ANDREI GROMIKO
ministrul afacerilor externe al U.R.S.S.

Oricît de mari ar fi dificultățile care se ridică în calea soluționării acestei probleme, nu va trebui să ne arătăm pesimiști. Guvernul sovietic pleacă de la punctul de vedere că dezarmarea e posibilă dacă statele și guvernele care poartă responsabilitatea politică aspiră la acest lucru. Uniunea Sovietică e gata să meargă pînă la dezarmarea generală și totală, pe o bază mutuală, se înțelege.

Prof. EDWARD HAMBRO
președintele celei de a XXV-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U.

Cînd națiunile pămîntului cheltuiesc sume astronomice pentru a se înarma unele împotriva altora nu mai poate exista pace. Cînd armamentele copleșesc necesitatea de a asigura fiecăruia un nivel de viață demnă nu mai poate exista pace. Pacea cere o angajare constantă din partea fiecăruia din membrii colectivității internaționale.

GIBSON BARBOSA
ministrul de externe al Braziliei

Se încearcă să se prezinte obiectivul dezarmării generale și complete ca himeric și utopic, atunci cînd, în realitate, nu e mai utopic și mai himeric decît scopurile și principiile Cartei însăși, care exclude recurgerea la forță în relațiile internaționale. Considerarea dezarmării drept o sarcină inaccesibilă ar însemna negarea, de la început, a valorii principiilor Cartei de la San Francisco în lumea noastră actuală. Astfel, dacă renunțăm la dezarmare ca obiectiv ultim al eforturilor noastre, îndepărtăm totodată principiul reglementării pașnice a diferendelor internaționale. Dacă nu se poate recurge la forță, pentru ce statele continuă să o acumuleze ?

KENNETH DAVID KAUNDA
președintele Republicii Zambia

Cursa înarmărilor a fost una din caracteristicele cele mai triste ale ultimilor 25 de ani. Proliferarea armelor a sporit pericolele de conflicte localizate. Dezvoltarea armelor nucleare a amenințat omul și patrimoniul său cu distrugerea totală.

În ceea ce privește dezarmarea generală și totală, noi dorim ca lumea întreagă să se angajeze într-o acțiune pozitivă în așa fel încît dezarmarea totală să devină o posibilitate practică. Sperăm că Africa, Asia, Antilele și America Latină vor deveni zone nenucleare. Tratatul de neproliferare nu e suficient. E necesar ca toate armele să fie distruse. Nu vom putea avea încredere în nici un fel de dezarmare atîta timp cît țările occidentale, spre exemplu, vor continua să ajute regiunile minoritare furnizîndu-le arme.

OLOF PALME
primul ministru al Suediei

Marile puteri par, cîteodată, să-și asume rolul de providență, pretinzînd a ști ceea ce e mai bine pentru națiunile mici, pedepsindu-le dacă nu sînt de acord cu diagnosticul și cu toate remediile propuse. Ceea ce rezultă adesea e confuzia, suferința și distrugerea, rareori o soluție pașnică și durabilă fundamentată pe aspirațiile naționale și sociale adevărate ale populațiilor interesate. Dezarmarea e problema crucială cea mai importantă a timpului nostru. E, poate, folositor să ne asumăm cîteva riscuri pentru a ajunge la ea.

Rezoluții

adoptate la cea de-a XXV-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U.

Ca în fiecare an, după încheierea dezbaterilor asupra dezarmării, au fost supuse la vot proiectele prezentate de delegații, fiind adoptate 11 rezoluții :

1. REZOLUȚIA PRIVIND CONSECINȚELE CURSEI ÎNARMĂRILOR, INIȚIATĂ DE ROMÂNIA ȘI ADOPTATĂ ÎN UNANIMITATE

Din inițiativa României, la care s-au raliat în calitate de coautori alte 25 de state — Austria, Canada, Cipru, Columbia, Danemarca, Iugoslavia, India, Iran, Italia, Islanda, Mali, Madagascar, Mexic, Maroc, Norvegia, Olanda, Polonia, Pakistan, Ruanda, Suedia, Sierra Leone, Singapore, Turcia, Tunisia, Uruguay — Adunarea Generală a aprobat în unanimitate următoarea rezoluție :

„Adunarea Generală,

Conștientă de pericolul pe care îl reprezintă pentru omenire spirala mereu crescîndă a cursei înarmărilor, în special ca urmare a existenței unor mari stocuri de arme..

Conștientă că cheltuielile militare au crescut în mod constant, în ciuda progreselor realizate în domeniul limitării armamentelor și dezarmării în anii '60,

Convinsă că dacă nu vor fi întreprinse fără întîrziere măsuri energice pentru oprirea cursei înarmărilor și realizarea unor progrese concrete în direcția dezarmării, acordînd cea mai înaltă prioritate dezarmării nucleare, cheltuielile militare vor crește probabil cu o rată mai mare în anii '70.

Profund preocupată de faptul că cursa înarmărilor nucleare și convenționale constituie una din poverile cele mai grele pe care popoarele de pretutindeni sînt nevoite să le suporte și că ea absoarbe imense resurse materiale, energii umane și capacități intelectuale,

Ferm convinsă că eliminarea acestei uriașe risipe de bunuri și talente, care este dăunătoare vieții economice și sociale a tuturor statelor, ar avea o influență pozitivă îndeosebi asupra țărilor în curs de dezvoltare, în care nevoia de personal calificat și lipsa de resurse materiale și financiare sînt cele mai acute,

Convinsă că reducerea cheltuielilor militare, oprirea cursei înarmărilor și realizarea unor progrese concrete în direcția dezarmării ar facilita în mare măsură înfăptuirea de către națiuni a obiectivelor lor economice și sociale urgente și ar contribui eficient la îmbunătățirea relațiilor internaționale și la menținerea păcii și securității în lume,

Conștientă că este sarcina fundamentală a Națiunilor Unite de a promova, în conformitate cu Carta, stabilirea și menținerea păcii și securității interna-

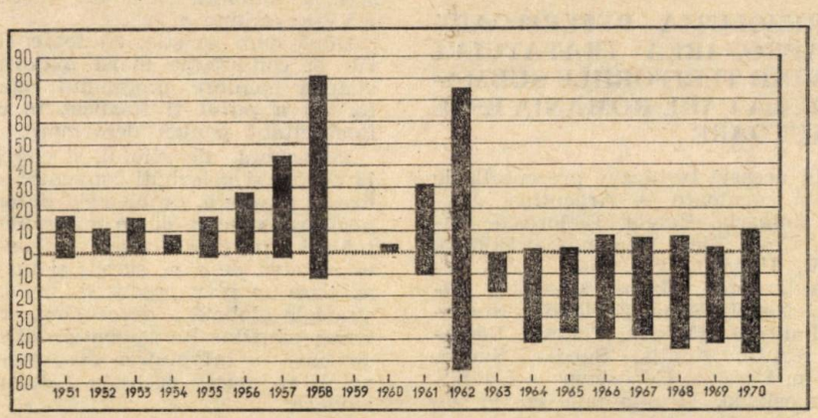

Tabloul alăturat exprimă grafic evoluția experiențelor nucleare pe plan mondial între 1951 — 19 iulie 1970. După cum se constată cu ușurință, graficul indică o prevalare a experiențelor nucleare în atmosferă pînă aproape de încheierea Tratatului de la Moscova din 1963 privind suspendarea experiențelor nucleare în cele trei medii ; ulterior, experiențele nucleare cunosc o accentuare în cadrul subteran. Alte date oferite ne arată că, în intervalul 1945 — 1963, au fost efectuate 503 experiențe cu arma nucleară. După această dată și pînă la 3 iulie 1970, s-au înregistrat încă 319 experiențe nucleare. În total, deci, au avut loc 822 de experiențe nucleare. În perioada 1965—1969 au avut loc aproximativ 40 de experiențe nucleare subterane ; în prima jumătate a anului 1970 — 30 de asemenea experiențe, ceea ce subliniază tendința lor ascendentă. Împărțite pe medii, s-a calculat că au fost efectuate pînă în prezent 403 experiențe nucleare în atmosferă și 414 experiențe nucleare subterane. În același interval au fost efectuate doar cinci experiențe în mediul submarin. (Coloana verticală reprezintă numărul de experiențe — în partea de sus — atmosferice ; în cea de jos — subterane sau subacvatice).

ționale «nedeturnînd pentru armamente decît un minim din resursele umane și economice ale lumii»,

Hotărîtă să adopte măsuri adecvate pentru a opri cursa înarmărilor și a realiza progrese în direcția dezarmării generale și totale, care este cea mai importantă problemă ce confruntă astăzi omenirea, contribuind în acest fel la asigurarea supraviețuirii omului și bunăstării sale,

Dorind să promoveze elaborarea și aplicarea unui program cuprinzător de dezarmare, ceea ce ar facilita, de asemenea, înfăptuirea programului Națiunilor Unite pentru dezvoltare, în perioada anilor '70.

Convinsă că prin studierea principalelor aspecte ale cursei înarmărilor s-ar facilita o mai bună înțelegere și evaluare a consecințelor sale negative pe toate planurile și a marilor pericole care rezultă din aceasta,

1. Cheamă toate statele să adopte măsuri eficiente pentru încetarea neîntîrziată și reducerea cursei înarmărilor și pentru realizarea unor progrese constante în negocierile de dezarmare;

2. Cere conferinței Comitetului de dezarmare să continue să acorde atenția cuvenită, într-un spirit de urgență, problemelor de natură să pună capăt cursei înarmărilor, în special în domeniul nuclear;

3. Roagă secretarul general să pregătească, cu concursul unor experți consultanți calificați, numiți de el, un raport asupra consecințelor economice și sociale ale cursei înarmărilor și ale cheltuielilor militare;

4. Invită toate guvernele să coopereze pe deplin cu secretarul general al O.N.U. pentru a asigura ca studiul să fie elaborat de o manieră cît mai eficientă;

5. Invită instituțiile și organizațiile neguvernamentale internaționale să coopereze cu secretarul general la pregătirea acestui raport;

6. Cere ca raportul să fie transmis Adunării Generale din timp, pentru a permite examinarea lui la cea de-a XXVI-a sesiune".

2. REZOLUȚIA REFERITOARE LA APROBAREA TRATATULUI PRIVIND TERITORIILE SUBMARINE, LA CARE ROMÂNIA ESTE COAUTOARE

Prin această rezoluție, prezentată de 34 țări coautoare — Argentina, Austria, Bulgaria, Belgia, Bielorusia, Canada, Costa Rica, Danemarca, Etiopia, S.U.A., Ungaria, Finlanda, Italia, Irlanda, Japonia, Maroc, Mongolia, Nigeria, Nepal, Noua Zeelandă, Norvegia, Pakistan, Olanda, Polonia, România, R.A.U., Anglia, Suedia, Sudan, Tunisia, Ucraina, Cehoslovacia, U.R.S.S. și Iugoslavia, și adoptată cu 91 de voturi de către Adunarea Generală:

1. Aprobă Tratatul cu privire la interzicerea amplasării de arme nucleare și alte arme de distrugere în masă pe teritoriile submarine și în subsolul acestora;

2. Roagă guvernele depozitare să deschidă Tratatul spre semnare și ratificare cît mai curînd posibil;

3. Exprimă speranța unei aderări cît mai largi la tratat.

După cum se știe, proiectul de tratat a format în ultimii doi ani, după finalizarea acordului de neproliferare, obiectul unor negocieri laborioase la Adunarea Generală și, îndeosebi, în Comitetul pentru dezarmare de la Geneva, unde a cunoscut ameliorări succesive, sugerate de un mare număr de state, inclusiv România.

Adoptarea proiectului de tratat este apreciată drept o acțiune utilă de natură să reprezinte un pas însemnat pe calea demilitarizării complete a spațiilor submarine. De altfel, în termenii Articolului V al acestui instrument juridic internațional *„părțile la tratat se angajează să desfășoare cu bună credință negocieri asupra unor noi măsuri în domeniul dezarmării în scopul prevenirii cursei înarmărilor pe teritoriile submarine și suboceanice și în subsolul acestora".*

3. REZOLUȚIA PRIVIND PROGRAMUL CUPRINZĂTOR DE MĂSURI ÎN CADRUL DECENIULUI DEZARMĂRII

Urmărirea genezei acestei idei pune în lumină o importantă inițiativă românească, susținută și promovată în prezent de numeroase state. După cum este cunoscut, la 3 aprilie 1969, reprezentantul României în Comitetul de la Geneva sugera *„proclamarea unui Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezarmare, 1970—1980, care s-ar armoniza cu cel de-al doilea Deceniu al dezvoltării, permițînd astfel conjugarea eforturilor întreprinse de comunitatea internațională în aceste domenii de însemnătate vitală pentru promovarea progresului pretutindeni în lume și asigurarea păcii generale".*

Întrunind o amplă adeziune și sprijinul activ al secretarului general al O.N.U., Deceniul dezarmării a fost proclamat de cea de-a XXIV-a sesiune a Adunării Generale, care prin rezoluția sa 2602 E (XXIV) a solicitat Comitetului de la Geneva *„să elaboreze un program detaliat asupra tuturor aspectelor problemei încetării cursei înarmărilor și dezarmării generale și complete sub un strict control internațional din care s-ar putea inspira pentru a-și orienta lucrările și negocierile sale viitoare și să prezinte un raport despre aceasta Adunării Generale, la cea de-a XXV-a sesiune a sa".*

După cum se știe, cu toate eforturile și contribuția marii majorități a statelor membre, programul cuprinzător nu a putut fi finalizat în cadrul Comitetului pentru dezarmare.

Programul deceniului, și cuprinzînd în ordine și priorități convenite, dezarmarea generală, problemele dezarmării nucleare, precum și un ansamblu de măsuri parțiale, este reclamată de necesitatea de a se stabili și pune în aplicare un plan practic de acțiune, o strategie globală a dezarmării, circumscrisă țelurilor fundamentale din acest domeniu — înfăptuirea dezarmării generale și înainte de toate a dezarmării atomice.

În aceste condiții, la inițiativa Iugoslaviei, Islandei, Mexicului, Marocului, Pakistanului, Suediei și a altor state, Adunarea Generală a adoptat fără nici un vot contra o rezoluție prin care *„cere conferinței Comitetului pentru dezarmare să depună eforturi mai intense pentru realizarea unui ritm mai rapid în direcția înfăptuirii unor măsuri de dezarmare".*

Totodată, Adunarea Generală își exprimă aprecierea pentru documentele și opiniile importante avansate de numeroase delegații în cadrul Conferinței Comitetului pentru dezarmare în legătură cu programul cuprinzător de dezarmare și recomandă Comitetului să ia în considerare în activitatea sa și în negocierile sale viitoare documentele și celelalte propuneri care au fost sau vor fi prezentate.

4. REZOLUȚIA CU PRIVIRE LA ÎNCETAREA CURSEI ÎNARMĂRILOR NUCLEARE

Inițiată de grupul celor 12 sate neangajate, membre ale Comitetului pentru dezarmare de la Geneva — Argentina, Birmania, Brazilia, Etiopia, India, Maroc, Mexic, Nigeria, Pakistan, R.A.U., Suedia și Iugoslavia — această rezoluție reflectă preocuparea omenirii față de primejdia gravă a războiului atomic, întemeindu-se pe convingerea că pentru însăși supraviețuirea umanității este necesar *„să se pună capăt imediat cursei înarmărilor nucleare".*

În termenii rezoluției, adoptată cu sprijinul a 80 de state, inclusiv al României, Adunarea Generală *„invită insistent guvernele puterilor nucleare să pună capăt imediat cursei înarmărilor nucleare, să înceteze toate experiențele și să nu amplaseze sisteme ofensive și defensive de arme nucleare".*

5. REZOLUȚIA REFERITOARE LA TRATATUL DE INTERZICERE A ARMELOR NUCLEARE ÎN AMERICA LATINĂ

La propunerea unui grup de 17 țări latino-americane — Barbados, Bolivia, Columbia, Costa Rica, Republica Dominicană, Ecuador, Salvador, Guatemala, Haiti, Honduras, Jamaica, Mexic, Nicaragua, Paraguay, Peru, Uruguay și Venezuela — Adunarea Generală a hotărît *„să reafirme apelurile adresate statelor posesoare de arme nucleare, prin rezoluțiile sale 2286 (XXII) și 2456 B (XXIII), de a semna și ratifica Protocolul adițional II la Tratatul cu privire la interzicerea armelor nucleare în America Latină (Tratatul de la Tlatelolco) cît mai curînd posibil",* protocol care prevede angajamentul puterilor nucleare de a respecta statutul de zonă denuclearizată și de a acorda garanții de securitate statelor din regiunea respectivă în sensul că nu vor recurge la folosirea armelor nucleare și nici la amenințarea cu folosirea acestor arme împotriva lor.

Țară care a militat neobosit pentru instituirea unor asemenea zone în Europa, America Latină, Africa și în alte părți ale globului și a susținut activ numeroasele inițiative în acest sens, venind cu propuneri proprii de transformare a Balcanilor într-o zonă a păcii și colaborării, lipsită de arme nucleare, România socialistă a sprijinit cu toată convingerea adoptarea acestei rezoluții.

6. REZOLUȚIA PRIVIND ÎNDEPLINIREA REZULTATELOR CONFERINȚEI STATELOR NEPOSESOARE DE ARME NUCLEARE

Conferința statelor nenucleare (Geneva, septembrie 1968), la care România a deținut funcția de vicepreședinte, a condus, după cum se știe, la adoptarea unor importante documente internaționale — declarație finală și rezoluții — prin care se preconiza în-

făptuirea unor măsuri vizînd dezarmarea şi întărirea securităţii, folosirea paşnică a energiei nucleare, inclusiv a beneficiilor rezultate din exploziile nucleare în scopuri civile, de către toate statele.

De atunci, în fiecare an, Adunarea Generală procedează la examinarea, pe baza rapoartelor întocmite de diferite instituţii specializate, progresele înregistrate pe calea îndeplinirii recomandărilor Conferinţei statelor nenucleare.

Rezoluţia în această privinţă, prezentată de un grup de 12 state — Argentina, Austria, Brazilia, Danemarca, Finlanda, Indonezia, Irlanda, Italia, Japonia, Mexic, Olanda şi Pakistan — şi adoptată fără nici un vot contra trece în revistă acţiunile desfăşurate în vederea aplicării rezultatelor Conferinţei nenuclearilor insistînd îndeosebi asupra necesităţii creşterii asistenţei tehnice în domeniul folosirii paşnice a energiei atomice, astfel încît un număr sporit de proiecte nucleare ale statelor să poată fi finanţate de organismele internaţionale specializate.

7. REZOLUŢIA CU PRIVIRE LA ÎNFIINŢAREA, ÎN CADRUL AGENŢIEI INTERNAŢIONALE PENTRU ENERGIA ATOMICĂ, A UNUI SERVICIU INTERNAŢIONAL PENTRU EXPLOZII NUCLEARE ÎN SCOPURI PAŞNICE

La iniţiativa Austriei, Canadei, Danemarcei, Japoniei, Mexicului şi Olandei, Adunarea Generală a adoptat o rezoluţie privind crearea în cadrul Agenţiei de la Viena a unui serviciu pentru exploziile nucleare în scopuri paşnice, sub un control internaţional corespunzător.

Pe această cale, Adunarea Generală solicită A.I.E.A. să intensifice programele sale legate de dezvoltarea tehnologiei exploziilor nucleare în scopuri paşnice, şi secretarul general al O.N.U. să asigure înscrierea pe agenda viitoarei sesiuni a Adunării un punct privind înfiinţarea la A.I.E.A. a unui serviciu internaţional pentru explozii nucleare paşnice.

Asemenea acţiuni se înscriu în sfera de preocupări legată de aplicarea articolului V al Tratatului de neproliferare, care prevede : *„Fiecare parte la tratat se angajează să ia măsuri corespunzătoare pentru a asigura că, în conformitate cu acest tratat, sub o supraveghere internaţională adecvată şi prin procedee internaţionale corespunzătoare, avantajele potenţiale de pe urma oricăror aplicaţii paşnice ale exploziilor nucleare vor fi accesibile statelor neposesoare de arme nucleare, părţi la tratat, pe bază nediscriminatorie şi că pentru aceste părţi costul dispozitivelor explozive folosite va fi cît mai redus cu putinţă şi va exclude orice sarcină financiară pentru cercetare şi dezvoltare. Statele neposesoare de arme nucleare, părţi la tratat, vor putea obţine asemenea beneficii, ca urmare a unei înţelegeri sau a unor înţelegeri internaţionale speciale, printr-un organism internaţional adecvat, în care state neposesoare de arme nucleare vor fi reprezentate de o manieră corespunzătoare. Negocieri în această privinţă vor începe cît mai curînd posibil după intrarea în vigoare a tratatului...“*

8. REZOLUŢIA PRIVIND ARMELE CHIMICE ŞI BACTERIOLOGICE (BIOLOGICE)

Din iniţiativa celor 12 ţări neangajate reprezentate la lucrările Comitetului pentru dezarmare, Adunarea Generală a adoptat cu peste 90 de voturi pentru, o rezoluţie prin care reafirmă apelul său ca toate statele să respecte cu stricteţe principiile şi obiectivele Protocolului cu privire la interzicerea folosirii în război a gazelor asfixiante, toxice sau a altor asemenea gaze şi a mijloacelor bacteriologice de ducere a războiului, semnat la Geneva la 17 iunie 1925, şi ca acele state care nu au făcut-o încă să adere la acest protocol sau să-l ratifice.

Prin aceeaşi rezoluţie, Adunarea Generală ia notă de diferitele propuneri privind prohibirea şi distrugerea armelor chimice şi bacteriologice (biologice) şi solicită Comitetului de la Geneva să continue eforturile în vederea realizării unui acord în acest domeniu, informînd viitoarea sesiune a Adunării asupra progreselor obţinute.

Pornind de la necesitatea prohibirii şi lichidării tuturor mijloacelor de nimicire în masă, ţara noastră se pronunţă pentru consolidarea şi respectarea universală a Protocolului de la Geneva din 1925, pentru interzicerea şi distrugerea acestor arme.

9. REZOLUŢIA REFERITOARE LA INTERZICEREA EXPERIENŢELOR SUBTERANE CU ARME NUCLEARE

Convinsă de importanţa interzicerii experienţelor cu arme nucleare în mediul subteran în contextul eforturilor pentru încetarea producerii şi mai ales a perfecţionării acestor mijloace de distrugere în masă, Adunarea Generală a adoptat, la iniţiativa Birmaniei, Etiopiei, Indiei, Mexicului, Marocului, Nigeriei, Suediei, R.A.U. şi Iugoslaviei, rezoluţia conţinînd un apel către *„toate statele posesoare de arme nucleare să suspende experienţele cu asemenea arme în toate mediile“*.

Prin aceeaşi rezoluţie, Comitetul de la Geneva este chemat să continue în spirit de urgenţă examinarea acestei probleme şi să prezinte un raport special celei de-a XXVI-a sesiuni a Adunării Generale.

10. REZOLUŢIA PRIVIND SCHIMBUL INTERNAŢIONAL DE DATE SEISMICE

Continuînd o iniţiativă lansată în anii trecuţi, în baza căreia secretarul general al Naţiunilor Unite a solicitat opiniile statelor în legătură cu chestiunea schimbului internaţional de date seismice, un grup de ţări membre ale O.N.U. au prezentat un proiect de rezoluţie în termenii căruia Adunarea Generală apreciază favorabil datele transmise de guverne pe această temă şi invită Comitetul pentru dezarmare de la Geneva să considere în continuare această problemă în contextul încheierii unui tratat asupra interzicerii experienţelor subterane cu arme nucleare.

11. REZOLUŢIA REFERITOARE LA STUDIEREA METODELOR NOI DE ÎMBOGĂŢIRE A URANIULUI

Pornind de la progresele înregistrate în diferite domenii ştiinţifice şi tehnologice legate de folosirea energiei nucleare, delegaţia Maltei a iniţiat o rezoluţie prin care Adunarea Generală solicită Agenţiei Internaţionale pentru Energia Atomică să examineze chestiunea garanţiilor (controlului) în privinţa procedurilor noi de îmbogăţire a uraniului şi să o informeze la viitoarea sesiune pe această temă.

S. A. L. T.

Problema limitării armelor strategice a fost evocată de cele două puteri — U.R.S.S. şi S.U.A. — încă cu doi ani şi jumătate înaintea începerii lor propriu-zise, şi anume, la începutul anului 1967 (27 ianuarie). Preşedintele S.U.A. din acea vreme, L. Johnson, a propus, într-un mesaj adresat şefului guvernului U.R.S.S., A. Kosighin, începerea de discuţii bilaterale asupra rachetelor nucleare. La 2 martie 1967 guvernul U.R.S.S. şi-a dat asentimentul său de principiu pentru „limitarea cursei înarmărilor cu arme rachetă ofensive şi defensive“.

Conferinţa statelor nenucleare, într-o rezoluţie specială (27 septembrie 1968), a cerut celor două puteri să înceapă discuţiile proiectate la o dată cît mai apropiată, iar la 20 decembrie 1968, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat rezoluţia 2 456 D/XXIII asupra aceleiaşi chestiuni.

Demararea propriu-zisă a negocierilor a fost foarte lentă. La 10 iulie 1969, ministrul de externe al U.R.S.S., A. Gromîko, declara în Sovietul Suprem că Uniunea Sovietică acordă importanţă tratativelor care se pregătesc. De-abia la 25 octombrie 1969 s-a anunţat simultan la Washington şi Moscova acordul asupra începerii negocierilor. Locul ales şi data — Helsinki, 17 noiembrie 1969.

Negocierile sovieto-americane au cunoscut pînă-n prezent mai multe etape : etapa Helsinki (17 noiembrie — 22 dec. 1969), Viena (16 aprilie — 14 august 1970), Helsinki (noiembrie 1970). Actualmente negocierile sînt în curs.

In primele declaraţii ale celor două părţi a fost definit cadrul convorbirilor. „Incetarea cursei înarmărilor strategice — declara şeful delegaţiei U.R.S.S., V. Semionov —, limitarea lor, iar după aceea reducerea lor constituie un ţel important, a cărui realizare ar corespunde intereselor vitale nu numai ale popoarelor sovietic şi american, ci şi ale popoarelor altor ţări din lume“. Aceeaşi idee a fost exprimată şi de Gerald Smith, şeful delegaţiei S.U.A., ca şi în mesajul preşedintelui Nixon adresat cu prilejul deschiderii negocierilor : „Delegaţia Statelor Unite este profund conştientă de răspunderea noastră în aceste tratative, de a încerca să limităm armele strategice în Statele Unite şi în Uniunea Sovietică. Acest obiectiv nu interesează numai Statele Unite şi Uniunea Sovietică, ci întreaga lume“.

*) Strategic Arms Limitations Talks (convorbirile pentru limitarea armelor strategice), iniţiale folosite în mod curent pentru desemnarea convorbirilor sovieto-americane.

60 DE ANI DE LA PRIMUL ZBOR AL AVIONULUI CU REACȚIE, REALIZAT DE HENRI COANDĂ

În 1910, lipsit de resurse materiale, Coandă a desenat el însuși acest afiș sperînd să atragă cumpărători pentru avioanele turboreactoare pe care intenționa să le producă în serie. Dar clienții au apărut abia peste cîteva decenii...

Din nou acasă...

În hangarele din Reims se asamblează primul bimotor din lume, o realizare a lui Henri Coandă

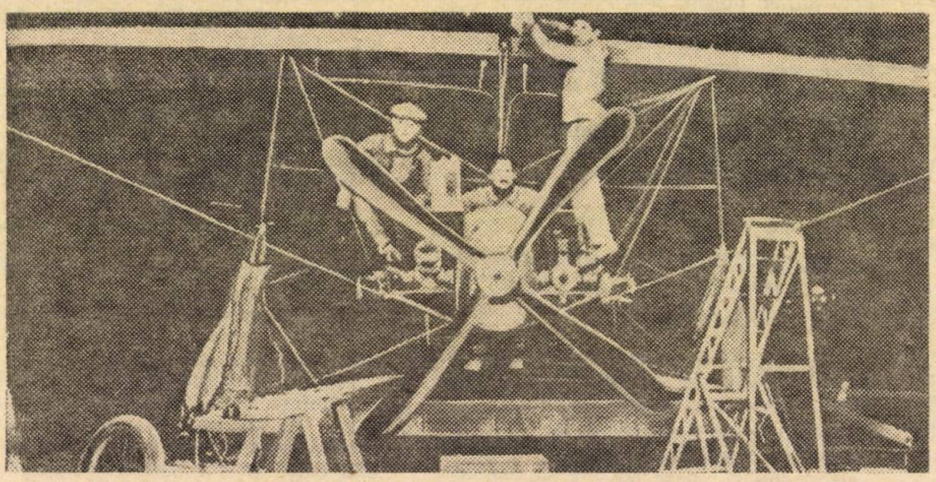

UN MOMENT EVOCATOR ÎN ISTORIA AERONAUTICII

V. Firoiu

S-au împlinit 60 de ani de la primul zbor al unui avion cu reacție, dată memorabilă în istoria aviației, indisolubil legată de numele lui Henri Coandă, savantul român de reputație mondială care, alături de compatrioții săi Traian Vuia și Aurel Vlaicu, face parte din pleiada marilor pionieri ai aeronauticii.

Talentul și clarviziunea acestui fiu valoros al poporului nostru s-au manifestat încă de timpuriu. La Berlin, în timpul studiilor, Coandă a conceput și a realizat, la dimensiunile reduse ale unei machete, un avion fără elice, după ce, ca elev la Liceul Sfîntul Sava, realizase împreună cu un coleg o combină agricolă, iar ulterior o rachetă care, ca concepție și funcționalitate, nu era departe de ceea ce se creează în zilele noastre.

„Un precursor, acest român cutezător", spuneau profesorii berlinezi despre „studentul Coandă C. Henri, care expusese, în anul 1907, la „Sporthalle", în cadrul primului Salon internațional de automobile și aviație, macheta avionului său fără elice. Unii specialiști ai vremii descifrau în această machetă prefigurarea unei căi noi în aviație, iar publicația berlineză „Sport im Bild" scria, în noiembrie 1907, că autorul acestei machete este cu adevărat ceea ce se poate numi *„un gînditor care aduce idei și soluții noi în tehnica aerodinamicii, a aeronauticii însăși"*.

Coandă avea pe-atunci doar 21 de ani...

Ulterior, la Paris, tînărul nostru compatriot a intrat în legătură cu Gustave Eiffel, vestitul constructor al turnului metalic care-i poartă numele. Cunoscînd preocupările lui Coandă, Eiffel i-a permis să folosească platformele giganticului turn pentru a-și desăvîrși încercările de verificare a rezistenței materialelor folosite pentru avionul fără elice. *„Și eu sînt pasionat de construcții aeronautice* — i-a declarat Eiffel — *și mă dedic cercetărilor în știința aerodinamicii. Dar, la 78 de ani, e greu să mai încep o viață nouă în tehnică. Te voi sprijini, însă, tinere inginer, pentru că, prin dumneata, îmi satisfac propriile mele ambiții neîmplinite și pentru că vreau să fiu util civilizației secolului meu înles-„ind ca dumneata să făurești de pe acum ceea ce va face baza construcțiilor aviatice în viitor. În orice caz, după modul cum gîndești dumneata, după modul cum ai dovedit că știi să privești înainte, te-ai născut cu 30, dacă nu chiar cu 40 de ani mai devreme decît toți ceilalți"*.

Un alt francez influent în acele timpuri, inginerul Sétrieux, directorul general al Companiei căilor ferate, i-a asigurat posibilitatea ca, pe o locomotivă pe care Coandă aplicase o platformă în scopuri experimentale, locomotivă gonind cu 95 de km viteză pe oră pe linia Paris—St. Quentin, tînărul inventator român să-și verifice toate supozițiile și calculele pentru realizarea aripilor destinate avionului fără elice, ca și cînd acesta s-ar fi aflat în văzduh...

Într-o comunicare publică, ținută în 1910 la Școala Superioară de Aeronautică din Paris, și într-un studiu cu titlul „Aripile considerate ca mașini de reacțiune", publicat în același an în revista „La Technique Aéronautique", Coandă formulează concluziile cercetărilor sale de pînă atunci. Ele determină numeroși oameni de știință să admită că avionul cu reacție poate deveni, tehnicește vorbind, o realitate.

La Salonul aeronautic din 1910, avionul fără elice a fost expus. Coandă înregistrează un mare succes moral, consemnat de presa vremii în Franța, Italia, Anglia, Germania, Suedia, Rusia. După acest succes, sfătuit de doi prieteni, Voisin și Gréguet — ajunși și ei, în decursul vremii,

mari constructori de avioane — într-o dimineață de decembrie, pe cîmpul de la Issy-les-Moulineaux, de lîngă Paris, Henri Coandă și-a încercat aparatul. Deocamdată, fără intenția de a zbura.

„Nici nu știam să zbor, declara Coandă evocînd acest moment memorabil. Dar nici pe Blériot nu-l învățase nimeni să piloteze. Își făurise singur avionul și, ca atare, îi cunoștea ca nimeni altul funcțiunile. La fel puteam proceda și eu, cu avionul conceput și făurit de mine, piesă cu piesă, asamblat de mine bucată cu bucată. Nu intenționam să zbor. În decembrie 1910, un avion construit din placaj de lemn lăcuit și propulsat de un motor fără elice era considerat nu numai o raritate ci chiar o anomalie. Am rulat pe cîmp, continuă Coandă, spre a verifica potențele aparatului — de frînare, de stabilitate pe trenul lui de aterizaj. Și tot verificînd aparatul — și rulînd vreo 30 de metri — am manevrat manetele de gaze și iată că, privind în față, am constatat înspăimîntat că zidurile din preajma cîmpului veneau, din înălțimile lor, vertiginos spre mine și spre avionul meu... Era iluzia optică. În realitate, eu veneam cu viteză mare spre ziduri... Așadar, eram în văzduh. Pentru a evita dezastrul, căci coliziunea era iminentă, și pentru că jetul flăcărilor mă înăbușea, am redus gazele. Avionul, intrînd în pierdere de viteză, a glisat pe-o aripă, revenind astfel brusc pe pămînt. În șocul cu pămîntul, am fost azvîrlit din carlingă, care era necapotată. M-am ales cu un braț fracturat, iar avionul meu a fost mistuit de focul ce cuprinsese din primul moment plăcile de mică pe care le adaptasem pentru a mă proteja de jeturile de flăcări ce se scurgeau. Ele mi-au furnizat de altfel argumente pentru tot ceea ce am analizat apoi, timp de 23 de ani, pentru a ajunge la formulele ce m-au adus la descoperirea *efectului*, a cărui analiză a fost făcută de renumitul profesor Albert Métral, în fruntea altor mari specialiști, printre care și profesorul Theodore von Kárman. Descoperirea mea a primit numele de *„efectul Coandă"*, așa cum au propus cei doi savanți. Și așa circulă azi în lume. El face obiectul brevetului internațional nr. 374943, înregistrat la 8 octombrie 1934, la Paris."

Astfel, în ciuda dezagrementului relatat de savant, întîiul avion turboreactor devenise o realitate, iar prima lui înălțare în văzduh — un fapt autentic. Pe cerul Parisului, în acel decembrie 1910, s-a scris prima filă din capitolul aviației cu reacție. Cel ce-o scrisese era un român. El pusese atunci, cu decenii în urmă, bazele aviației reactive, ale construirii uriașelor turboreactoare care brăzdează astăzi cerul, scurtînd considerabil distanțele.

■

Reproducem mai jos cîteva din numeroasele recunoașteri internaționale privind rolul decisiv al invenției lui Henri Coandă.

Un reputat istoriograf al aviației, André Bié, bibliotecar al Muzeului Aerului din Paris, scria în 1955, sub titlul „Primul avion turbopropulsat din lume", în revista „Aviation Magazine": *„Aeroplanul Coandă, prezentat la Salonul Internațional de Aeronautică din 1910, unde a fost extrem de remarcat, este un veritabil exemplar de avangardă. Dacă aspectul exterior al aparatului Coandă, grosimea și rigiditatea aripilor sale, teluritele imbunătățiri introduse constituiau un ansamblu de inovații îndrăznețe pentru acea epocă, sistemul de propulsie era — el singur — o adevărată revoluție, atît ca principiu cît și ca aplicare. În acest punct al aparatului său, constructorul a desfășurat cea mai mare ingeniozitate creatoare. Problema a fost abordată sub un unghi deosebit de interesant iar soluția, chiar dacă nu ar fi dat imediat rezultatele scontate, permitea cele mai strălucite speranțe pentru viitor".*

Despre avionul cu reacție construit de Coandă și despre primul său zbor, „American Aviation", o prestigioasă publicație de specialitate, scria la 5 decembrie 1955, sub titlul: „Cine a fost părintele aviației reactive", că *„prioritatea invenției îi aparține lui Henri Coandă."*

În volumul „The Jet Aircraft of the World", apărut în 1955 la Londra, autorii — Green și Cross — afirmă că avionul expus de inginerul Henri Coandă în anul 1910, la Salonul de la Paris, *„este incontestabil primul aeroreactiv conceput și construit în lume"*. Iar revista americană „Flying", de mare circulație și prestigiu internațional, sub titlul: *„El a zburat in 1910"*, aduce precizarea că avionul lui Coandă și manevrele la care a fost supus la Issy-les-Moulineaux îi conferă savantului român prioritatea mondială în domeniul aviației cu reacție. Se cuvine menționat și articolul lui Harry Stine, apărut în revista americană „Air Progres", sub titlul *„The Amazing dr. Coandă"* (Uimitorul dr. Coandă), care relevă excepționalele merite ale compatriotului nostru în dezvoltarea aeronauticii.

La Paris, într-un cadru solemn, Asociația „Les Vieilles Tiges" — care reunește eminenți aviatori veterani, francezi și străini — l-a sărbătorit recent pe Henri Coandă cu prilejul jubileului de 60 de ani de la remarcabilul său zbor. I s-a conferit cu acest prilej „Marea medalie de aur" a Asociației, iar în revista „Pionniers", editată de această organizație, Henry Beaubois, unul dintre cei mai cunoscuți istoriografi ai aviației, a publicat un articol omagial, intitulat: *„Un cercetător fără egal: Henri Coandă"*, elogiind cariera dedicată științei și aviației de către marele inventator român.

■

La aproape 85 de ani — îi împlinește la 7 iunie 1971 — posesor a 167 brevete în exploatare azi în întreaga lume, Henri Coandă își continuă activitatea științifică în patria sa, unde a fost investit cu funcția de consilier cu rang de ministru pentru problemele de știință și tehnologie pe lîngă Consiliul de Stat. După cum se știe, Academia Republicii Socialiste România l-a ales de curînd membru titular.

Creator neobosit, el a conceput recent un nou tip de avion — cu două locuri — bazat pe patru aerodine lenticulare, despre care ne-a declarat: „Nădăjduiesc că nu e și ultimul meu produs!"

Întrebat, cu cîtva timp în urmă, ce impresii i-a produs primul contact cu România de azi, marele savant a declarat: „Mentalitatea tineretului român de azi și politica înțeleaptă de a promova continuu tineretul — iată ce admir și ce mă bucură, pentru că văd astfel drumul de mîine al țării noastre asigurat cu cadre de specialiști, ținînd pasul în cadența internațională, pe toate fronturile științei, culturii, economiei și al desfășurării vieții sociale. Doresc țării mele — a adăugat Henri Coandă — noi succese pentru a reuși, cu bogăția ei naturală și cu puterea de creație a creierului românesc, cu hărnicia țăranului și vigoarea muncitorului, în acel efort unitar pentru mai bine și pentru mai frumos, menit să-i dea strălucirea și prestigiul ce-l merită în civilizația contemporană".

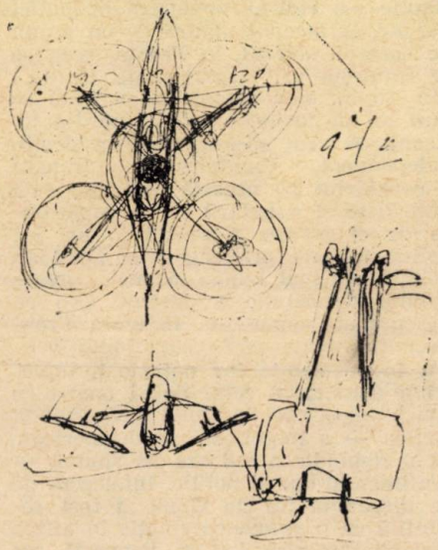

...Și o schiță din 1970 : o aeronavă a viitorului

Alături de Louis Blériot (stînga), ilustrul aviator francez

Articol despre Coandă publicat de săptămînalul „Le Figaro Littéraire" în 1966, cînd ilustrul savant împlinise 80 de ani

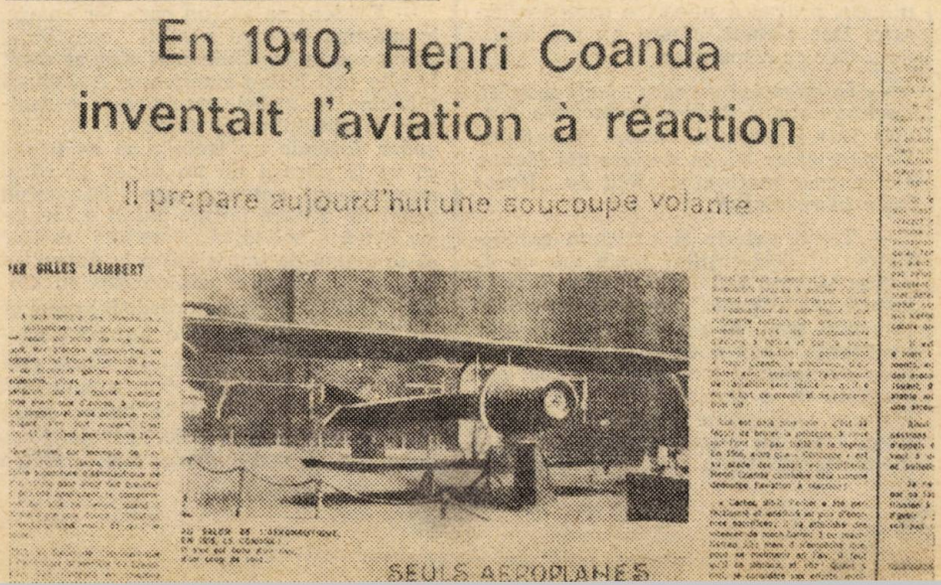

En 1910, Henri Coanda inventait l'aviation à réaction

Il prépare aujourd'hui une soucoupe volante

PAR GILLES LAMBERT

SEULS AEROPLANES

LE NOUVEL
OBSERVATEUR
PARIS

REGIS DEBRAY DESPRE REALITATEA LATINO-AMERICANĂ

În închisoarea din Camiri, sătuleţul din sudul Boliviei unde, la 18 noiembrie 1967, a fost judecat şi condamnat de un tribunal militar la 30 de ani închisoare, Régis Debray a acordat ziaristei Nicole Bonnet, de la săptămînalul parizian „Le Nouvel Observateur", un interviu din care reproducem alăturat :

— *După condamnarea dv. de către consiliul de război din Camiri, aţi declarat : „Treizeci de ani e mult. Esenţial va fi să-mi păstrez moralul". Cum aţi rezistat la aceşti trei ani de încercări ?*

— Moralul meu este astăzi mai ridicat decît la începutul detenţiunii mele, chiar dacă faptul de a te şti combativ şi de a nu putea să lupţi, faptul de a avea tot timpul creierul în efervescenţă şi de a nu putea să-ţi pui ideile în aplicare, provoacă uneori o oarecare iritare. Dar această iritare nu are nimic de-a face cu disperarea.

— *În interviul pe care i l-aţi acordat, ziarista italiană Oriana Fallaci v-a descris într-o stare de mare depresiune. Se pare chiar că, în declaraţiile făcute, aţi renegat conţinutul cărţii dv. „Revoluţie în revoluţie".*

— Tonul patetic şi oarecum exhibiţionist al declaraţiilor mele are ca origine talentul Orianei Fallaci. Această latură „Cinémonde", care reieşea din interviul meu, m-a şocat. Propria mea neglijenţă, ulcerul de care sufăr şi cîteva evenimente trecătoare au fost exploatate de o ziaristă aflată la pîndă. Da, am avut poate lacrimi în ochi atunci cînd mi s-au reamintit anumite momente din viaţa lui „Che" Guevara. Dar acest lucru nu merita să fie relatat. Am protestat împotriva publicării anumitor declaraţii pe care nu le făcusem.

— *Care ?*

— Evocînd venirea la putere a actualului guvern bolivian, nu am spus nimic despre şansele mele de a fi pus în libertate, deoarece pentru aceasta nu mă bizui decît pe acţiunea eficace şi perseverentă a oamenilor muncii. Nu am renegat niciodată conţinutul cărţii mele „Revoluţie în revoluţie". Consider că este deosebit de josnic să se profite de condiţiile în care mă aflu şi de imposibilitatea mea de a controla modul în care vor fi folosite declaraţiile mele, pentru ca ele să fie denaturate.

— *Evenimentele din ultimii ani nu vă obligă oare să revizuiţi în parte scrierile dv ?*

— Cartea mea „Revoluţie în revoluţie" propunea examinarea critică a unei serii de experienţe latino-americane. Au survenit alte evenimente. În continuarea aceleiaşi inspiraţii fundamentale, s-a impus o nouă examinare critică. Pentru mine, a modifica înseamnă a îmbogăţi şi a completa. A îndeplini această sarcină înseamnă a-mi continua rolul modest : să aplic sub o formă creatoare marxism-leninismul la realitatea latino-americană. Înseamnă, de asemenea, să culeg moştenirea lui „Che" de care, de fapt, nu m-am îndepărtat niciodată. Înseamnă pur şi simplu să culeg fapte concrete.

— *De ce nu aţi terminat lucrările pe care le-aţi început în închisoare ? De pildă, studiile despre John Dos Passos, Claude Simon, André Malraux, sau analiza marxistă a istoriei Americii Latine ?*

— Aceste lucrări necesitau alte condiţii materiale decît acelea în care trăiesc azi ; de pildă, să pot dispune, pentru cercetări, de o bibliotecă. Pe de altă parte, lipsa de mişcare, climatul tropical, spaţiul strîmt în care trăiesc nu înlesnesc munca. În această închisoare şi în acest climat, un intelectual de origine burgheză, ca mine, are nevoie mereu să se odihnească. Am făcut acest lucru dar nu am încetat să reflectez, să-mi clarific poziţiile şi cunoştinţele politice.

— *Alegerea în Chile a preşedintelui Allende este, fără îndoială, cel mai important eveniment recent din America Latină. Ce aşteptaţi de pe urma experienţei chiliene ?*

— Evident ea are un caracter aparte, în măsura în care nivelul conştiinţei politice este în Chile mai ridicat decît în alte ţări latino-americane. Avîndu-şi rădăcina în masele muncitoare organizate şi disciplinate, guvernul lui Salvador Allende nu trebuie să se teamă că va fi părăsit de un popor al cărui reprezentant autentic este. Dispunînd astfel de o bază fermă, avînd o ideologie clară şi solidă, el nu are nici motive să se teamă de imperialism (a dovedit-o restabilind relaţiile diplomatice cu Cuba), chiar dacă împrejurările îi impun să nu înainteze decît cu o anumită prudenţă. Victoria populară în Chile este o înfrîngere gravă pentru imperialism în America Latină. Este prima mare victorie după cea a eroicei revoluţii cubane. Vor urma şi altele. Azi, unitatea populară chiliană merită un sprijin total şi o solidaritate neprecupeţită.

— *Rolul dv. politic în Franţa a fost limitat. Dar ce aţi fi făcut dacă aţi fi trăit la Paris în timpul evenimentelor din mai 1968 ? Ce comentarii puteţi face asupra acestor evenimente şi asupra evoluţiei lor ?*

— Ce întrebare ! Ca simplu militant, aş fi participat la mişcările de masă. Le-aş fi urmat pînă la capăt, dar fără iluzii, cu ochii largi deschişi.

— *Într-o scrisoare, aţi mulţumit generalului de Gaulle pentru intervenţia sa în favoarea dv. pe lîngă generalul Barrientos. I-aţi scris că revoluţionarii de pe continentul latino-american îl respectă şi îl consideră drept „un mare om". Generalul de Gaulle a murit. Care este azi aprecierea dv. asupra lui ?*

— Generalul de Gaulle era o mare personalitate istorică. El poate fi disociat în mod cert de forţele sociale pe care le reprezenta. Perspicacitatea, curajul, măreţia, îndrăzneala sa îl deosebeau de ceilalţi conducători burghezi. Numele său, imaginea sa rămîn legate de voinţa de rezistenţă naţională, care poate fi regăsită pretutindeni azi, în alte contexte şi pe alte fronturi. De Gaulle s-a ridicat împotriva ocupaţiei naziste, la început alături de un pumn de oameni, sfidînd, în Franţa, ceea ce se numeşte azi „majoritate tăcută". Mai tîrziu, el a refuzat să permită ca ţara lui să devină o colonie nord-americană. A vrut să-i asigure un destin independent. Capitalismul francez a considerat că această pretenţie este nerealistă şi a hotărît să se debaraseze de el pentru a reveni la un joc politic în care prietenii d-lui Ford au poziţia cea mai bună. Numele generalului de Gaulle a devenit din ce în ce mai cunoscut în afara Franţei, în toate ţările care luptă pentru independenţa lor naţională, împotriva dominaţiei celui de al „patrulea Reich" — şi mai de temut încă decît al treilea — a imperiului nord-american. El a dobîndit o valoare de simbol — sentimental dar şi politic. Înţelegem de ce dispariţia lui de Gaule a fost resimţită cu o asemenea emoţie în atîtea ţări ale Americii Latine. Personal, am motive să consider că pot să răspund azi întrebărilor dv. datorită intervenţiei sale rapide. Nu pot să uit gestul său. Nu-l voi uita niciodată.

— *Punerea dv. în libertate pare iminentă. Ce veţi face cînd veţi fi liber ?*

— Cea mai mare bucurie pe care mi-o va aduce eventuala mea punere în libertate — în cazul în care presiunea poporului bolivian reuşeşte să obţină o amnistie pentru toţi revoluţionarii întemniţaţi — va fi să regăsesc anonimatul din care am ieşit, din motive independente de voinţa mea. Aşa cum spune Cortazar, „nu trebuie să te laşi cumpărat, dar nu trebuie nici să te laşi vîndut". Dar, într-o închisoare ca aceasta, nu eşti liber să-ţi închizi uşa. Concepţia mea despre viaţă, cea la care aspir, este incompatibilă cu situaţia de „vedetă". Totodată publicitatea făcută în jurul meu mă exasperează. Sînt mulţumit să acord acest interviu săptămînalului „Le Nouvel Obsevateur". Dar sper că va fi ultima oară cînd se va vorbi despre mine în presă.

Le Monde

PARIS

Eric Rouleau

PALESTINIENII ŞI TRONUL IORDANIAN

CAPITALA iordaniană nu mai este capitala rezistenţei palestiniene. Pe aerodrom, nu se află nici un reprezentant al organizaţiilor de comando pentru a primi pe ziaristul în trecere, pentru a-l orienta în ancheta pe care o întreprinde ; pe drumul care duce spre oraş, barajele de fedaini au dispărut ; palestinienii în ţinută de luptă, cu degetul pe trăgaciul puştii-mitralieră, nu mai circulă pe străzile Ammanului*).

Dacă aceste demonstraţii de forţă indispuneau în aceeaşi măsură cercurile de afaceri şi oamenii de rînd, victime ale marasmului, ele iritau în cel mai înalt grad armata regelui Hussein, lipsită de prerogativele ei şi a cărei onoare era în cauză. În această privinţă, un tînăr ofiţer ne spunea : „Fedainii au delapidat capitalul de simpatie de care beneficiau. Ei se comportau ca şi cum ar fi fost în teritoriu cucerit. De cîte ori nu am fost oprit pe stradă, percheziţionat, interogat de milităieni palestinieni ! Nu se jenau să «rechiziţioneze» automobilele noastre, uneori chiar să ne înjure. Pentru ei, eram păzitorii reacţiunii !"

În cea mai mare parte de origine beduină, şi respectînd autoritatea regală, aceşti ofiţeri suportau cu greu umilinţele impuse suveranului lor şi atingerile aduse statului haşemit. Acesta era în plină descompunere. Serviciile de securitate, în care se infiltraseră reprezentanţi ai partizanilor, nu mai aveau secrete pentru oamenii lui Yasser Arafat. Serviciile administrative, pline de palestinieni — mult mai evoluaţi decît locuitorii de origine transiordaniană — funcţionau cu încetinitorul, atunci cînd nu se puneau în mod practic la dispoziţia fedainilor.

La sfîrşitul lunii august, se putea crede că tronul iordanian nu exista decît prin voinţa lui Yasser Arafat, Georges Habache, Nayef Hawatmeh şi a altor conducători ai rezistenţei. „Consiliul lor naţional" — un fel de parlament — care şi-a ţinut şedinţele în plin centru al Ammanului, sub protecţia unei armate de milităieni, a adoptat rezoluţii care pentru iordanieni erau tot atîtea sfidări.

Presa rezistenţei — în special „Al Fatah" şi „Al Charara", organ al Frontului democratic — denunţa necontenit regimul „călăilor poporului" şi pe „agenţii C.I.A." care, potrivit ei, populau palatul regal.

Majoritatea conducătorilor rezistenţei considerau însă că luarea puterii de către fedaini nu era oportună, nici măcar posibilă. Unii dintre ei considerau, în acelaşi timp, că luările lor de poziţie şi comportarea lor contribuiau să izoleze în sînul populaţiei şi să le atragă duşmănii înverşunate în cadrul armatei iordaniene, oferind concomitent acelora care urmăreau pieirea lor pretexte pentru a trece la acţiune. Dar, ca şi cum ar fi fost împinşi de forţe irezistibile, ei înmulţeau ceea ce unul dintre ei a calificat în prezenţa noastră drept „provocări gratuite", şi îşi continuau nebuneşte cursa spre înfruntarea sîngeroasă şi catastrofă.

„Regele Hussein a hotărît să lichideze rezistenţa palestiniană nu atît datorită ostilităţii noastre faţă de orice reglementare paşnică cu Israelul cît deoarece noi am creat o putere paralelă care ameninţa existenţa tronului". Aşa se exprima în faţa noastră, încă la sfîrşitul lunii august, Abou Iyad, unul din conducătorii cei mai lucizi ai organizaţiei Al Fatah. Împreună cu alţi reprezentanţi ai organizaţiilor de comando, printre care Yasser Arafat, el se înapoiase recent de la Cairo, unde fusese precedat de suveranul haşemit. Acolo, probabil, în cursul unei convorbiri cu Nasser, el ajunsese la convingerea că încercarea de forţă cu armata iordaniană devenise inevitabilă.

Regele Hussein

În realitate, regele Hussein plecase la Cairo după ce acceptase planul Rogers, în speranţa (e drept destul de slabă) de a elabora o formulă de compromis, care să-i permită în acelaşi timp să evite înfruntarea şi să-şi salveze tronul. El fusese însoţit de Soliman Naboulsi, fost prim-ministru şi conducător al „frontului naţional", favorabil fedainilor. şi prezentînd atuul suplimentar de a fi unul din cei mai fervenţi admiratori ai lui Nasser.

Niciodată situaţia nu păruse suveranului atît de favorabilă unei confruntări hotărîtoare, care să-i permită să-şi restabilească pe deplin autoritatea şi cea a statului. Diferite sondaje îl convinseseră că populaţia, în marea ei majoritate, nu-i era ostilă. Fie că, aspirînd la încetarea războiului şi a ocupaţiei israeliene în Cisiordania, ea nu împărtăşea extremismul fedainilor, fie că dorea pur şi simplu restabilirea ordinii în regat, dualitatea puterii creînd un climat de nesiguranţă şi o instabilitate dăunătoare vieţii economice.

În plus, regele era încrezător în superioritatea zdrobitoare a armatei sale care nu aştepta decît un semnal pentru a se răzbuna de umilinţele impuse de fedaini.

Dar, în comparaţie, calculele pe care le făceau unii conducători ai rezistenţei aveau un caracter himeric. Abou Chehab, conducător al Frontului popular (al doctorului Habache), ne spunea la 13 septembrie, deci cu patru zile înainte de începerea ostilităţilor : „Regimul este în mod practic lichidat. Armata regelui Hussein nu aşteaptă decît un semn din partea noastră pentru a porni împotriva palatului. Poporul, la rîndul său, se va răscula. E drept, organizaţiile de comando sînt dezbinate şi nu sînt deci în măsură să propună un regim de schimb. Dar ce importă..."

În cazul acesta, trebuia luată puterea ? Comitetul central al rezistenţei palestiniene respinsese în unanimitate această idee. Organizaţiile de comando erau atît de dezbinate încît, într-o asemenea ipoteză, Iordania ar fi riscat să cadă în anarhie. Furnizorii de fonduri — în special Statele Unite, Arabia Saudită şi Kuweitul — care susţin regulat bugetul Iordaniei, ar fi refuzat, foarte propabil, să acorde subvenţii unui regim revoluţionar. (Ajutorul străin pentru Iordania se ridică la peste 750 milioane franci francezi anual). La urma urmelor, conducătorii rezistenţei ajunseseră la concluzia că regele Hussein era totuşi cel mai bun sprijin al lor...

Yasser Arafat

În mod absolut evident, trebuia să se ajungă la un compromis. Aceasta era părerea lui Yasser Arafat şi Abou Iyad în cadrul organizaţiei Al Fatah. Dimpotrivă, Georges Habache şi prietenii săi considerau că regele trebuia hărţuit, că trebuia redus controlul său asupra ţării, în special prin crearea de „zone eliberate", că deturnările de avioane trebuiau să continue pentru a „lovi în interesele imperialiste". Or, datorită lipsei unei conduceri politice centralizate şi a rivalităţilor ducînd la supralicitaţie, conducătorii moderaţi au fost repede depăşiţi de către extremişti pe care unii nu mai şovăiau să-i califice drept „aventurieri", chiar drept „agenţi ai imperialismului".

Comentînd ciocnirile din noiembrie, un palestinian spunea : „Nu a fost o luptă onorabilă ci un josnic masacru de nevinovaţi". Comportarea armatei iordaniene a fost condamnată fără apel. Totuşi, cu excepţia oraşelor Amman şi Zarka, unde bombardamentele au fost sistematice şi intense, înfruntările nu au fost foarte grave. În cursul unui turneu în nord, controlaţ în mod practic de către „comitetele" de fedaini, am putut constata că pagubele materiale, precum şi pierderile omeneşti, au fost relativ slabe. La Irbid, la Jerash, la Salt, la Bekaa, armata se mulţumise să asedieze aglomeraţiile şi să tragă în mod sporadic asupra poziţiilor fedainilor. Potrivit Semilunii Roşii palestiniene, numărul victimelor în aceste localităţi

*) Trimisul ziarului „Le Monde" a publicat recent un ciclu de articole despre evenimentele petrecute în lunile septembrie-octombrie în Iordania, din care reproducem ample extrase.

s-ar fi ridicat la 650 morți și 1 500 răniți, în timp ce numai în orașele Amman și Zarka, s-ar fi înregistrat peste 3 000 morți și 10 000 răniți. Aceste cifre — confirmate din surse neutre — nu țin însă seama de persoanele dispărute sub dărîmături, precum și de acelea care nu au fost îngrijite în spitale.

Regele Hussein dorise, fără îndoială, să evite excese care i-au dăunat personal. Dar, așa cum ne-a asigurat în cursul unei întrevederi la reședința sa de la Homar, el credea că armata sa va reuși să izgonească pe fedaini în cîteva ore. Deoarece nu și-a atins obiectivul în termenul stabilit, și deoarece și-a ars punțile, ea era nevoită să meargă pînă la capătul acțiunii și să restabilească o dată pentru totdeauna autoritatea statului.

Regele ținea cu atît mai mult la acest lucru cu cît victoria era la îndemîna sa. Atuurile sale erau : o armată de 60 000 de oameni, bine echipată și antrenată, și care trece drept una dintre cele mai călite din lumea arabă ; aprovizionarea continuă cu armament și cu muniții asigurată de Statele Unite; sprijinul politic al majorității țărilor arabe, după părerile cărora supraviețuirea monarhiei hașemite este indispensabilă pentru reglementarea pașnică a conflictului israeliano-arab. Cele cîteva temeri ale suveranului au fost împrăștiate încă din primele zile ale ostilităților : Irakul, care jurase să vină grabnic în ajutorul fedainilor, nu numai că s-a abținut să le acorde cea mai mică asistență, fie chiar și în alimente, dar — dacă ar fi să dăm crezare regelui Hussein — și-a oferit concursul autorităților hașemite ; intervenția Siriei a încetat brusc, iar Damascul a fost nevoit să-și retragă tancurile sub amenințarea conjugată a flotei a 6-a americane și a Israelului.

Era evident că fedainii nu puteau să reziste la infinit. Lipsiți de depozite de arme importante, ocupate sau distruse de armata iordaniană, despărțiți de sursele lor de aprovizionare din Siria, lipsiți de alimente și de apă, ei riscau — în ciuda rezistenței lor eroice — o asfixie lentă sau masacrul.

Împotriva tuturor așteptărilor, acordul încheiat la 13 octombrie între suveran și Yasser Arafat, sub egida unei comisii panarabe, avea aparența unei capitulări deghizate a puterii hașemite. Rezistența părea să fi obținut deplină satisfacție în probleme atît de cruciale ca dreptul de reprezentare exclusivă a poporului palestinian și libertatea ei de acțiune.

Dar de la acea dată experiența a arătat că dacă oglindea în forma lui influența politică a fedainilor în lumea arabă, raportul de forțe pe teren era cu totul altul. De aceea, în aplicarea lui, compromisul a acționat în special în favoarea regelui Hussein. În ciua amnistiei generale care a fost proclamată, numeroși prizonieri rămîn în mîinile autorităților regale. Majoritatea conducătorilor palestinieni, în special aceia ai Frontului popular și ai Frontului democratic, nu mai îndrăznesc nici măcar să se ducă la Amman, unde permanențele tuturor organizațiilor au fost închise. Gadrele organizației Al Fatah — considerată totuși la palat drept o organizație „moderată" — trăiesc într-o semiclandestinitate.

„Rezistența palestiniană este în mod practic lichidată, din punct de vedere militar de către regele Hussein și din punct de vedere politic de către propriii ei conducători". Această apreciere, fără îndoială exagerat de pesimistă, nu este formulată de un obișnuit al palatului regal, ci de un responsabil al organizației de fedaini, care dă frîu liber nemulțumirii sale : „Opinia palestiniană — ne spune el — este îndreptățită să ne ceară socoteala. Nu mai este suficient să spunem că imperialismul și agenții lui au vrut să zdrobească rezistența. Trebuie de asemenea să explicăm acelora care ne acordaseră încrederea lor de ce regele a precipitat represiunea și de ce noi nu am prevăzut nimic pentru a înfrunta în mod victorios ofensiva armatei iordaniene, sau cel puțin pentru a apăra populația de masacru".

În toate organizațiile de comando au loc discuții pătimașe. Ele nu se referă doar la originile războiului civil din septembrie și la consecințele lui, considerate de majoritatea oamenilor drept dezastruoase, ci la ansamblul politicii duse de fedainii de toate nuanțele după războiul de șase zile cu Israelul.

Bilanțul întocmit de anumiți conducători este plin de zone mari de umbră: dacă rezistența palestiniană a reușit, într-o perioadă de timp scurtă, să-și atragă simpatii solide în rîndul opiniei internaționale și să stabilească legături, uneori alianțe, cu numeroase organizații populare din lumea a treia, ea nu a reușit să atingă obiectivele pe care și le stabilise pe teren : nu a fost în stare să declanșeze un adevărat război, și nici măcar să se implanteze în teritoriile ocupate de către trupele generalului Dayan.

Această neputință este atribuită unor cauze diverse, în special divizării fedainilor în nenumărate organizații și grupuri rivale, care nu numai că luptă răzleț — atunci cînd luptă — împotriva adversarilor comuni, dar care se dedau de asemenea la o supralicitație foarte periculoasă, pentru rezistență în ansamblul ei. Conducători ai organizației Al Fatah, de pildă, se plîng în particular că au fost deseori antrenați de partenerii lor să ia, sau să acopere cu autoritatea lor, inițiative „provocatoare" față de tronul iordanian. „De vreme ce noi nu considerăm oportună, chiar posibilă, luarea puterii, trebuie să stabilim cu orice preț o strînsă colaborare cu regele Hussein. Aceasta ar trebui să fie de acum înainte atitudinea noastră", ne-a spus un membru influent al Congresului național palestinian.

Alții subliniază că în ciuda existenței unor organisme unitare, atît în domeniul militar (Comandamentul luptei armate palestiniene) cît și în domeniul politic (Consiliul național, Comitetul central grupînd 12 organizații și independenții), fiecare consideră că are dreptul să se exprime și să acționeze după bunul lui plac, chiar dacă consecințele aveau să compromită ansamblul rezistenței. Cazul Frontului popular al dr-ului Georges Habache, ale cărui deturnări de avioane, în special, contribuiseră la înrăutățirea relațiilor dintre suveranul hașemit și fedaini, este citat deseori.

Unul din întemeietorii organizației Al Fatah face următorul comentariu : „Noi doream acest lucru, dar unificarea organizațiilor de comando era în mod practic imposibilă de vreme ce fiecare dintre ele era susținută sau finanțată de cutare sau cutare țară arabă, ale cărei poziții le adopta. Astfel, Comitetul central al rezistenței, departe de a fi un organ de coordonare și de hotărîre, devenise un fel de parlament în care se oglindeau toate conflictele, toate intrigile din lumea arabă. Yasser Arafat, conducătorul organizației Al Fatah, care vorbește totuși în numele a peste jumătate din efectivele fedainilor, trata de la egal la egal cu delegatul unui grupuleț mic, exclusiv deoarece acesta era protejatul unuia dintre cele mai bogate state arabe. Vreau să arăt cît era de greu, dacă nu imposibil, să existe un minimum de disciplină în cadrul mișcării...

Azi, situația este considerată de către interlocutorul nostru mai favorabilă unei fuzionări a principalelor organizații de fedaini. Dar, dacă anumite obstacole artificiale sînt pe cale să dispară, divergențe politice și ideologice rămîn serioase.

Ridicîndu-se împotriva politicii „totul sau nimic", apărată de conducătorii organizațiilor de comando, președintele Nasser declarase în esență, în august, în cursul unei convorbiri cu o delegație prezidată de Yasser Arafat : „Poporul vostru nu vă va urma pe calea utopiei în care vreți să-l antrenați. Cînd ai suferit de mizerie timp de peste douăzeci de ani în lagărele de refugiați, cînd vrei să scapi cît mai repede de ocupația israeliană, visurile politicienilor, fie chiar încîntătoare, devin insuportabile. Iată de ce sînt convins că opinia palestiniană, în majoritatea ei, mă înțelege și mă sprijină atunci cînd mă pronunț în favoarea „planului Rogers" sau a oricărei alte proceduri care ar duce la eliberarea tuturor teritoriilor arabe ocupate în iunie 1967".

Palestinienii din Cisiordania și din Transiordania au manifestat o mare durere la moartea lui Nasser. La ferestrele colibelor au apărut mici drapele negre, uneori simple petice. Oamenii de rînd, în ciuda războiului civil care îi îndoliase, înțelegeau astfel să aducă un ultim omagiu omului care le promisese „pacea în onoare și demnitate".

Numeroși conducători ai rezistenței sînt pe deplin conștienți de puternica atracție pe care perspectiva păcii o exercită asupra poporului lor.

Majoritatea conducătorilor rezistenței își dau seama de pericolele care amenință mișcarea lor. Ei consideră că o reglementare pașnică, sub egida marilor puteri, este fără îndoială inevitabilă. Pentru ei, toată problema este de a putea supraviețui unei situații în care riscă să fie lichidați din punct de vedere politic, și poate chiar fizic. Întrebat recent de un emisar american în ce condiții fedainii ar accepta să se ralieze la rezoluția Consiliului de Securitate din 22 noiembrie 1967, un om politic palestinian a răspuns : „Puteți să ne garantați că Israelul va restitui toate teritoriile cucerite în 1967 ? În caz afirmativ, ne-am asuma uriașul risc politic de a lua în considerare eventualele voastre propuneri"...

Anumiți conducători palestinieni recomandă atentismul și, în cazul unei reglementări pașnice, pasivitatea. Respingerea platonică a „capitulării" le-ar permite concomitent să evite o nouă înfruntare cu tronul iordanian și să-și păstreze intact capitalul de prestigiu „revoluționar". Nimic nu i-ar împiedica, ulterior, să se transforme în mișcare politică, și să pornească din nou la cucerirea puterii pentru a face din Iordania reunificată o adevărată patrie a poporului palestinian.

THE OBSERVER
LONDRA

EȘECURILE EXTREMIȘTILOR DIN P. N. D.

EXTREMIȘTII de dreapta din Germania occidentală, exasperați de eșecurile înregistrate la recentele alegeri, se organizează în vederea unei campanii de acțiuni directe împotriva guvernului condus de cancelarul Willy Brandt. Pentru a atrage atenția opiniei publice, ei pun la cale demonstrații de stradă, dezordini în timpul ceremoniilor oficiale, tulburarea reuniunilor la care iau cuvîntul membri ai guvernului.

Șefii serviciilor de securitate vest-germane constată indicii îngrijorătoare ale acestei noi agresivități. Agenți secreți infiltrați în cele aproximativ 90 de grupări de extremă dreaptă informează despre dorința tot mai pronunțată a membrilor grupărilor de a recurge la violență. Problema dacă trebuie să folosească metode teroriste a devenit un subiect de dezbateri intense în unele din aceste grupări. Creșterea recentă a numărului de amenințări anonime primite de miniștri este socotită drept o reflectare a acestei stări de spirit.

Adepți mai tineri ai extremei drepte reclamă acțiuni directe în locul simplei propagande. Ei consideră că politica lui Brandt de reconciliere cu țările socialiste și, în special, recunoașterea de facto a frontierei Oder—Neisse le oferă un prilej unic de a găsi un nou sprijin în R.F.G., mai ales în rîndurile celor 11 milioane de strămutați din teritoriile occidentale ale Poloniei.

Ca primă măsură, Partidul Național Democrat (P.N.D.) a lansat, împreună cu alte grupări de dreapta, o nouă organizație denumită „Aktion Widerstand" (Acțiunea de Rezistență), care se află în fruntea campaniei împotriva lui Brandt. Conducătorii ei sînt doi foști naziști, Peter Kleist, conducătorul Departamentului răsăritean al Ministerului de externe german în timpul războiului, și Erich Kernmayer, ofițer SS-ist, fost corespondent de presă la Viena.

Prima adunare publică, organizată în orașul bavarez Würzburg, la care au participat 3 500 simpatizanți, a fost marcată de atacuri incendiare împotriva guvernului. „Trebuie să ne opunem guvernului cu toate mijloacele de care dispunem", spunea Kleist adresîndu-se simpatizanților care zbierau cu sălbăticie.

Adolf von Thadden, cunoscutul lider al P.N.D., chema pe toți cetățenii „cu simț de răspundere" să se ridice împotriva guvernului și să propage „ideea rezistenței". Un manifest distribuit în cadrul adunării chema „majoritatea tăcută" a Germaniei occidentale să lupte împotriva „dușmanilor și trădătorilor din țară".

În același timp, nu poate fi trecut cu vederea efectul propagandei violente împotriva lui Brandt desfășurată de unii lideri ai opoziției creștin-democrate, îndeosebi Franz-Josef Strauss, care l-a acuzat efectiv pe cancelar de trădare. În aceste condiții, este interesant de constatat ce efect limitat a avut campania împotriva lui Brandt asupra corpului electoral vest-german. La alegerile din cinci landuri, organizate în acest an, socialiștii au obținut cu numai 2 la sută mai puține voturi decît la alegerile generale din 1969. Recentele alegeri au scos, de asemenea, la iveală declinul rapid al P.N.D. La alegerile din landul Hessa, voturile obținute de acest partid au scăzut de la 7,9 la sută în 1966, la 3 la sută ; în Bavaria, voturile au scăzut de la 7,4 la sută la 2,9 la sută. Se crede că, de la începutul anului, numărul membrilor P.N.D. a scăzut de la 27 000 la 21 500.

În mod paradoxal, această dezmembrare treptată provoacă îngrijorare serviciilor de securitate. Unii din cei mai fanatici militanți părăsesc P.N.D. pentru a crea organizații și mai extremiste. De fapt, P.N.D. este numai vîrful unui ghețar plutitor. Aproximativ 38 000 de vest-germani aparțin unor organizații extremiste de dreapta. Principalele lor trei publicații săptămînale au la un loc un tiraj comun de 188 000 exemplare.

Firește că democrația vest-germană nu este amenințată efectiv de acești extremiști. Ultimul sondaj de opinie publică relevă că, în prezent, 55 la sută din populație sprijină recunoașterea frontierei Oder—Neisse. Cu toate acestea, amenințarea din partea extremei drepte reprezintă un pericol pentru climatul politic al Germaniei occidentale. Cei care răspund de securitate nu o minimalizează. „Sîntem îngrijorați de aceste evenimente", spun ei, rezumînd rapoartele primite la cartierul lor general din Köln.

Boris KIDEL

Demonstrație de protest la Köln. Se cere interzicerea organizației de orientare neonazistă „Acțiunea de rezistență"

LE MONDE diplomatique
PARIS
Elena de la Souchère

BASCII SPANIOLI

UN TERITORIU de 17 628 km², populat de aproape 2 milioane de locuitori, o regiune bogată într-o națiune săracă. Biscaya, unde venitul mediu pe cap de locuitor este aproape de trei ori mai mare decît acela înregistrat în Andalusia, se mîndrește că posedă o importantă industrie siderurgică, șantiere navale, o mare parte a flotei comerciale spaniole și trei din cele șase mari bănci particulare care domină economia națională (Banca din Bilbao, Banca din Biscaya și Banca Urquijo).

Naționalismul basc s-a dezvoltat în această regiune favorizată sub imperiul unor factori etnici și politici. Poporul basc se simte diferit de popoarele vecine. El aparține oare unui nucleu etnic străin de mediul iberic ? Este oare, dimpotrivă, așa cum afirmă alți specialiști, unicul supraviețuitor în stare pură al unei rase iberice autohtone cotropite prin invazii celte, romane, germanice și arabo-berbere ? În orice caz, Țara bascilor a fost uneori conservatorul de valori specific spaniole. Să relevăm, în special, că regiunea bască este singura care și-a păstrat pînă în secolul XIX

„Fueros" (cartă), acele instituții tipice din nordul și din centrul Spaniei. Abrogate în 1839 de Coroană, „Fueros" au fost de-atunci revendicate în mod permanent de basci, în timp ce ansamblul Spaniei adopta în mod servil instituții și curente de gîndire concepute de alte popoare în funcție de alte realități : absolutism de drept divin de origine franceză, apoi liberalism franco-englez, fascism italo-german.

De altfel, bascii au fost totdeauna conștienți că sînt păstrătorii unui mesaj istoric de importanță universală. În secolul XVI, părintele Francisco de Vitoria s-a inspirat în mod direct din „Fueros" pentru a pune bazele dreptului internațional public, în faimoasele sale „Relecciones" rostite la Universitatea din Salamanca. În secolul XIX, bardul Iparraguirre, autorul imnului carlist „Gernikako Arbola", își exprimă speranța că arborele din Guernica își va răspîndi în lume roadele de libertate.

Trebuie oare să credem în originalitatea și în perenitatea instituțiilor tradiționale revendicate, chiar și în zilele noastre, de majoritatea populației basce spaniole ? Pentru a răspunde la această întrebare, să încercăm să rezumăm principiile democrației forale. Prima idee : problemele regionale trebuie să fie rezolvate pe scară regională, și statul nu-și va exercita puterile decît în sfera intereselor generale (interregionale). A doua idee : individul are dreptul nu numai la respectarea personalității sale și a libertăților sale individuale, dar și la respectarea personalității sale în calitate de membru al unui grup (de pildă libertatea de a vorbi limba regională, de a practica obiceiurile regionale etc). A treia idee : drepturile și libertățile cetățenilor nu pot fi asigurate decît printr-un echilibru de forțe între grupurile care alcătuiesc o societate.

Principiile pe care le-am expus mai sus au inspirat acțiunea mișcării carliste, apoi a partidului naționalist basc. Devizei carliste : Dios y los Fueros, Sabino de Arana, fondator al partidului naționalist basc, i-a substituit în ultimii ani ai secolului XIX o formulă identică, dar exprimată în limba euskera : „Jaungoikoa eta lagi zarra" („Dumnezeu și legile vechi"). Statutul de autonomie, acordat Țării basce de Republica spaniolă, în octombrie 1936, constituia o versiune modernizată a vechilor „Fueros". Luptătorii basci din războiul civil și membrii grupurilor reconstituite în ilegalitate (partidul național basc și sindicatele) erau însuflețiți de aceleași convingeri ca și generațiile precedente.

Dar se poate pune întrebarea dacă apariția grupului ETA, de care sînt legați în mod direct sau indirect cei 16 acuzați din procesul de la Burgos, constituie o întinerire sau o ruptură. Înființat în 1959 de tineri care aparțineau pînă atunci lui „Eusko Gaztedi" (secțiile de tineret ale partidului naționalist), ETA („Euskadi Ta Askatasuna" — „Țara bască și libertatea ei") s-a declarat socialist revoluționar. Tinerii activiști ai ETA au evoluat, începînd din 1966, spre o formă de guerilla urbană, „Biltzar Ttipia" (comitetul central) al grupului ETA, apărînd de altfel în permanență principiul luptei de guerilla.

Actul cel mai spectaculos al grupului ETA a fost asasinarea comisarului Melitón Manzanas Gonzales, șeful brigăzii politico-sociale din Guipuizcoa, în august 1968. Javier Izco și cei 15 coinculpați ai săi trebuie să răspundă acum de acest act, dar ce valoare au mărturisirile smulse prin tortură ?

A doua zi după moartea comisarului Manzanas, guvernul franchist proclama starea excepțională în Țara bascilor încercînd să atingă trei obiective : să obțină puteri speciale pentru a reprima mișcările de grevă care au loc în mod periodic în Țara bascilor, să sperie burghezia bască și să regrupeze în jurul regimului opinia spaniolă alarmată de spectrul separatismului basc.

Dar o asemenea tactică comportă riscuri. Un număr de personalități moderate, înțelegînd că explozia de naționalism este consecința persecutării sistematice a tuturor valorilor basce, doresc o destindere. În ce-l privește, Don Juan, pretendent la tronul Spaniei, s-a pronunțat în favoarea unei descentralizări largi. Dar regimul, întreținînd prin intransigența lui conflictul basc, s-a condamnat la un fel de escaladare a violenței : creșterea forțelor represive, folosirea generalizată a torturii, reintroducerea legii care asimilează delictele de opinie cu o rebeliune militară pasibilă de judecată în consiliul de război. Acest paroxism de violență este subliniat în mod caricatural prin acumularea pedepselor cerute de procuror împotriva acuzaților în procesul de la Burgos. Împotriva lui Javier Izco, condamnat deja la 39 de ani închisoare, s-a cerut în același timp pedeapsa cu moartea, 75 de ani de închisoare și plata sumei de un milion și jumătate de pesetas către moștenitorii comisarului Manzanas. Împotriva unui alt acuzat, abatele Jon Echave, procurorul a cerut trei pedepse totalizînd 70 de ani închisoare.

Procesul intentat abatelui Echave și altor ecleziaști a obligat doi prelați din Țara bascilor, monseniorul Argaya (din San Sebastiano) și monseniorul Cirarda (din Bilbao), să publice o scrisoare pastorală împotriva violenței instituționale. Această atitudine a episcopatului este nouă. Pînă acum prelații, desemnați în mod practic de stat în baza „dreptului de prezentare a episcopului", se comportau ca funcționari ai regimului. Pentru a pune capăt unei situații care nu era lipsită de inconveniente pentru Biserică, Papa Paul a fost determinat să pună sub semnul întrebării dreptul de prezentare a episcopilor. Între Madrid și Vatican sînt în curs tratative delicate pentru revizuirea concordatului din 1953. Acest diferend era ocult : iată-l de-acum înainte în piața publică, de cînd ministrul justiției este nevoit să ducă o polemică cu episcopii din Țara bascilor.

Desigur, ne putem mira că Franco, atît de preocupat pe drept cuvînt să-și reglementeze succesiunea, poate lua în mod serios în considerare ideea de a lăsa moștenire viitorului rege catolic, pe lîngă o represiune permanentă, un conflict fățiș cu Biserica.

Rudolf GNÄGI

președintele Confederației Helvetice

La 9 decembrie, în ședința reunită a celor două Camere ale Parlamentului, Consiliul Național și Consiliul Statelor, reprezentanții celor 22 de cantoane l-au desemnat pe noul președinte al Confederației Helvetice. Parlamentul elvețian alege la fiecare patru ani Consiliul federal (cabinetul) format din reprezentanți ai diferitelor cantoane și grupări politice. Membrii Consiliului federal dețin cele 7 portofolii, iar dintre ei, în fiecare an, de obicei vicepreședintele este ales în funcția de președinte. Succesorul fostului președinte Hans Peter Tschudi este Rudolf Gnägi, șeful Departamentului Apărării.

Parlamentul l-a numit, totodată, în funcția de vicepreședinte pe Nello Celio, jurist, șeful Departamentului Finanțe. Celio este președintele Partidului radical-democrat.

Rudolf Gnägi, născut la 3 august 1917, la Schwadernau, într-o familie de țărani, urmează gimnaziul din Biel și studiază dreptul la Berna.

Între 1943-1946, după absolvirea studiilor, își desfășoară activitatea de jurist. Se înscrie în partidul, fondat în 1919, al „țăranilor, meseriașilor și cetățenilor", partid care urmărește prin programul său, în primul rînd, stimularea producției agricole și a micii industrii.

În 1946, devine secretar al partidului la Berna, iar un an mai tîrziu este ales secretarul federal al acestui partid agrarian.

Începînd din anul 1952, se ocupă de problemele economice în guvernul cantonal de la Berna în calitate de consilier guvernamental. În 1953 obține mandatul de deputat în Consiliul Național.

În 1965 i se încredințează Departamentul transporturilor, comunicațiilor și energiei, condus pînă atunci de dr. Willy Spühler, care preia Departamentul Politic. Funcția aceasta cumulată cu aceea de adjunct al șefului Departamentului Apărării o deține pînă în decembrie 1967. Din 1968 devine titular al Departamentului Apărării, funcție pe care o va deține și în timpul exercitării mandatului de președinte ce i s-a încredințat acum.

H. F.

poșta redacției

După părerea mea...

Sînt un vechi cititor al revistei „Lumea" și, urmărind rubrica „Reportaj pe glob", am observat că, uneori, subiectele reportajelor care apar aci se repetă deși există încă o mulțime de orașe sau regiuni ale Pămîntului despre care revista nu a scris nimic. Nu am găsit, bunăoară, nimic despre Tel Aviv, Ierusalim, Haifa sau alte orașe din Israel, nici despre Amman, Manila, Aukland, Wellington, Nairobi și multe alte așezări din Africa — centrală și de sud. Rubrica „Reportaj pe glob" a neglijat de asemenea localități din America Centrală și din Marea Caraibilor. Nu s-ar putea, oare, cu timpul, acoperi această lacună ?

Vasile GEORGESCU
Tecuci

Prin puținele mele rînduri, vă rog să primiți sincerele mele felicitări pentru articolele publicate de revista „Lumea". Totodată, vă solicit o lămurire în legătură cu asasinarea lui Candido Ciuni. În „Magazinul" din 14 noiembrie 1970 se spune că, în camera de spital a lui Ciuni, s-au înființat doi bărbați în halate albe, care s-au recomandat „medici de gardă", solicitînd soției sus-numitului să părăsească încăperea și, cînd aceasta a plecat, presupușii medici l-au împușcat pe Ciuni și au dispărut. În revista „Lumea" nr. 46 se arată că „patru oameni înarmați, îmbrăcați în halate albe, au pătruns în camera în care se afla Candido Ciuni și l-au ucis în fața soției sale". Care este, de fapt, adevărul în această problemă ?

L. GIMIRIU
Iași

Nota redacției. Reproducem un fragment din reportajul publicat de revista italiană „Europeo" în nr. 1304, reportaj care coincide cu relatările apărute în alte publicații italiene cu privire la acest asasinat, comis de Mafia : „În noaptea de 28 octombrie, patru oameni, travestiți în medici, au pătruns în spitalul civil în care se afla Candido Ciuni. Făcînd inofensivi pe gardieni și pe infirmieri, cei patru au ajuns în camera lui Ciuni și, cu o incredibilă cruzime, l-au ucis". Iată și o relatare a soției lui Ciuni, publicată de aceeași revistă : „În acea noapte, către ora douăsprezece, cineva ciocănise în ușă. Mi s-a spus că e medicul de gardă, care vrea să-l vadă pe soțul meu. Nu credeam, dar vocea era a infirmierei. Am deschis ușa ; nu era medicul, ci un om pe care nu-l mai văzusem. A intrat, m-a lovit, m-a aruncat pe pat și apoi pe podea. Candido dormea și am început să strig : «asasinii», deoarece știam că pentru el veniseră. Candido nu a avut timp să spună nimic pentru că au început să tragă în el".

12 MILIARDE DE DOCUMENTE

Citind în „Lumea" nr. 42 din 15 octombrie a.c. că Biblioteca sediului O.N.U., inaugurată în anul 1961, ocupă o clădire de șase etaje, fiind concepută pentru a adăposti 400 000 de volume, m-a dus gîndul la palatul Soubise din Paris, construit în secolul al XVIII-lea, care adăpostește Arhivele Naționale Franceze. Cred că datele privind aceste arhive nu sînt mai puțin interesante. De la început menționez că ele posedă 12 miliarde de documente, dintre care 3 miliarde la Paris și 9 miliarde în arhivele departamentale. Puse cap la cap, toate aceste documente ar acoperi mai mult de 1 300 km sau distanța dintre Paris și Alger în linie dreaptă ; cîntăresc 50 000 tone și au un volum de 100 000 mc : papirus, pergament și hîrtie. Arhivele Franței trec drept cele mai frumoase din lume prin vechime, valoare și cantitate. Textul cel mai vechi, pe papirus, datează din anul 627 și este semnat de regele merovingian Clotaire II, tatăl regelui Dagobert. Se mai găsesc, de asemenea, un text al lui Carol cel Mare, semnat numai cu prima literă, căci împăratul nu știa să scrie : textul Edictului din Nantes, din 1598, prin care a fost acordată protestanților libertatea cultului, ca și textul revocării lui, din 1685 ; declarația drepturilor omului și ale cetățeanului, din august 1789, ca și textul decretului Convenției din 21 septembrie 1792, care a desființat regalitatea ; cele 500 000 de documente adnotate de mîna lui Napoleon ; 10 milioane de documente privind relațiile dintre Franța și America, în timpul Războiului de Independență; documentele privind afacerea Dreyfus etc., etc. Documentele sînt păstrate la o temperatură constantă de 14° și într-o lumină crepusculară, pentru a se evita efectele dăunătoare ale unei lumini prea puternice.

Mă gîndesc la viitorul nostru muzeu de istorie, care în curînd își va deschide porțile. Bine ar fi dacă particularii deținători de acte prezentînd un interes general pentru istorie, le-ar dona sau le-ar propune muzeului. Socotesc drept o datorie cetățenească a noastră să contribuim la descoperirea de documente ale trecutului, indiferent dacă nu toate pot avea aceeași valoare istorică.

George BUDIȘTEANU
București

ALEGERILE SENATORIALE DIN AUSTRALIA

Adrian Iancu, Brașov. 1. Rezultatele definitive ale alegerilor senatoriale parțiale pentru Senatul australian, ținute la 21 noiembrie, nu sînt cunoscute încă. Totuși, noua configurație a Senatului e cunoscută încă de pe acum deoarece datele finale nu vor schimba în mod esențial situația. La alegerile din 21 noiembrie urmau să fie reînnoite treizeci și două din cele șaizeci de locuri ale Senatului. Presa australiană menționa înaintea scrutinului că alegerile vor fi dificile pentru coaliția liberală-agrariană aflată la putere. Într-adevăr, procentajul partidului guvernamental a coborît la 37,8, ceea ce înseamnă o scădere considerabilă față de rezultatele alegerilor pentru Camera Reprezentanților, desfășurate la sfîrșitul anului trecut. Și partidul laburist, condus de Gough Whitham, a pierdut voturi în comparație cu alegerile de anul trecut. Se pare că de pierderile pe care le-au suferit cele două mari partide a profitat partidul laburist democrat. De altfel, iată compoziția noului Senat : coaliția liberală-agrariană — 26 locuri (anterior 27) ; partidul laburist — 27 locuri (anterior 28) ; partidul laburist-democrat — 5 locuri (anterior 4) ; independenți — 2 locuri (anterior 1). 2. Zăcămintele de uraniu de la sud de Darwin (statul Queensland, Australia) au fost descoperite la începutul lunii septembrie și sînt, spun experții, cele mai bogate din lume : 55 000 tone oxid de uraniu.

ENIGMA PUMNALULUI LUI MENDOZA

Andrei Iuga, Oradea. Arestat, după cum se știe, o clipă după încercarea de atentat împotriva Papei Paul al VI-lea, pictorul Benjamin Mendoza y Amor a fost trimis în judecată, procesul a început, dar acuzatul susține că ar fi nevinovat. Pe de altă parte, observatorii prezenți la Manila și unele publicații occidentale, în special italiene, au început să-și pună unele întrebări și să aducă precizări suplimentare. În primul rînd se menționează faptul că, în acea zi, la Manila au fost arestate mai multe persoane : Marcelino Makaisa, care purta un cuțit în buzunar — arestat în fața catedralei ; Diosdado Lumapac — în fața reședinței destinate Papei, în timpul vizitei în Filipine (avea asupra sa un pumnal de treizeci de centimetri) ; în același loc a mai fost arestat un bărbat purtînd, fără permis, un pistol de calibrul 45 ; în sfîrșit, Mendoza. Descrisă de cei aflați la fața locului și de fotografiile făcute de Rolando Brambetti, fotoreporter la „United Press", scena de pe aeroportul din Manila s-a desfășurat astfel : Papa Paul al VI-lea era înconjurat de cardinalul sud-coreean Kim (la stînga), de Imelda, soția președintelui Marcos și de monseniorul Macchi, secretarul său particular (la dreapta). Atentatorul a fost blocat în realitate de către monseniorul Macchi, căruia Mendoza i-a făcut impresia unui fanatic, în stare să provoace vreun rău (și nu de președintele Marcos printr-o lovitură de karaté, cum se anunțase inițial), și de cardinalul Kim. Comunicatul oficial, apărut la cîteva ore după arestarea lui Mendoza, afirmă că acesta s-ar fi precipitat asupra Papei, agitînd un pumnal și un crucifix. Or, nici martorii oculari, nici fotografiile — scrie revista „Europeo" — nu indică existența pumnalului. În schimb, toți cei de față admit că au văzut în mîinile lui Mendoza un crucifix care este, totuși cu mult mai mic decît arma albă prezentată ulterior de poliția din Manila ca aparținînd atentatorului. Unii comentatori susțin că ar fi vorba de un complot. Alții consideră că episodul de la Manila va rămîne învăluit în mister, la fel ca asasinatele comise împotriva fraților Kennedy și a lui Martin Luther King. Desigur, este vorba de simple speculații. **În fotografie :** monseniorul Macchi (în centru) oprindu-l pe Mendoza (cu ochelari) să ajungă la Papa (deasupra căruia se află un asterix).

poșta redacției

PRIMII „OAMENI-BROASCĂ"

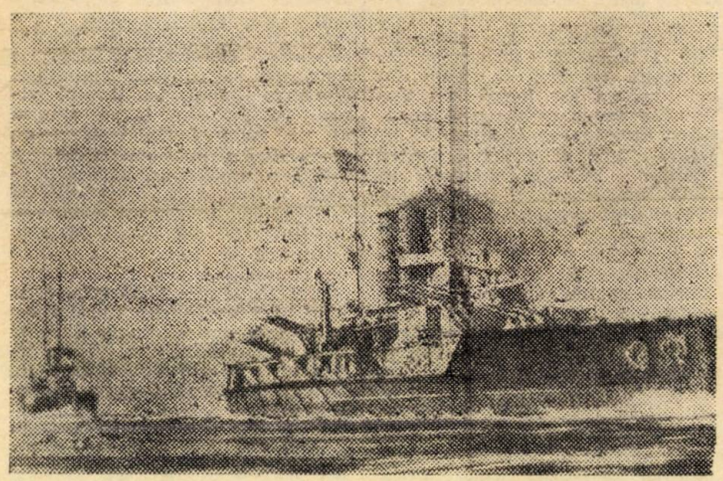

Radu Vasile, Arad. Tehnica de luptă navală care constă în pilotarea directă, de către oameni, a încărcăturilor explozive, pînă la ținta propusă, datează de peste o jumătate de veac. Primii „oameni-broască" din istoria mondială a războaielor au fost italienii Raffaelle Paolucci și Alfredo Rossetti, locotenenți de marină, încadrați pe fronturile războiului dintre Italia și Austro—Ungaria. Urmărind să dea inamicului o lovitură spectaculoasă, acești doi ofițeri au înotat, în noaptea de 31 octombrie — 1 noiembrie 1918, în apele reci ale Mării Adriatice, înhămați", timp de patru ore, la un cilindru greu de 385 de kg încărcat cu exploziv, reușind să-l plaseze sub chila cuirasatului „Viribus Unites" (în fotografie), aflat atunci, împreună cu alte 31 de nave de război, în rada portului Pola (la 100 de km sud de Trieste). Explozia produsă a distrus și a scufundat uriașa navă-amiral, socotită invulnerabilă, fapt care a provocat o profundă demoralizare în rîndurile armatei austriece. Cei doi cutezători au fost prinși și condamnați la moarte, dar sentința n-a putut fi executată, deoarece în următoarele zile a intervenit armistițiul. După terminarea războiului, Raffaelle Paolucci — eroul principal al operației — și-a reluat profesia de medic chirurg. A murit în anul 1958.

O CONTROVERSĂ

Ion Șerban, București. Hotărîrea luată la 13 noiembrie de Consiliul municipal al Parisului de a schimba numele cunoscutei „Place de l'Etoile" în „Place Charles de Gaulle" este, în adevăr, foarte controversată. S-au exprimat nu puține opinii potrivit cărora această hotărîre nu concordă cu dorințele testamentare ale fostului președinte. De altfel, Paul Antier, fost ministru și fost deputat, a creat un „Comitet pentru apărarea Pieței l'Etoile", comitet al cărui președinte este. Antier a declarat recent : „Dorim ca denumirea de «Place de l'Etoile» să fie păstrată pentru această piață, una din cele mai prestigioase pe care le are Parisul. Prin testamentul din 18 ianuarie 1952, generalul de Gaulle declară că se împotrivește «oricărei distincții, promovări în grad etc. Dacă s-ar face ceva în acest sens, ar fi o violare a ultimelor mele dorințe»". Comitetul condus de Paul Antier, care a strîns peste 40 000 semnături în sprijinul poziției sale, a adresat o scrisoare doamnei de Gaulle, solicitînd-o să intervină pentru respectarea dorințelor generalului.

La începutul acestei săptămîni în Consiliul municipal parizian, problema a fost pusă la vot. Cu 44 voturi pentru și 41 contra, hotărîrea din 13 noiembrie, privind schimbarea denumirii pieței, a rămas definitivă.

Lix. Gheorghe, Turnu Severin. 1) Ultima vizită oficială a unui președinte francez în Africa a avut loc în anul 1959. Vizita pe care o va întreprinde președintele Georges Pompidou pe acest continent se va desfășura între 13 și 15 februarie 1971 și va cuprinde următoarele țări : Senegal, Coasta de Fildeș, Camerun, Gabon și Mauritania. 2) Președintele Coastei de Fildeș, Houphouet Boigny, a motivat declarația sa din 4 noiembrie cu privire la începerea unor tratative cu Republica Sud-Africană prin faptul că „politica de forță față de această țară nu a dus la nici un rezultat". Propunerea sa urmează a fi studiată în cadrul O.U.A. Președintele Coastei de Fildeș a declarat ulterior că el nu va întreprinde nimic singur în direcția aplicării propunerii înaintate dacă nu vor fi de acord și celelalte țări ale continentului și dacă nu se va lua o hotărîre într-un cadru mai larg. Statul african Malawi a stabilit în 1967 relații diplomatice cu R.S.A. dar continuă să facă parte din Organizația Unității Africane. Madagascar și Mauritius au cu R.S.A. relații comerciale.

PROTECȚIA ZIARIȘTILOR

Al. Stroia, Mediaș. 1. Rezoluția asupra protecției ziariștilor aflați în misiuni periculoase a fost votată de actuala sesiune a Adunării Generale a Națiunilor Unite cu 85 voturi pentru, 31 abțineri și nici un vot împotrivă. Iată textul rezoluției :

„Comisia socială a Adunării Generale a Națiunilor Unite,

Considerînd că este esențial pentru Națiunile Unite să obțină informații complete în legătură cu conflictele armate și că ziariștii, oricare ar fi naționalitatea lor, au un rol important de jucat în această privință ; Constatînd cu regret că ziariștii în misiune, în zonele de conflict armat, sînt cîteodată victime ale îndatoririlor lor profesionale ; (...) Conștientă de faptul că dispozițiile Convenției de la Geneva (Convenția din 12 august 1949 privitoare la corespondenții de război — n.n.) nu se referă decît la anumite categorii de ziariști în misiuni periculoase și nu mai răspund nevoilor actuale ; Convinsă de necesitatea elaborării unui nou acord internațional cu caracter umanitar, în scopul unei mai bune asigurări a protecției ziariștilor în misiuni periculoase, mai ales atunci cînd aceștia se găsesc într-o zonă în care există un conflict armat (...) ; Invită Consiliul Economic și Social să ceară Comisiei Drepturilor Omului studierea, la viitoarea ei sesiune, a posibilității elaborării unui proiect de acord internațional, asigurînd protecția ziariștilor aflați în misiuni periculoase și prevăzînd în special crearea unui document de identificare în mod unanim recunoscut (...)".

Problema protecției ziariștilor aflați în misiuni periculoase va fi studiată, prin urmare, în cadrul celei de-a 26-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. 2. La cea de-a șasea Conferință asupra Indochinei, care a avut loc recent la Stockholm, au participat 300 de reprezentanți din cincisprezece țări (printre care și România).

DIN NOU ÎN FRUNTEA MAFIEI

I. Vlad, Tîrgoviște. Fostul conducător mafiot Frank Costello, în vîrstă de 79 de ani, se pare a fi luat, într-adevăr, conducerea operațiunilor Mafiei la New York. În ultimul timp, Costello juca rolul de mediator între fracțiunile rivale ale organizației și, datorită faptului că nu participă direct în activitatea Mafiei, nu poate fi acuzat de autorități. Iată ce scrie trimisul special al ziarului „New York Times" într-un număr din „Tribune de Genève", în legătură cu vidul de conducere și cu revenirea la putere a lui Frank Costello : „Pentru ce această «vacanță de putere» în frunte Mafiei ? Din pricina morții lui Vito Genovese, la 14 februarie anul trecut. Din celula în care era închis, Genovese dirija 450 gangsteri. Dacă s-a făcut apel la serviciile lui Frank Costello este pentru că, după moartea lui Vito Genovese, locotenenții acestuia din urmă au avut unele «probleme». Gerardo Catena, adjunctul numărul unu al lui Genovese pentru regiunea New Jersey, se află în închisoare ; Tommy Eboli, adjunctul numărul unu al lui Genovese pentru regiunea New York, a avut două crize cardiace și nu mai e în măsură să-și asume o funcție de conducător. Charles Tourine, alt locotenent al lui Genovese, are un uriaș handicap : deși foarte inteligent, el este neștiutor de carte, lacună de neiertat într-o epocă în care Mafia are nevoie de capete care să gîndească pentru a putea diversifica investițiile (hoteluri, cazinouri, săli de joc, locuri de vilegiatură etc.)". Costello părăsise conducerea Mafiei, despărțindu-se de Genovese și retrăgîndu-se în proprietățile sale de la Sands Point (New York) în 1957. Aceleași persoane influente aparținînd Mafiei care, în 1957, acceptaseră retragerea lui Costello, i-au cerut de curînd — susțin unele comentarii, inclusiv ale poliției americane — să-și reia serviciul.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Liviu Rodescu

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

UZINA CARBOCHIM

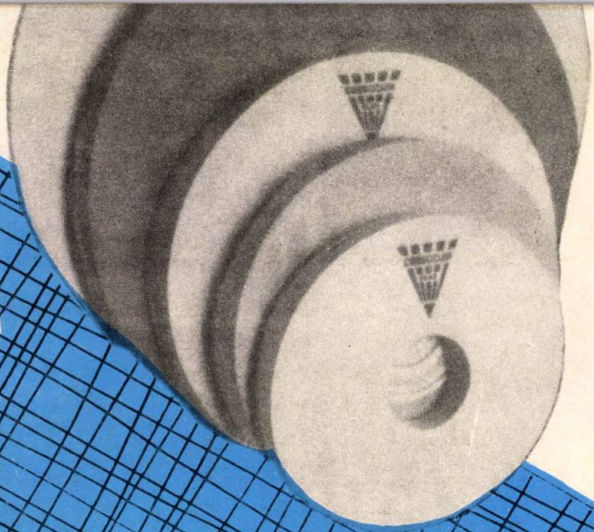

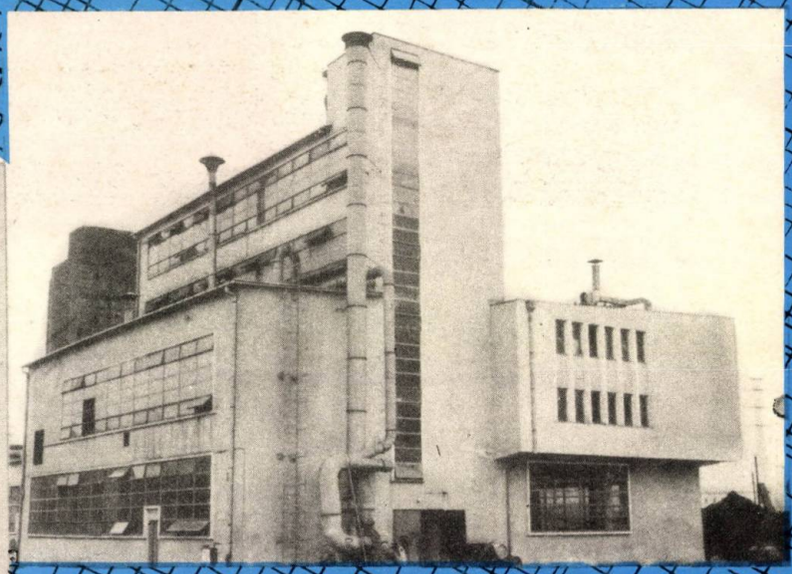

CARBOCHIM
CLUJ

produce o variată gamă de abrazivi dintre care amintim :

— **GRANULE ABRAZIVE,** care prezintă multiple avantaje ca de exemplu :
— înlocuiesc nisipurile pentru sablare
— dau randamente superioare la șlefuirile libere
— ridică rezistența pardoselilor industriale.

— trei genuri de **PIETRE DE POLIZOR** pe bază de electrocorindon normal, electrocorindon nobil și carbură de siliciu neagră, care se livrează sub forme cilindrice, plane, conice plane, pietre oală, taler, cilindrice cu scobituri, pietre cu segmenți, pietre pilă.

— **ABRAZIVI PE SUPORȚI,** în dimensiuni diferite : benzi de 117—311 mm, suluri de 700—950 mm și foi de 230/300 mm, pe suporți de hîrtie și pe suporți de pînză; la realizarea cărora se utilizează ca material abraziv atît carbura de siliciu neagră cît și electrocorindonul normal.

CARBOCHIM

Rețineți, vă rugăm, adresa furnizorului : CARBOCHIM Cluj, Piața 1 Mai nr. 3, tel. 3.01.20.

decembrie

LUNA CADOURILOR

Lei 2

LUMEA

CABINETUL DE PARTID
BIBLIOTECA
SIBIU

Nr. 52 *24 decembrie 1970*

Momente politice vest-europene

Viaţă pe alte planete?

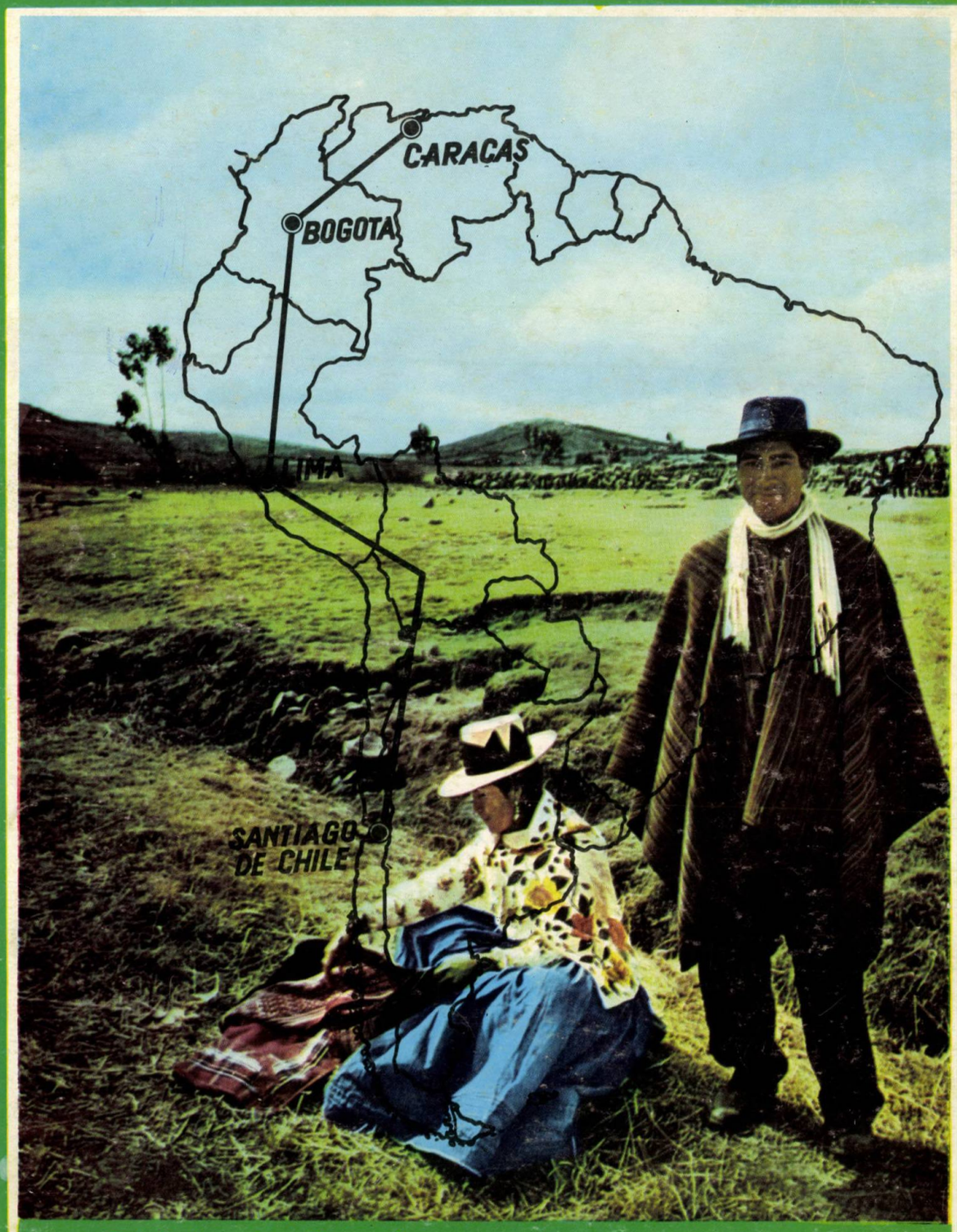

Trimisul nostru, Eugen Pop:

PERIPLU LATINO-AMERICAN

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Dolores Ibarruri la solemnitatea decorării președintelui Partidului Comunist din Spania

Leonid Brejnev, Nikolai Podgornîi și Alexei Kosîghin, împreună cu Ali Sabri, cu prilejul vizitei făcute la Moscova de vicepreședintele R.A.U.

La Budapesta au avut loc convorbiri între premierul Jenö Fock (dreapta) și vicepremierul italian Francesco de Martino

A treia rundă a tratativelor SALT s-a încheiat la Helsinki. În imagine : președintele Finlandei, Urho Kekkonen, și șefii delegațiilor sovietică și americană — respectiv Vladimir Semionov (stînga) și Gerald Smith

BIBLIOTECA SIBIU

LUMEA

Nr. 52 (374) — 24 decembrie 1970

sumar

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

2 PARIS. Regrupări — un termen la ordinea zilei. *Florica Șelmaru*
4 BONN. Confruntări. *Radu Pascal.*
5 După întîlnirea Nixon-Heath. Restaurarea limitată a „relațiilor speciale". *Mihai Matei*
7 Ankara. Sezon politic activ. *Liana Enescu.*
9 ROMA. Obiectivele mișcărilor sociale. *Luca Pavolini.*
12 BELGRAD. Repere ale unor modificări constituționale. *George Ionescu.*
13 VARȘOVIA. Hotărîrile Plenarei C.C. al P.M.U.P. *Iosif Dumitrașcu*
14 Flamanzi + valoni = belgieni. *George Serafin.*

16 PERIPLU LATINO-AMERICAN. *Eugen Pop.*

11 Din surse...

ÎN LUMEA ȘTIINȚEI

22 Din nou tulburătoarea ipoteză : viață pe alte planete ?
24 Mediterana — ieri o mlaștină, mîine un munte.

LUMEA ÎN CĂRȚI ȘI REVISTE

25 Actualitatea unui principiu. *Dumitru D. Ifrim.*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

26—30 L'Express, The Sunday Times, Le Monde Diplomatique, L'Expresso.

PROFIL

30 EDWARD GIEREK, prim-secretar al C.C. al Partidului Muncitoresc Unit Polonez.

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

SUPLIMENT : am publicat în 1970.

SĂPTĂMÎNA aceasta, premergătoare sfîrșitului de an, nu lasă de loc impresia că se apropie intrarea în vacanță ; scena politică europeană, și nu numai ea, este martora unor preocupări complexe. Călătoria peste ocean a premierului britanic Heath își înscrisese între obiective relansarea „relațiilor speciale" anglo-americane. Dacă, pe de o parte caracterul lor „special" n-a dispărut încă, nu este mai puțin adevărat că, pe de altă parte, o serie de circumstanțe limitează posibilitățile de coordonare ale partenerilor **(pag. 5).** Confruntările de poziții din R.F. a Germaniei, polarizate în jurul unor probleme internaționale majore **(pag. 4)** ; tendințele de grupare și regrupare a forțelor politice din Franța **(pag. 2)** ; efervescența mișcărilor sociale din Italia **(pag. 9)** constituie obiect de analize ale redactorilor noștri și ale unor corespondenți din străinătate.

Anul 1970 a însemnat în istoria Americii Latine o perioadă de numeroase și importante mutații în sfera vieții politice, economice și sociale, mutații care definesc, mai ales în perspectiva unei evoluții viitoare, o nouă imagine despre un continent codificat pînă nu de mult în conștiința contemporanilor mai mult prin imaginile fabuloase ale trecutului și nota fascinantă a peisajului. Într-un amplu reportaj politic **(pag. 16),** Eugen Pop, trimisul nostru special la Santiago de Chile, Lima, Bogota și Caracas, notează observațiile pe care i le-a prilejuit calitatea de martor la unele din aceste evenimente sau de interlocutor al unor proeminente personalități politice.

Rezultatele cercetărilor întreprinse asupra unui meteorit căzut în urmă cu un an în Australia readuc în actualitate tulburătoare și controversata ipoteză a existenței vieții pe alte planete. Noul „argument extra-terestru", supus unor minuțioase analize, revelatorii după opinia multor oameni de știință, pare a confirma că locuitorii Terrei nu sînt „marea excepție a Universului". **(pag. 22).**

Numărul special de Anul Nou

„LUMEA"

va apărea miercuri, 30 decembrie în 40 de pagini

Din cuprins:

- **RADIOGRAFIA POLITICĂ A ANULUI 1970**
- ***FOTOCRONICA PE CINCI CONTINENTE***
- INCURSIUNE ÎN ANUL 2000
- **SCRIITORI ROMÂNI PE MERIDIANE**

UMOR • CURIOZITĂȚI • CARICATURI

Regrupări — un termen la ordinea zilei

Acum doi ani și ceva, apărea la Paris volumul „După de Gaulle — cine ?“ Sub titlul aparent necuviincios, Pierre Viansson-Ponté punea de fapt o altă întrebare, mai profundă, care plutea în aer și în preocupările francezilor : după de Gaulle — ce ? Cum se va contura fizionomia vieții politice franceze după dispariția personalității care i-a imprimat timp de un deceniu o atît de marcată pecete proprie ? Alcătuit dintr-o serie (peste patruzeci) de fișe-portret ale unor oameni politici jucînd roluri de prim sau de secund plan, volumul se încheie printr-un capitol intitulat de asemenea interogativ: „Republica a șasea sau a cincea bis ?“ Autorul părea să încline către al doilea termen al alternativei — și realitatea pare să confirme această ipoteză. Alegerea președintelui prin sufragiu universal s-a instituționalizat. Lărgirea atribuțiilor lui — trecerea de la obligații pur reprezentative (ceea ce jargonul politic francez numea „a inaugura expoziții de crizanteme“) la desemnarea primului ministru și a celorlalți membri ai guvernului, la definirea coordonatelor și priorităților politicii generale a statului — de asemenea. Planificarea în economie — care, nu este, la drept vorbind, o creație a celei de-a V-a Republici, dar care în acest timp s-a încetățenit — este considerată ca o componentă ireversibilă a vieții statului. Iar toate acestea se cuvin a fi privite în optica impusă de revoluția științifică și tehnică definitorie pentru epoca actuală, în optica unei civilizații în mutație.

Este de altfel ceea ce alimentează controversele nu numai între majoritatea guvernamentală și opoziție, dar deopotrivă în rîndurile majorității guvernamentale și în rîndurile opoziției, mai corect spus în rîndurile opozițiilor, în arena vieții politice franceze. Controversele acestea de altfel existau nu numai înaintea încetării din viață a generalului de Gaulle, dar mult înainte de retragerea lui din viața publică (dovadă, de pildă, alegerile prezidențiale și balotajul din 1965). Ele continuă. În acest sens, „L'Express“ putea scrie luna trecută că „moartea generalului de Gaulle a constituit un eveniment istoric, dar nu politic“.

GAULLISMUL DUPĂ DE GAULLE

Sînt de făcut, poate, unele rezerve cu privire la partea finală a acestei aprecieri, în legătură mai ales cu majoritatea guvernamentală. Nu atît cînd este vorba despre raporturile dintre U.D.R. și republicanii independenți „giscardieni“ — aceștia au ținut totdeauna să afirme, mai energic sau mai discret, după cum îngăduiau împrejurările, o personalitate proprie — cît atunci cînd se cercetează tendințele și curentele profunde din sfera U.D.R., partidul gaullist propriu-zis. Vorbind nu de mult într-o reuniune de cadre a U.D.R., fostul ministru Jean Charbonnel ținea să sublinieze : „Permanența gaullismului după dispariția generalului de Gaulle (...) se înscrie în modul cel mai pozitiv în realitatea politică. În primul rînd pentru că generalul de Gaulle a lăsat țării o adevărată doctrină (...) Toată bogăția acestei moșteniri încă nu a fost exploatată (...). Din multe puncte de vedere, gaullismul este încă o idee nouă în

Jacques Chaban-Delmas: „Orgolioșii“ vor trebui „supuși sau excluși“

Franța“. Dar, într-una din nenumăratele evocări ale întîlnirilor și convorbirilor cu de Gaulle care apar în presa franceză, cineva relata această întrebare-exclamație a defunctului președinte : „Gaullismul — dumneata crezi în asta ?“ Scepticismul lui de Gaulle avea un dublu izvor : pe de o parte, o neîncredere funciară în ideologii, doctrine și partide (a ținut, de pildă, totdeauna să nu apară la consultările electorale ca un candidat exclusiv al U.D.R.) ; pe de alta, conștiința eterogenității acestei grupări, a faptului că între oamenii care îl urmau, fie și „necondiționat“, existau deosebiri structurale de formație, de gîndire, de aspirații concrete, că, în fond, între ei, el însuși și dimensiunea lui istorică erau singurul element de legătură. Din orientările proclamate de de Gaulle pe diferitele planuri ale politicii sale — instituții, diplomație, economie — probabil că numai în ceea ce privește primul domeniu și preocuparea generalului de a asigura stabilitatea regimului s-a întrunit o reală adeziune aproape unanimă. În ceea ce privește politica externă, nu e un secret că nu toți gaullîștii au optat lucid pentru decolonizare, că politica dusă de președintele de Gaulle pentru menținerea independenței franceze nu a lecuit nostalgiile vest-europeancomunitare și atlantice ale unora, că necesitatea unor măsuri de ordin social a suscitat în rîndurile U.D.R. și entuziasme și rezistențe.

Preocuparea esențială a gaullismului după de Gaulle este de a preveni cu vigilență și energie ceea ce un ziarist numește foarte sugestiv „tentația certurilor fratricide“. Încă la jumătatea lunii trecute, luînd cuvîntul în fața grupului parlamentar al formației, premierul Chaban-Delmas s-a referit în termeni foarte categorici la eventuala înclinație orgolioasă a unora sau a altora de a se proclama moștenitorii exclusivi ai gîndirii gaulliene, de a „monopoliza“ numele generalului, și a declarat că autorii unor asemenea manifestări vor trebui „supuși sau excluși“. Într-o convorbire din primele zile ale lui decembrie cu reprezentanții biroului politic al U.D.R., președintele Pompidou ar fi declarat din nou — ca în discursul de la Strasbourg, rostit după alegerea lui Servan-Schreiber la Nancy — că „majoritatea nu este o moară“, unde se intră și de unde se iese după voie, că ea este „deschisă“ numai celor care acceptă orientările ei fundamentale. În același timp, privind dincolo de alegerile municipale — din care majoritatea guvernamentală ar dori să facă un prilej de a-și îmbunătăți „implantarea“ la nivelurile locale — el ar fi spus interlocutorilor săi : „...în 1973, la legislative veți avea ca adversari candidați unici ai stîngii ; și, dacă vă separați de aliații voștri, veți fi învinși“. Săptămînalul „Le Nouvel Observateur“, care, între alții, relatează cele de mai sus, adaugă că președintele nu vrea ca forțele susceptibile să susțină regimul „să se împartă iar, ca între de Gaulle și Lecanuet în 1965, sau ca între el însuși și Poher în 1969“. Dintre aliați, cei mai exigenți se arată acum, din nou, republicanii independenți, care sînt și cei mai vechi parteneri guvernamentali ai U.D.R. Observatorii consideră însă că, așa cum s-a întîmplat și cu prilejul altor consultări electorale, se va găsi modalitatea unor aranjamente în vederea municipalelor.

DIALOGUL DINTRE COMUNIȘTI ȘI SOCIALIȘTI

Problemele unității stîngii sînt la ordinea zilei, pentru că de ele depinde configurația viitoare a peisajului politic francez și definirea raportului de forțe în viața politică a țării. În primul rînd se impune atenției capitolul relațiilor dintre partidul comunist și partidul socialist, principalele organizații politice ale stîngii. În al doilea, raporturile dintre aceste partide și alte grupări, susceptibile să se asocieze și ele unor acțiuni comune.

Despre partidul comunist, care și-a sărbătorit de curînd a cincizecea aniversare, „Le Monde Diplomatique“ scrie în numărul său din decembrie : „Parti-

dul comunist francez se afirmă în mod deschis drept ceea ce este în realitate: marele partid muncitoresc, partizan al «ordinii republicane» și al trecerii pașnice la socialism, interlocutorul privilegiat — pentru că este interlocutorul cel mai puternic — în fața oamenilor la putere (...). Deși nu deține monopolul opoziției față de regim, deși stînga necomunistă se menține de bine de rău, deși o nouă stîngă actualmente embrionară îl hărțuiește și-l stinghere-ște, partidul comunist reprezintă forța principală fără de care orice tentativă de schimbare a situației este destinată eșecului".

Deși — sau pentru că — această realitate este limpede și majorității celor direct implicați în procesul de realizare a unității stîngii, divergențele și controversele care agită stînga necomunistă gravitează în jurul raporturilor dintre formațiile respective și partidul comunist. Partidul socialist în primul rînd cunoaște asemenea zguduiri interne. De altminteri, ele au însoțit întreaga lui existență, din decembrie 1920 (Congresul de la Tours). Atunci, față de trei sferturi din delegați (3 028) care au optat pentru transformarea partidului socialist în partid comunist, un sfert doar (1 022) au spus nu, iar din cei 180 000 de membri ai partidului, numai vreo 30 000 au urmat pe liderii dizidenți. Tendința de reintîlnire cu comuniștii poate comporta, la membrii de rînd ai partidului mai ales și la simpatizanți, un coeficient de nostalgie transmis din generație în generație, dar un coeficient relativ modest: de la despărțirea celor două partide a trecut o jumătate de veac și cei mai tineri dintre participanții la Congresul din 1920, cîți mai trăiesc, sînt septuagenari sau octogenari. Ceea ce întreține dorința de acțiune comună în rîndurile maselor socialiste este convingerea, repetat verificată de experiență de-a lungul timpului, că asocierea leală cu comuniștii este eficientă. Nu numai pentru a dobîndi victorii electorale. Dar — tot sînt la ordinea zilei alegerile municipale — pentru că numeroasele consilii comunale sau municipale în care reprezentanții celor două partide sînt majoritari și cooperează sînt recunoscute pentru meritele lor de gestiune gospodărească și democratică.

La nivelul organelor de conducere ale partidului și al grupului parlamentar, acest punct de vedere este de asemenea larg împărtășit. Recent, „L'Humanité" a asociat două interviuri, luate, primul lui Alain Savary, prim-secretar al partidului socialist, al doilea lui Georges Marchais, secretar general adjunct al P.C.F. La o întrebare privind eventualitatea unei înțelegeri între cele două partide, Savary a răspuns: (O asemenea înțelegere) „nu oferă perspective serioase decît dacă are șanse să fie durabilă. Spunînd aceasta, nu subestimez ceea ce s-a obținut în trecut, în 1936 sau la Eliberare, în cadrul unei unități de acțiune de scurtă durată. Dar situația nu mai este aceeași (...). Astăzi trebuie să se meargă mai departe și să se pună în practică, îndeosebi în domeniul economiei, reforme complexe care vor cere timp (...). În consecință, prima preocupare trebuie să fie aceea de a garanta durata unei eventuale experiențe comune a mișcărilor socialistă și comunistă, urmărind să vedem îndeosebi dacă ceea ce le-a separat și continuă să le separe interzice sau permite această durată (...). Tocmai cu această preocupare au angajat partidele comunist și socialist un dialog ferm și leal care nu urmărește dispariția tuturor rațiunilor justificînd existența celor două partide, ci urmărește să arate dacă aceste rațiuni permit sau nu un acord politic durabil..." Cu referire la aceste convorbiri, în interviul său acordat ziarului P.C.F., Georges Marchais arăta: „Cunoașteți conținutul acestor convorbiri, despre care am informat întregul partid. Dorim ca în curînd să fie dat publicității un bilanț comun, obiectiv. El va scoate fără îndoială la lumină unele divergențe. După părerea noastră unele dintre ele pot fi lichidate sau reduse prin continuarea discuțiilor. Altele vor persista, ceea ce este normal, căci noi nu intenționăm să ne orientăm în direcția formării unui singur partid. Apreciem însă că s-au desprins numeroase convergențe asupra unor puncte esențiale. După părerea noastră, ele ar putea reprezenta încă de pe acum o bază serioasă pentru un acord politic care ar favoriza dezvoltarea acțiunii comune și ar constitui o etapă pozitivă în direcția stabilirii unui program comun de luptă pentru democrație și socialism". După cum se știe, un program elaborat în comun în vederea aplicării în comun de către toate partidele și organizațiile democratice, în primul rînd între comuniști și socialiști, după cum arată din nou secretarul general adjunct în interviul său, „ar deveni polul de atracție" în jurul căruia s-ar putea realiza o regrupare democratică majoritară.

Alain Savary: Între socialiști și comuniști s-a angajat „un dialog ferm și leal"...

TENTAȚII ȘI TENDINȚE CONTRADICTORII

Deosebirea este că, în timp ce în partidul comunist nu există opoziție la cooperarea cu socialiștii, la aceștia atitudinile merg de la refuzul categoric asociat cu tentații centriste, pînă la acceptarea de principiu însoțită de o variată gamă de nuanțe restrictive. În interviul lui Savary se regăsește preocuparea de a spori ponderea partidului său, reunind „în una și aceeași organizație, structurată și omogenă" pe toți cei cu concepții apropiate. Este vorba în primul rînd despre Convenția Instituțiilor Republicane a lui François Mitterrand, cu care de altfel partidul socialist se află în negocieri destul de înaintate în vederea fuziunii. Savary, declară că „realizarea acestui obiectiv nu este o condiție prealabilă, în vederea căutării unor acorduri politice cu organizații politice cu care problema fuziunii nu se pune" (mai direct spus, cu partidul comunist). Mitterrand însă, incontestabil, ar prefera ca fuziunea Convenției cu socialiștii să preceadă orice acord al acestora cu comuniștii. La recenta conferință națională de la Château-Chinon (7—8 noiembrie), el a adresat reprezentanților cluburilor care alcătuiesc Convenția un imperios avertisment care, firește, se adresa, peste capul auditoriului imediat, socialiștilor: „Astăzi, stînga este surprinzător de dezechilibrată, cu un partid comunist care saltă mereu în procentaje (...). Dacă stînga socialistă nu-și asumă fără întîrziere răspunderile, Franța va fi împărțită, pentru o perioadă între 35 și 60 de ani, între două partide de dreapta descinzînd

Georges Marchais: ...în care „s-au desprins numeroase convergențe asupra unor puncte esențiale"

din gaullism, unul conservator, celălalt liberal — și partidul comunist..." Scrie „L'Express": „Pentru fostul președinte al defunctei Federații a stîngii, mijlocul de a schimba situația constă nu numai în fuziunea unei Convenții crepusculare cu actualul partid socialist îngustat și sfîșiat, ci pornind de la această fuziune, în crearea unei forțe capabile să echilibreze în sînul opoziției forța partidului comunist". Mitterrand are nevoie de zestrea istorică a partidului socialist, de structura lui organizatorică, de atașamentul pe care i-l păstrează anumite categorii ale electoratului. Partidul socialist consideră utile resturile de aureolă care i-au rămas lui Mitterrand de la alegerile prezidențiale din 1965 și alegerile legislative din 1967. Așa încît șansele de fuziune sînt reale. Dar, subliniază Georges Marchais, „adăugarea la Partidul Socialist a Convenției instituțiilor republicane, care numără cîteva mii de membri, nu va schimba cu nimic datele problemei. Căci adevărata problemă (...) este aceea a înțelegerii **tuturor** (subl. în textul original) partidelor de stînga și organizațiilor democratice".

În ceea ce privește pe cel de-al treilea partener al socialiștilor și C.I.R. în fosta Federație a stîngii, partidul ra-

dical, tendințele sînt și mai disparate, atît în ceea ce privește obiectivele de urmărit cît și asupra metodelor de folosit. Întronarea lui Jean-Jacques Servan-Schreiber în calitate de secretar general a fost dorită de unii, acceptată de alții, ca o transfuzie de dinamism pentru întinerirea acestei formații centenare (vezi „Lumea nr. 27). Dar dinamismul noului venit pare să acționeze mai cu seamă pe cont propriu, succesele întrînd în patrimoniul lui personal (vezi alegerile parțiale de la Nancy), eșecurile răsfrîngîndu-se asupra partidului (vezi alegerile parțiale de la Bordeaux). Cel mai vechi partid al Franței are inconfortabila senzație că este folosit drept trambulină, iar principala preocupare a președintelui Maurice Faure pare a fi devenit aceea de a aplana conflictele dintre vechii radicali și noul lor secretar general.

În fond — mai ales dacă optica este aceea a succesiunii de consultări electorale: municipale în 1971 (14 și 21 martie) legislative în 1973, prezidențiale în 1976 — este vorba de preocuparea diferitelor formații de a se defini în fața opiniei publice ca apte să realizeze reformele necesare. Este semnificativ că problema descentralizării este punct capital și în programul guvernamental și în preocupările opozițiilor, că recentul acord dintre marile centrale sindicale C.G.T. și C.F.D.T. a dat o nouă acuitate atenției acordate problemelor sociale. E semnificativă unanimitatea cu care, în rîndurile majorității guvernamentale ca și în acelea ale opoziției — inclusiv și poate mai cu seamă în zonele unde te-ai aștepta mai puțin — se proclamă nerăbdătoare vocații reformatoare.

Se spunea despre campania electorală pentru alegerile municipale că, începută de fapt încă de acum cîteva luni, a anticipat asupra duratei ei normale. Se poate spune că, încă înainte de municipalele din primăvară, în actualitatea politică franceză încep să se pună jaloane în vederea campaniei electorale pentru alegerile legislative, care au loc peste aproximativ doi ani și jumătate.

Florica ȘELMARU

BONN

Confruntări

Rareori, scena politică vest-germană a fost mai agitată ca acum, după ce „politica răsăriteană" a cancelarului a înregistrat momente decisive, în care aprobarea și succesul s-au arătat a fi nota de generală apreciere internațională. Într-adevăr, semnarea Tratatului polono — vest-german a stimulat un profund proces de conștiință, cu firești rezonanțe în mentalitatea politică vest-germană. Dacă guvernul poate conta, acum, pe mai mulți partizani decît înainte, este însă la fel de adevărat că, prin acest act, a provocat exteriorizarea politică, a unor adversari, înainte poate numai potențiali. Nu e vorba doar de polarizarea drastic conturată dintre guvern și opoziție, limitată deseori la incinta parlamentară, ci de o exacerbare a unui conservatorism și a unor vechi reminiscențe naționaliste ce-și găsesc expresia într-o recrudescență a grupărilor de extremă dreaptă, precum „Acțiunea Rezistența", partidul național-democrat, organizațiile de refugiați și presa de tip Springer. Că opoziția creștin-democrată, și mai cu seamă aripa ei bavareză, cochetează cu această mișcare de zgomotoasă împotrivire, sau, de la caz la caz, o sprijină și chiar îi oferă găzduire, e o evidentă realitate a momentului — și a unuia dintre cele mai importante din istoria de 20 de ani a R.F.G. Această excitație naționalistă îl făcea, zilele trecute, pe adeptul lui Strauss, deputatul U.C.S., dr. Walter Becher, să califice Tratatul polono—vest-german drept o înfrîngere a „politicii germane", pentru a nu mai vorbi de însuși Strauss, ale cărui predilecții pentru metafore sînt din ce în ce mai gustate și apreciate de grupările neo-naziste și extremiste. („Salvator" al națiunii, el se simte dator „să avertizeze împotriva inițierii unui front popular socialist, ceea ce nu se poate solda decît cu un final nociv").

Această agitație rămîne însă, mai curînd, artificioasă și limitată la grupări a căror influență este destul de redusă. E suficient să înregistrăm constatările unor serioase institute de sondare a opiniei publice (de pildă „Wickert-Institute") care constată că, într-o proporție de patru cincimi, populația R.F.G. este convinsă că Tratatul polono—vest-german constituie începutul concilierii între cele două popoare. Mai mult, chiar în zonele în care refugiații sînt puternic reprezentați nu s-a înregistrat o împotrivire pe măsura criticilor proferate de extrema dreaptă sau politicienii „aripii dure" din U.C.S.—U.C.D.: două treimi din cei consultați au apreciat tratatul ca necesar sau, mai tîrziu, oricum, scadent; iar „Der Spiegel", analizînd rezultatele alegerilor din Bavaria — tradițional rezervor de nemulțumiri — observă că, în comunele locuite de refugiați, campania U.C.S. de atragere a unor voturi protestatare antiguvernamentale a eșuat în bună măsură.

După primele reacții — emoționale și instinctive — ale dreptei, înclinată spre o belicoasă ripostă față de „politica răsăriteană" a cancelarului, spiritele par totuși, cît de cît, să se liniștească. Un argument puternic a fost, în primul rînd, generala suspiciune și nemulțumire trezite în țară de turbulența activitate a extremiștilor. Astfel, recentele manifestații ale „Acțiunii Rezistența", de la Würzburg și Bonn, au fost întîmpinate de o largă și viguroasă mișcare de protest democratic care a cuprins pături diverse ale populației. Această situație a impus o anume prudență și deputaților creștin-democrați, mai atenți

Grecia
SCHIȚĂ DE PROGRAM

La sfîrșitul săptămînii trecute, în sala Parlamentului, în prezența a 500 de persoane — membri ai guvernului, reprezentanți ai diferitelor organizații profesionale, candidați desemnați pentru Comisia consultativă legislativă, ziariști — prim-ministrul Gheorghios Papadopoulos adresa țării un mesaj de sfîrșit de an, în care, făcînd o trecere în revistă a activității guvernului pe 1970 schița, totodată, cîteva din preocupările viitoare.

După ce a arătat că, în anul ce s-a scurs, au fost obținute o serie de succese în domeniile industrial, financiar, al asigurărilor sociale etc., premierul grec a subliniat faptul că, în viitor, administrația țării intenționează să sprijine și mai mult cercetările privind cunoașterea și valorificarea cît mai exactă a resurselor naturale, în special miniere, să sporească importanța acordată exportului, limitînd, totodată, importurile masive de mărfuri.

Preocupărilor manifestate în legătură cu revenirea la viața parlamentară, premierul Papadopoulos le-a răspuns declarînd că aceasta se va produce numai atunci cînd se va aprecia că „se va putea face în deplină siguranță și că va fi folositoare națiunii și statului". Deocamdată, guvernul grec — a spus el — va continua să-și exercite prerogativele, astfel încît obiectivele fixate și deplina aplicare a Constituției să fie atinse într-un interval de timp cît mai redus.

O însemnătate deosebită a acordat premierul Greciei rezultatelor obținute în planul politicii externe, insistînd îndeosebi asupra intensificării și multiplicării raporturilor cu statele din zona balcanică. „Față de vecinii noștri apropiați, iugoslavi, bulgari și români — a spus el — nu am neglijat nici un prilej de a stabili contacte în domenii în care dezvoltarea de relații ar servi intereselor popoarelor noastre". În același context, comentatorii atenieni subliniau faptul că numai cu foarte puțin timp înainte, Grecia a fost gazda unei delegații române condusă de ministrul comerțului exterior, Cornel Burtică. Referitor la vizita ministrului român, Ch. Xantopoulos-Palamas, adjunct al ministrului de externe grec, declara că „Grecia este interesată ca dezvoltarea cooperării cu România în domeniile tehnic și economic să progreseze în viitor".

„Și anul ce vine — a spus, în a doua parte a cuvîntării sale, premierul Papadopoulos — vom continua efortul pentru asigurarea păcii și securității internaționale, dar și a intereselor țării noastre. Nu vom neglija nici un efort pentru dezvoltarea unor relații mai prietenești cu vecinii noștri".

L. E.

în ultima vreme, să găsească formule critice ceva mai moderate la adresa guvernului și politicii sale. Fostul ministru de externe și al apărării, Gerhard Schröder (de curînd în vizită, în Iugoslavia), liderul U.C.D., Rainer Barzel, preocupat să-și întărească poziția în cadrul partidului (și care și-a anunțat călătoria în Polonia), în fine, deputatul Stoltenberg — toți, reprezentînd, am putea spune, personalități pe care Uniunea creștin-democrată contează ca „figuri de viitor", au introdus în critica lor tonuri și nuanțe mai reținute, și s-au arătat, în consecință, preocupați desigur, și în perspectiva congresului U.C.D. din ianuarie — să nu-și sacrifice capitalul politic printr-o asociere la verbiajul tapajos al extremiștilor de dreapta. O asemenea atitudine pare să fie provocată și de existența, chiar în interiorul U.C.D. — U.C.S., a unor deputați dispuși să aprobe tratatul polono — vest-german și, cu unele rezerve, „politica răsăriteană" a guvernului. Cînd, de pildă, deputatul Winfried Pinger și-a exprimat clar adeziunea la tratat, vo-

Norbert Gansel (stînga) și Karsten Voigt, cei doi lideri ai „Juso"

cea lui, chiar dacă, singulară în partid, s-ar părea, a dat de gîndit liderilor U.C.D. — U.C.S.

Pentru moment, tactica opoziției se arată îndreptată spre abordarea etpei următoare — aceea a ratificării tratatului, condiționată, principial, de realizarea unor reglementări în privința Berlinului occidental. Există chiar opinia că, ratificarea ar trebui să se facă numai în baza a două-treimi din voturile acordate de Bundestag — idee, firește, combătută de coaliția guvernamentală socialist-liberală. Încercarea opoziției de a face un „test" hotărîtor din problema Berlinului occidental ar putea însă duce, ulterior, la o nouă complicare a situației. Într-adevăr, după cum aprecia un comentator parlamentar de la „Die Welt", leit motivul opoziției s-a rezumat la ideea : „Cel puțin o rezolvare acceptabilă în problema Berlinului, dacă tratatele nu mai pot fi împiedicate !".

Amînarea discuțiilor în Bundestag pe tema tratatelor cu țările socialiste nu ar fi, totuși, străină unui consens de moment survenit între fracțiuni. Rămîne de văzut cum vor sta lucrurile după vacanța de iarnă, care pare a fi mai mult ca oricînd, dorită de politicienii vest-germani.

Cît despre social-democrați, pentru a încheia acest succint tablou politic de sfîrșit de an, aceștia se arată, în perspectivă, mai hotărîți să abordeze problemele interne, domeniu umbrit de atenția evasiunanimă acordată temelor externe. De asemenea — așa cum a arătat recentul congres de la Bremen, — al „tinerilor socialiști" (Juso), — conducerea P.S.D. pare animată de dorința de a consolida omogenitatea partidului printr-un proces, de altfel destul de dificil, de „integrare" a formațiunilor de tineret al căror curs mai pronunțat spre stînga a devenit uneori stînjenitor, cu deosebire în domeniul politicii interne, pentru orientarea generală a partidului. Dispoziția lui Brandt de a discuta și coopera cu o mișcare care, în urmă cu doi ani, risca să devină disidentă, s-a bucurat, cu acest prilej, de o certă apreciere în rîndul multor tineri socialiști. În timp ce unii lideri ai „Juso" au încercat să-și facă autocritica privind tactica lor politică, precum liderul Karsten Voigt (care și-a pierdut mandatul în alegerile din landul Hessa), cancelarul Brandt evoca, la cîteva zile după întoarcerea sa de la Varșovia, un aforism al scriitorului polonez Wieslaw Brudzinski : „Din greșelile tinerilor, învață bătrînii".

Radu PASCAL

După întîlnirea Nixon — Heath

Restaurarea limitată a „relațiilor speciale"

Programîndu-și vizita la Washington înainte de încheierea primelor șase luni de la victoria electorală a conservatorilor, premierul Heath a dorit să dea o confirmare declarațiilor făcute anterior și care anunțau o relansare a „relațiilor speciale" anglo-americane. În optica primului ministru, dacă sub guvernarea laburistă „relațiile speciale", neglijate, se atrofiaseră, dacă nu chiar dispăruseră cu totul, ele urmează să-și recapete, în condițiile revenirii la putere a conservatorilor, locul proeminent pe lista priorităților diplomației britanice. În această ordine de idei, momentele simbolice nu au fost evitate de premier, de la evocarea prezenței lui Winston Churchill la Casa Albă în decembrie 1941 (adică pe la începuturile „relațiilor speciale") și pînă la vizita, neanunțată în program dar deloc improvizată, făcută de Heath văduvei președintelui Eisenhower, vizită sugerînd un adevărat ritual de evocare a relațiilor din deceniul al șaselea, cînd la Downing Street 10 se afla un lider conservator (succesiv — Churchill, Eden și MacMillan), iar la Casa Albă, un președinte republican (Eisenhower, vicepreședinte fiind Richard Nixon).

Evident, intențiile restauratoare ale guvernului Heath nu vizează coordonarea atotcuprinzătoare a aliaților anglo-saxoni din anii războiului mondial. Irealizabilă ar fi, desigur, și revenirea la „partnership"-ul din deceniul al șaselea, coordonare politico-militară înscrisă în cadrul războiului rece și al apărării imperiului colonial britanic ; această fază era încheiată, de altfel, înainte de trecerea conservatorilor în opoziție — datorită tendințelor favorabile destinderii, obținerii independenței de către majoritatea coloniilor engleze, orientării Marii Britanii spre Europa „celor șase" precum și insuccesului inițial al acestei orientări.

Afirmația că laburiștii s-au dezinteresat de relațiile cu Washingtonul nu se aplică în nici un caz primei jumătăți a guvernării lor. Ba chiar se poate spune că „relațiile speciale" deveniseră o noțiune ceva mai clar definită, în comparație cu primii ani ai deceniului al șaptelea : Statele Unite își ofereau colaborarea și sprijinul pe terenul financiar, și mai ales monetar (era o perioadă dificilă pentru dolar și, în defensiva monedei americane, lira sterlină reprezenta o primă linie întărită), obținînd în schimb asigurarea că Londra va continua să fie prezentă „la est de Suez" și că guvernul britanic va privi cu „înțelegere" angajarea militară tot mai amplă a S.U.A. în Indochina. Președintele democrat Johnson a fost cîtăva vreme mulțumit de aliatul său, premierul laburist Wilson, căruia, în 1966, îi găsea, măgulitor, trăsături churchilliene.

„Relațiile speciale" : relansare dificilă

Dar echilibrul nou-găsit al relațiilor s-a dovedit fragil. După devalorizarea lirei sterline, guvernul laburist a adoptat, în ianuarie 1968, un program de economii care anunța retragerea pînă în 1971 a trupelor britanice atît din Singapore cît și din Golful Persic ; în aceeași perioadă, sub presiunea opiniei publice și a unui curent majoritar chiar în propriul său partid, Harold Wilson a exprimat anumite rezerve față de intervenția prelungită a S.U.A. în Vietnam, rezerve care l-au făcut pe președintele Johnson să-și revizuiască, dacă nu politica în Asia de sud-est, cel puțin opinia despre premierul laburist. Animozitatea personală a dispărut atunci cînd lui Lyndon Johnson i-a urmat la Casa Albă, Richard Nixon ; dar nu se poate vorbi, în perioada ianuarie 1969 — iunie 1970, despre o ameliorare semnificativă a dialogului Londra — Washington.

Acestea fiind antecedentele, este oare schimbarea de guvern produsă în Anglia, cu șase luni în urmă, de natură să aducă o modificare esențială ? Se poate oare spune că „relațiile speciale" erau realmente stinse și că au acum șansa de a renaște din propria cenușă, atingînd amploarea și eficiența din trecut ? A răspunde afirmativ la aceste întrebări ar fi cel puțin riscant ; se impun serioase corective moderatoare : guvernul laburist adusese relațiile la o cotă minimă, dar nu le anihilase, tot așa cum guvernul conservator poate încerca o înviorare a lor, fără însă a le putea reda strălucirea trecută — și nici măcar acea funcționare formală la care se ajunsese după primii doi ani de guvernare laburistă.

De fapt, în ce a constat eclipsa înregistrată de „relațiile speciale" în ultima parte a guvernării laburiste ? Cea mai mare parte a trupelor aflate la est de Suez aveau să fie retrase — dar guvernul laburist promitea să păstreze capacitatea unor forțe mobile de a interveni cu promptitudine în zonele abandonate. Presiunea pe frontul monetar scăzuse, dar lira și dolarul păstrau o anumită interdependență, astfel încît eventualele dificultăți ar fi reactivat colaborarea în acest domeniu. Dacă adăugăm că guvernul Wilson (cu toate îndoielile în legătură cu războiul din Vietnam, exprimate de obicei în momente în care presiunea opiniei publice atingea niveluri critice) se străduia să mențină practica unor consultări frecvente cu Casa Albă, concluzia evidentă este aceea că relațiile speciale ajunseseră, într-adevăr, la o cotă scăzută în ultima perioadă a guvernării laburiste, dar că ireparabilul nu se produsese.

Acestea fiind proporțiile exacte ale eclipsei din ultimii ani, urmează să vedem în ce ar consta restaurația promisă de conservatori. Răspunsul cel mai probabil : o mai strictă coordonare, împreună cu Washingtonul, a punctelor de vedere asupra situației internaționale (respectiv — absența oricăror note cît de vag critice la adresa politicii americane față de Indochina) și o reafirmare a pozițiilor militare britanice „la est de Suez". Este aceasta mult ? Este puțin ?

Coordonarea amintită pare să se materializeze și într-o toleranță reciprocă : guvernul englez evită să comenteze situația din Indochina ; Administrația americană pune surdină rezervelor sale asupra proiectului livrărilor de arme britanice către R.S.A. Pe de altă parte, revenirea „la est de Suez" este fortuit limitată : în zona Singapore, constituirea forțelor Commonwealth-ului în cinci (cu participarea Malayeziei, republicii Singapore, Australiei și Noii Zeelande) are rostul de a oferi nu un paravan prezenței britanice, ci o contribuție suplimentară, necesară Marii Britanii pentru a păstra o prezență modestă proporțională cu posibilitățile ei financiare ; în Golful Persic, statele mari limitrofe sînt unanim ostile prezenței britanice, iar micile emirate, complet blocate în labirintul lor de proiecte federale, nu se pronunță — ceea ce nu permite guvernului englez, așa cum a recunoscut premierul Heath în conferința de presă de la sfîrșitul vizitei la Washington, să precizeze forma pe care ar putea-o avea „prezența militară" ; în sfîrșit, în acțiunea comună de construire a unui centru de urmărire a sateliților (dar și cu utilizări militare) pe insula Diego Garcia, în Oceanul Indian, se pare că guvernul britanic nu va contribui decît cu insula — iar guvernul american cu restul, inclusiv investițiile de aproape 20 milioane de dolari — și aceasta din aceleași considerente financiare. Evident, nu sînt întrunite decît elementele unui „partnership" politico-militar de dimensiuni modeste.

Un alt domeniu amenințat în ultima vreme să devină controversat într-o asemenea măsură încît bunele intenții ale conservatorilor ar putea, cel mult, să limiteze daunele aduse „relațiilor speciale". Pe termen scurt — tendințele protecționiste din S.U.A., pe termen lung — eventuala aderare a Angliei la Piața comună, amenințînd să creeze tensiuni greu de conciliat. La Washington, premierul Heath a subliniat efectele defavorabile pe care le-ar avea adoptarea legii Mills, proiectul protecționist deja aprobat de Camera Reprezentanților, asupra Marii Britanii, țară care contează pe piața americană pentru ceva mai mult de 15 la sută din exporturile sale. A fost discutată totodată și perspectiva mai îndepărtată (dar considerată foarte probabilă la Washington) a aderării Marii Britanii la C.E.E. : S.U.A. au numeroase obiecții la practicile comerciale ale C.E.E. și nu pot fi încîntate de perspectiva adăugării Angliei la această grupare incomodă. Folosind o formulă destul de neprecisă, partea americană — afirma tot premierul Heath la conferința de presă amintită — și-a exprimat speranța că dezavantajele comerciale certe vor fi compensate de avantajul pe care îl va reprezenta cooperarea politică (din care nu s-a realizat nimic) în cadrul C.E.E. Rămîne însă un fapt — așa cum nota un ziarist englez, că „un prim-ministru britanic și un președinte

Două decenii de dialog anglo-american

4—8 DECEMBRIE 1950, Washington ; Truman—Attlee : acord asupra N.A.T.O. ; divergențe asupra reprezentării Chinei la O.N.U.

30 IANUARIE—3 FEBRUARIE 1956, Washington ; Eisenhower — Eden : reafirmarea necesității consultărilor bilaterale ; divergențe asupra petrolului din Peninsula Arabă.

21—24 MARTIE 1957, Bermude ; Macmillan—Eisenhower : reproșuri reciproce după Suez ; S.U.A. vînd rachete Marii Britanii.

23—25 OCTOMBRIE 1957, Washington ; Eisenhower—Macmillan : acord privind cooperarea nucleară.

26—30 MARTIE 1960, Washington ; Eisenhower—Macmillan : Marea Britanie reproșează Statelor Unite sprijinul acordat Pieței comune.

26 MARTIE 1961, Key West (Florida) ; Kennedy—Macmillan : discuții despre Laos.

4—5 IUNIE 1961, Londra ; Macmillan—Kennedy : președintele american informează asupra întîlnirii avute la Viena cu premierul sovietic N. S. Hruşciov.

18—21 DECEMBRIE 1962, Nassau (Bahamas) ; Macmillan — Kennedy : S.U.A. vînd rachete „Polaris" Marii Britanii (unul din motivele pentru care președintele de Gaulle opune veto aderării Angliei la C.E.E.).

29—30 IUNIE 1963, Londra ; Macmillan—Kennedy : subiecte — Laos, tratatul pentru încetarea experiențelor nucleare.

12—13 FEBRUARIE 1964, Washington ; Johnson—Douglas Home : S.U.A. reproșează Angliei comerțul cu Cuba.

7—8 DECEMBRIE 1964, Washington ; Johnson — Wilson : Wilson promite menținerea de trupe la est de Suez, sugerînd sprijin financiar american.

30 IULIE — 2 AUGUST 1966, Washington ; Johnson—Wilson : S.U.A. promit sprijin pentru depășirea dificultăților economice ale Marii Britanii.

8—9 FEBRUARIE 1968, Washington ; Johnson—Wilson : premierul englez își declară „sprijinul pentru formula de la San Antonio", formulă reflectînd rezerve față de ansamblul politicii americane în Indochina.

24—26 FEBRUARIE 1969, Londra ; Wilson—Nixon : Președintele american reia formula „relațiilor speciale" ; practic nu se produce nici o cotitură în dialogul anglo-american.

27—28 IANUARIE 1970, Washington ; Nixon—Wilson : nimic nou.

N.R. : cronologia de mai sus este selectivă — ea nu include toate întîlnirile anglo-americane la nivel înalt și, desigur, nu consemnează exhaustiv subiectele discutate.

american se așează să discute nu cum să fie ajutată Marea Britanie să intre în Piața comună, ci cum să se limiteze daunele aduse comerțului liber și S.U.A., atunci cînd Anglia va fi intrat în C.E.E." (Fred Emery, în „The Times"). Să adăugăm că în eventualitatea aderării, lira sterlină, vizată de proiectele unificării monetare vest-europene, ar pierde rolul de „aliat" al dolarului — lipsind „relațiile speciale" de încă unul dintre elementele de fundament material.

Cu toate bunele intenții declarate ale guvernului conservator, redesfășurarea „relațiilor speciale" anglo-americane, confruntată de dificultăți ce se anunță serioase ar putea înregistra unele progrese limitate. În măsura în care operația presupune reafirmarea rolului militar britanic „la est de Suez", ea cunoaște obstacole ridicate pe de o parte de situația economică a Angliei, care nu permite sporirea cheltuielilor militare externe, pe de altă parte (mai ales în cazul Golfului Persic) de impopularitatea „prezențelor militare" la mare distanță de frontierele naționale. În domeniul economico-financiar, relațiile anglo-americane sînt tot mai afectate de divergența intereselor comerciale și anumite conjuncturi ar putea agrava situația : un „război tarifar" ar găsi S.U.A. și Marea Britanie în tabere opuse, iar eventuala aderare la C.E.E. ar semnifica probabil amurgul treptat al „relațiilor speciale". Limitate chiar și în perspectiva imediată, relațiile anglo-americane nu par să aibă multe șanse de a-și menține caracterul „special".

Mihai MATEI

ANKARA

Sezon politic activ

După o ședință care a durat o noapte întreagă, cu 309 voturi pentru, 276 contra și o abținere, Parlamentul turc reînnoia acum cîteva zile mandatul de încredere acordat cabinetului Demirel, îndepărtînd astfel perspectiva unei crize și restabilind echilibrul intern. La Ankara, comentatorii continuă însă să dezbată aspectele situației și mai ales cauzele tensiunii apărute în ultima vreme.

După alegerile din 1969, Partidul Dreptății, de guvernămînt, din rîndul căruia fac parte și membrii actualului cabinet a avut de înfruntat atacurile tot mai înverșunate venite din partea unei active opoziții interne de orientare de dreapta. Nucleul ei îl formează partizanii fostului vicepreședinte al partidului, Saadettin Bilgic. Împărtășind convingeri ultraconservatoare, ultranaționaliste și antilaicizante, aceștia reproșează echipei Demirel o „prea mare prudență" în luarea de inițiative și s-au opus în repetate rînduri acțiunilor guvernamentale.

De aceea, rezultatele celui de al V-lea Congres național al Partidului Dreptății (21-23 octombrie), dintre care cel mai important era realegerea lui Suleyman Demirel ca președinte al partidului, au fost interpretate, cu satisfacții, nu numai ca un act semnificativ pentru evoluția primei formațiuni politice a țării, dar și pentru întreaga viață politică internă.

Gruparea dizidentă nu a renunțat însă la luptă : neizbutind să zdruncine poziția președintelui Demirel și a partizanilor săi în cadrul celei mai înalte instanțe a partidului de guvernămînt, ea și-a mutat terenul de acțiune în Parlament. Una din acțiunile la care a recurs a fost recrutarea lui Ferruh Bozbeyli, fost președinte al Adunării Naționale, în conducerea „Partidului democratic", recent înființat. Despre programul acestui partid nu se știu prea multe amănunte, dar, dat fiind numele împrumutat de la fostul partid condus în anii '60 de Adnan Menderes, observatorii presupun că el va avea o orientare tradiționalistă, cu alte cuvinte, religioasă și de dreapta. Se pare că împreună cu alte partide de aceeași tendință, ca, de pildă, „Partidul Încrederii", liderii noului partid urmăresc crearea unui „front democratic național" care să se impună pe scena politică a țării.

Premierul Demirel

Așa cum s-a dovedit însă, premierul Demirel dispune însă de destule posibilități și motive de descurajare a acțiunilor adversarilor săi. După cum se știe, în martie, au fost dejucate manevrele grupului scizionist, guvernul obținînd o nouă majoritate absolută în Camera deputaților. Iar încercarea de a lovi în premierul turc, indirect, prin acuzația de a fi contribuit la prosperitatea fraților săi, cunoscuți oameni de afaceri, a fost la rîndul ei sortită eșecului, Adunarea Națională respingînd recent în mod categoric, cererea opoziției de a se deschide o anchetă pe această temă. Dar opoziția mizează în continuare pe activitatea sa obstrucționistă în Parlament provocînd Adunării Naționale greutăți evidente încă de la începutul noii sesiuni. Printre altele, ei i se datorează faptul că președintele Camerei superioare a fost ales abia la 20 noiembrie după 60 de tururi de scrutin, iar cel al Adunării Naționale, la sfîrșitul lunii trecute, după 36 tururi de scrutin.

În acest context o altă forță a țării, armata, a considerat necesar să intervină. După cum se știe, scrisoarea liderilor ei, înaintată cu aproximativ două săptămîni în urmă președintelui republicii Cevdet Sunay, în care se cerea luarea unor grăbnice măsuri pentru reglementarea situației din țară, a fost punctul de plecare al recentei atmosfere de incertitudine. Ecoul avut de intervenția militarilor turci se explică prin poziția acestora în tabloul forțelor interne ca și prin analogia stabilită de unii observatori între gestul de acum al ofițerilor și cel de acum zece ani, cînd ei au înlăturat de la putere guvernul Menderes.

Curînd însă a devenit clar că, astăzi datele problemei erau altele. E drept că, deși din 1960 armata s-a menținut în afara vieții politice, în numele principiilor kemaliste a căror fidelă păstrătoare și apărătoare se proclamă, ea s-a dovedit întotdeauna atentă și sensibilă la evoluția politică.

Observatorii au deslușit în ultima vreme însă un anumit proces intern de stratificare și de înfruntare între diferitele generații de ofițeri, tinerii ofițeri fiind partizanii unor acțiuni mai hotărîte pentru înfăptuirea unor reforme care să întărească pozițiile armatei. Știrile despre o eventuală remaniere guvernamentală și chiar despre o lovitură de stat au cîștigat în amploare o dată cu răspîndirea zvonului că în ședința Parlamentului din seara zilei de 16 decembrie, liderii armatei vor cere demisia premierului Demirel. Într-un interviu acordat cotidianului „Milliyet", în ajunul ședinței, președintele Cevdet Sunay restabilea însă limitele exacte ale evenimentului. El afirma că „pentru o soluționare a oricărei probleme existente în țară nu va apela în nici un caz la un remediu extraconstituțional". În sfîrșit, referindu-se la conținutul scrisorii-memorandum, care a stîrnit atîtea presupuneri în acele zile, președintele a spus : „Memorandumul subliniază temerile suscitate de neliniștea din țară, rezultînd din situația generală actuală".

Despre ce e vorba ? Deși guvernul a obținut succese economice și sociale, recunoscute, el mai are de făcut față unor serioase probleme pentru ca, așa cum sublinia prim-ministrul Suleyman Demirel, „Turcia să iasă din rîndul țărilor slab dezvoltate și să pășească în rîndul celor cu o bună dezvoltare economică". Printre succese ar putea fi înscrise stăvilirea, într-o anumită măsură, a prețurilor, apariția de noi puncte industriale pe harta țării, rezultate mai concrete în prospectarea și valorificarea resurselor țării și totodată, alături de sporirea efortului propriu, căutările de lărgire a sferei relațiilor economice și comerciale, cu cît mai multe state. Un

loc important îl ocupă, în această direcție, raporturile, tot mai diverse și multilaterale, stabilite de guvern cu statele socialiste, acte ce au întîlnit aprobarea marii majorități a opiniei publice turcești. Numai în ultimele trei luni au avut loc două vizite ale premierului Demirel, urmate de încheierea unor importante acorduri economice și comerciale, în Iugoslavia și Bulgaria, ca și vizita efectuată, în noiembrie, de ministrul de externe Ihsan Sabri Caglayangil în Ungaria.

Un eveniment amplu comentat și controversat l-a constituit semnarea, la sfîrșitul lui noiembrie, la Bruxelles, a protocolului adițional dintre Turcia și Piața comună, care consemnează intrarea raporturilor dintre ele într-o nouă fază, tranzitorie. E vorba de instituirea, treptată, într-o perioadă mergînd de la 12 la 22 de ani, a unei uniuni vamale între cele două părți și a adoptării unor măsuri de „apropiere" a economiilor lor.

Deși Turcia e candidată la Comunitatea Economică vest-europeană încă din 1964, evenimentul a stîrnit însă reacții puternice și dispute pasionate. Exprimînd temerile unor reputați economiști turci, ziarul „Milliyet" scria: „Noi trebuie să fim foarte atenți și prevăzători atunci cînd adoptăm această hotărîre. Într-adevăr, o dată cu avansarea Turciei în perioada de trecere vor spori drepturile și posibilitățile noastre. În acest timp însă, economia turcă se va afla în fața unor obligații de care nu s-a lovit niciodată pînă acum. Care va fi rezultatul? În special va putea oare industria noastră, care abia se creează și se consolidează prin măsuri protecționiste, să reziste concurenței țărilor dezvoltate din punct de vedere industrial, ale căror mărfuri vor intra în țara noastră fără a întîmpina unele bariere vamale?"

Neignorînd greutățile legate de intrarea Turciei în noua fază de asociere, guvernul turc s-a străduit să le atenueze adoptînd o serie de măsuri economice și financiare. În acest sens trebuie privită devalorizarea lirei turcești din august ca și ansamblul de măsuri economice și sociale complementare. Nivelul prețurilor rămîne însă destul de ridicat în Turcia, scria zilele trecute în ziarul francez „Le Monde", comentatorul Ali Kazancigil, astfel încît „va fi nevoie fără îndoială de eforturi gigantice pentru a înfrunta, chiar în 12 sau 22 de ani, concurența celor 6. Ca să spunem adevărul, lipsesc precedentele istorice care să permită să se afirme că o țară agricolă poate să se industrializeze numai renunțînd total la barierele vamale în fața unui grup de state puternic industrializate. Istoria demonstrează mai degrabă contrariul, și tocmai în aceasta trebuie văzută sursa îndoielilor care asaltează opinia publică turcă în legătură cu asocierea la C.E.E."

Comentariile în legătură cu recentul protocol semnat cu Piața comună au readus în discuție greutățile prin care mai trece încă economia și legat de aceasta unele aspecte ale vieții sociale ale țării. S-a vorbit astfel, din nou, de menținerea unor prețuri încă ridicate, de necesitatea unei reforme agrare, despre lipsa de devize, de insuficiența mîinii de lucru calificate, și deficiența balanței de plăți. Stabilirea de noi impozite în primăvară și în vară nu a contribuit prea mult la reglementarea situației. Mai mult, decretele anunțînd noi taxe și impozite au aprofundat o anumită stare de nemulțumire existentă deja mai ales în rîndul funcționarilor și a muncitorilor din unele ramuri industriale, exprimată prin greve și manifestații. În sfîrșit, încercarea de a impune un anumit statut organizațiilor sindicale și, implicit, vieții sindicale, în genere, s-a soldat cu demonstrațiile din vară, a căror amploare a impus instituirea stării de urgență în două mari centre industriale: Istanbul și Izmir.

Printre sursele frămîntărilor de acum, ca și a multor altele din trecut, se numără și poziția Turciei în N.A.T.O. și relațiile Turciei cu Statele Unite.

După cum se știe, numeroase grupări ale opiniei publice turcești (Partidul muncitoresc din Turcia, aripile de stînga ale altor partide de primă importanță ca Partidul Republican al Poporului și altele, și nu în cel din urmă loc, studențimea) și-au exprimat dorința de a se revizui acordurile bilaterale americano-turcești, de a se desființa bazele și de a se renunța la obiectivele N.A.T.O. de pe teritoriul turc. În general, aceste grupări și organizații au subliniat necesitatea revizuirii tuturor acordurilor care lezează independența, suveranitatea și pune în pericol securitatea țării. Manifestațiile contra bazelor americane din țară, atitudinea de protest, uneori chiar violent, adoptată de fiecare dată cu prilejul vizitelor întreprinse de oficialitățile americane ca și a celor ale Flotei a VI-a în porturile turcești, au contribuit la adîncirea acelei „înstrăinări" turco-americane, despre care au vorbit în repetate rînduri în ultima vreme factorii competenți americani cînd s-au referit la raporturile S.U.A. cu Turcia. Anul trecut Turcia a obținut o revizuire a acordurilor cu S.U.A., în sensul acordării administrației turcești a dreptului de a-și spune cuvîntul în legătură cu folosirea acestor baze. Ceea ce n-a schimbat mult lucrurile. Concluzia vizitei din septembrie a ministrului apărării S.U.A., Melvin Laird în Turcia, ca și cea a vizitei în S.U.A., la sfîrșitul lui noiembrie, a senatorului turc Kasim Gülek, confirmă însă continuarea colaborării dintre organizația militară atlantică și cel mai sud-estic membru al ei, Turcia.

După un an politic deosebit de „încărcat", observatorii politici se întreabă ce evoluție va cunoaște țara în anul ce vine. Din punctul lor de vedere, mandatul de încredere obținut cu cîteva zile în urmă de guvern este un prilej de considerații optimiste.

Liana ENESCU

New Delhi: DIN NOU POLARIZARE

Cînd la 7 septembrie, anul acesta, Indira Gandhi semna decretul privind anularea subvențiilor plătite de stat și a privilegiilor maharadjahilor, observatorii politici nu au avut nici o îndoială că această măsură se va repercuta asupra climatului din Parlamentul central din New Delhi.

Hotărîrea primului ministru, de comun acord cu președintele statului, Venkata Varahagiri Giri, de a sista cu hotărîre o stare de lucruri profund anacronică și dăunătoare administrării de către stat a unei serii de bunuri a suscitat cel mai viu interes în toate cercurile vieții politice indiene. Ca și cu ocazia luptei pentru naționalizarea principalelor bănci, din vara anului 1969, semnarea decretului „anti-maharadjahi" a polarizat din nou, în interiorul Congresului Național Indian, cele două principale forțe, de dreapta și stînga. Pe de o parte, dreapta congresistă și-a reluat și fortificat, în aceste condiții „excepționale", legăturile cu „Jan Sangh" și „Swatantra" (ambele partide de dreapta și extrema dreaptă) în timp ce aripa democratică din C.N.I., împreună cu forțele de stînga dinafara partidului de guvernămînt, s-au adunat, mai hotărît, în jurul primului ministru Indira Gandhi. Această nouă delimitare între principalele forțe politice care activează sub cupola Congresului Național Indian este motivată de importanța acordată decretului. Acesta prevede anularea recunoașterii maharadjahilor ca „guvernatori nominali" ai teritoriilor care le aparțineau pînă în 1917 — anul obținerii independenței de stat a Indiei. Cu alte cuvinte, o adevărată clasă — deși restrînsă numeric, dar extrem de puternică — își vede existența pusă sub semnul întrebării...

Miza mare a disputei a determinat dreapta să apeleze la metoda clasică a tergiversării legislative care, pentru o scurtă perioadă, a dat rezultate în 1969, cu ocazia luptei pentru naționalizarea bancară.

Pentru a marca fazele „dialogului în contradictoriu" între dreapta și stînga congresistă vom preciza că deși decretul privind anularea subvențiilor plătite maharadjahilor a întrunit în Camera Populară majoritatea necesară și în Camera Superioară a Parlamentului 145 de voturi pentru (cu 75 contra) decretul nu a căpătat caracter de lege. Pentru aceasta ar fi fost necesară o majoritate de două treimi. Cu toată obstrucția organizată de cercurile care susțin oligarhia tradiționalistă a maharadjahilor, observatorii apreciază unanim că declinul castelor „superioare" nu mai poate fi blocat. Ca probă, imediat după invalidarea de către Camera Superioară a decretului, președintele Giri a și semnat un decret guvernamental de abolire a rentelor maharadjahilor.

Ca urmare a curentului de opinie activat de actuala dispută în cadrul Parlamentului, numeroși deputați și-au exprimat sprijinul pentru extinderea și întărirea controlului statului asupra economiei naționale.

Sesiunea de iarnă a Parlamentului indian care a luat sfîrșit în climatul tipic marilor dispute seamănă și anul acesta cu sesiunea imediat anterioară cu ocazia căreia naționalizarea a devenit un fapt real. Două decrete, fundamentale pentru modernizarea resorturilor vieții publice indiene, își întind astfel mîna de la un an la altul...

Radu BUDEANU

Corespondență din Roma

Obiectivele mișcărilor sociale

Luca Pavolini
codirector al ziarului „L'Unità"

În toate regiunile Italiei s-au desfășurat în aceste ultime săptămîni greve generale care au antrenat toate categoriile populației în jurul problemelor marilor reforme sociale. Grevele au fost organizate în mod unitar de trei confederații ale muncitorilor, C.G.I.L. (Confederația generală a muncitorilor italieni), C.I.S.L. (de orientare catolică) și U.I.L. (care cuprinde socialiști, social-democrați și republicani). Absențele de la lucru au avut un caracter diferențiat : indicația confederațiilor era de a se efectua cel puțin patru ore de grevă pe fiecare regiune. Au fost însă frecvente cazurile unor fabrici sau orașe și provincii întregi, unde grevele au avut o durată mai mare. Aproape peste tot încetarea lucrului a fost însoțită de demonstrații, adunări, manifestații. Așa cum a devenit o obișnuință în Italia, de cînd procesul de unitate sindicală a început să se afirme și să se maturizeze, cu aceste prilejuri au luat cuvîntul muncitori reprezentînd cele trei centrale sindicale. Grevele, care au avut un succes deplin în sensul unei participări largi și intense a muncitorilor, țăranilor, funcționarilor s-au îmbinat cu numeroase și deseori impunătoare manifestații desfășurate în toată țara în semn de protest împotriva procesului franchist de la Burgos, pentru salvarea patrioților basci. Problemele de muncă și reforme au fost legate organic de lupta împotriva fascismului, pentru libertate și democrație.

O altă caracteristică interesantă a acestui val uriaș de greve a fost participarea frecventă la lupte și manifestații a maselor studențești. Agitația se manifestă atît în școlile medii, cît și în universități, tinerii formulînd o serie de revendicări, începînd cu cererea de a se construi noi amfiteatre și noi instituții de învățămînt și terminînd cu eliminarea discriminării de clasă în domeniul educației. Reformele revendicate urmăresc de asemenea modernizarea programelor de învățămînt, și noi forme democratice de participare la instituțiile de învățămînt.

Linia Milano-Torino blocată de o grevă a feroviarilor

Școala a devenit un teren de luptă și pentru clasa muncitoare și pentru organizațiile sindicale. Se pune astfel problema atît a pregătirii profesionale cît și a asigurării unui loc de muncă adecvat și sigur pentru milioanele de tineri absolvenți.

Se spunea la început că tema dominantă a mișcărilor greviste este cea a reformelor. Despre ce este vorba ? Este vorba despre unele probleme fundamentale ale societății italiene, care au ajuns acum la maturitate și pe care organizatorii sindicali le-au pus în centrul revendicărilor. Le vom enumera succint :

1. Locuința, privită ca un drept al tuturor cetățenilor. Rapida urbanizare din ultimele decenii și uriașele mișcări migratorii interne au creat drama periferiilor marilor orașe, unde imigranții trăiesc în condiții de supraaglomerare. Pentru a se da case tuturor la prețuri accesibile, sînt necesare măsuri drastice pe care clasele dominante continuă să le refuze. Costul foarte mare al terenurilor și specula edilitară, monopolul asupra cimentului și altor materiale de construcție, proprietatea imobiliară și ea destul de concentrată, în special în marile centre, toate acestea fac să crească prețul locuințelor și chiriilor. Se creează astfel un paradox : în timp ce mii și mii de case rămîn goale, mii și mii de familii nu reușesc să găsească o locuință la prețuri accesibile.

Organizațiile sindicale și partidele de stînga propun ca administrațiile comunale să aibă dreptul de a expropria terenuri pentru construirea de locuințe populare și ca statul să se angajeze într-o politică edilitară la un cost scăzut.

2. Sănătatea. Și această problemă prezintă aspecte diferite : pe de o parte, există cerința de a se construi spitale și alte centre sanitare, al căror număr este insuficient. Pe de altă parte, se revendică crearea unui sistem sanitar național bine constituit, care să garanteze asistență tuturor cetățenilor bolnavi în condiții de egalitate și de securitate. Evident, aceasta ar cere cheltuieli mari pe care patronajul industrial și agricol nu vrea să le suporte, el dorind ca această sarcină să cadă asupra întregii colectivități și în special asupra muncitorilor. Pentru a se pune în sfîrșit capăt speculației asupra medicamentelor și costului mare al produselor farmaceutice, astăzi fabricate de cîteva grupuri monopoliste particulare, sindicatele și partidele de stînga au propus ca statul însuși să se angajeze direct în producerea medicamentelor. La prima acțiune a guvernului în acest sens, fabricanții au reacționat violent negînd statului dreptul de a face concurență.

3. Transporturile. Dezvoltarea gigantică a transportului particular a creat o situație care duce, printre altele, la aglomerații periculoase în orașe, unde mijloacele de transport public nu pot funcționa normal, ceea ce face ca oamenii muncii să piardă zilnic timp prețios. Transporturi publice la preț redus, rapide și eficiente, au devenit deci un obiectiv central care se leagă evident de o reformă urbanistică menită să redea orașelor un aspect uman, să smulgă speculei terenurile ce pot fi destinate unor parcuri publice, unor

baze sportive, școli, spitale, instituții culturale.

4. Reforma fiscală. Două treimi din veniturile statului italian provin din impozitele indirecte asupra bunurilor de consum plătite de întreaga populație, și numai o treime din impozitele directe asupra patrimoniilor, veniturilor, afacerilor : adică, din cauza unui sistem fiscal de care știu să profite cei mai mari bogătași — speculanți, proprietarii de terenuri, marii industriași, care reușesc în mii de feluri să se sustragă obligațiilor fiscale, declarînd cîștiguri cu mult mai mici decît în realitate. Izbucnesc continuu scandaluri în jurul numelor unor miliardari cunoscuți, care plătesc impozite de mici funcționari. Propunerile de reformă a acestui sistem și a metodelor de cunoaștere a veniturilor reale, ar remedia în bună măsură situația.

Aceste obiective de luptă enumerate sintetic, implică, evident, o revizuire profundă a problemelor economice. Cele trei confederații au propus în cursul ultimelor întîlniri cu reprezentanții administrației și o serie de revendicări la fel de importante în legătură cu alte teme de reforme ale economiei naționale, în special în ce privește agricultura (eliminarea vechilor contracte agrare de tip feudal existente încă, ajutor financiar și tehnic pentru micile întreprinderi sătești, ajutoare pentru crearea de cooperative și alte forme de asociere în agricultură, pentru irigații etc.). De asemenea, în ceea ce privește dezvoltarea și industrializarea Sudului.

După cum se vede, este vorba de un complex de probleme de maximă importanță pentru viitorul țării, pe care organizațiile sindicale au avut meritul de a le face să iasă din „birourile de studii" și din dezbaterile specialiștilor, pentru a le face să devină obiective de luptă ale maselor De altfel, nici nu este vorba de probleme rupte de acțiunile revendicative ale muncitorilor din fabrici. Lupta pentru instituirea unui serviciu sanitar național se leagă direct de lupta împotriva condițiilor nocive existente în atîtea locuri de muncă și de cea împotriva ritmurilor intense de lucru din uzina modernă, cu toate binecunoscutele consecințe asupra stării psihice și fizice a muncitorilor. Lupta pentru reforma transporturilor și pentru reforma urbanistică se leagă de cea pentru reducerea săptămînii de muncă, pentru prelungirea perioadei de vacanțe anuale, pentru folosirea rațională a timpului liber.

Lupta pentru industrializarea în Mezzogiorno se leagă de bătălia generală pentru lichidarea dramaticului fenomen al emigrației în străinătate, spre regiunile din Nord, spre marile aglomerări urbane, și așa destul de congestionate.

Pe măsură ce toate aceste mari obiective s-au impus ca revendicări generale ale tuturor categoriilor de muncitori și pe măsură ce a crescut în rîndul maselor conștiința unității fundamentale dintre revendicările economice imediate și revendicările pentru reforme, s-au făcut cîțiva pași și spre procesul unității sindicale. Trebuie scos în evidență că acest proces a cunoscut în ultimii doi sau trei ani un ritm destul de rapid, ceea ce a modificat profund panorama sindicală italiană.

Nu trebuie totuși ignorate greutățile pe care procesul unității sindicale le întîmpină încă, și pentru înlăturarea cărora un rol deosebit de important îl are dezvoltarea luptelor de masă cu participarea intensă și unitară a muncitorilor. Este clar că pentru a se realiza pași hotărîtori asupra unor probleme de o atît de mare însemnătate, cum sînt reformele sociale, unitatea sindicală este un instrument hotărîtor și indispensabil. Muncitorii italieni sînt convinși de acest lucru și este deci de prevăzut că rezistențele și manevrele de întîrziere ale dușmanilor unității vor fi depășite.

Roma, 22 decembrie

Mandat Areco sau mandat al stîngii?

Potrivit unor observatori politici, la Montevideo circulă zvonuri persistente că președintele Jorge Pacheco Areco intenționează să modifice constituția uruguayană și să-și reînnoiască mandatul. După cum se știe, în majoritatea țărilor de pe continentul latino-american, constituția interzice ca aceeași persoană să dețină două mandate succesive. Ca urmare, se spune, la Montevideo, este în curs de formare o coaliție a stîngii, de genul Unității Populare din Chile, care se va opune realegerii actualului președinte. În ultimele săptămîni, aceste presupuneri au generat o tensiune crescîndă, ca și diferite speculații.

O importantă parte a Partidului Colorado (de guvernămînt) se pronunță în favoarea realegerii lui Pacheco Areco, în ciuda opoziției generalului Nelson Constanza, secretarul partidului, care și-a prezentat recent demisia în semn de protest față de această hotărîre. Unii membri ai opoziției — respectiv din rîndurile Partidului Blanco — par și ei înclinați să nu facă obiecții față de un al doilea mandat Areco.

Pe de altă parte, formarea unui larg front al stîngii a făcut un pas înainte în momentul în care un important grup al Partidului Blanco, sub conducerea senatorului Francisco Rodriguez Camusso, a hotărît să părăsească rîndurile partidului. Se așteaptă ca acest grup să se alăture comuniștilor, socialiștilor, creștin-democraților și unor fracțiuni ale Partidului Colorado, conduse de senatorul Zelmar Michelini și Washington Fernández, pentru a forma un front unit al stîngii.

Potrivit altor știri, formațiunile de stînga ar intenționa să-l desemneze pe generalul Liber Seregni ca principal candidat în viitoarele alegeri prezidențiale. Indiferent de aceasta, întărirea și regruparea cu succes a stîngii, se apreciază la Montevideo, ar putea anunța sfîrșitul sistemului alcătuit de cele două principale partide — Blanco și Colorado — care domină viața politică a Uruguayului încă din 1830, anul cuceririi independenței.

Lagos

SOLIDARITATE CU GUINEEA

„În 1964 un pumn de mercenari puteau să facă și să desfacă multe lucruri în Congo (Kinshasa) fără ca tinerele țări independente din Africa să îndrăznească să intervină... Astăzi, o mică armată de mercenari, debarcată pe coastele guineeze a întîmpinat o ripostă promptă din partea Africii progresiste". Constatarea de mai sus, aparținînd ziaristului italian Romano Ledda, este confirmată de larga și viguroasa solidaritate manifestată în Africa față de Guineea. Probă, printre altele, este și recenta sesiune a O.U.A., la care au participat reprezentanți a 41 de state din Africa, și care a fost apreciată drept o dovadă că, azi, statele Africii sînt mult mai unite și mai dispuse să acționeze în comun atunci cînd este vorba de evenimente care, prin implicațiile lor, afectează întregul continent. În acest sens, promptitudinea cu care sesiunea a fost convocată cît, mai ales, larga participare de care s-a bucurat ca și amintitele manifestări de solidaritate cu Guineea, au subliniat viguros voința statelor africane de a colabora între ele pentru a evita în viitor orice ingerință în afacerile lor interne.

La sesiune, delegațiile au examinat cu prioritate aspectele legate de necesitatea acordării imediate a unui ajutor de durată Guineei precum și răspunsul pe care Africa și O.U.A. îl vor da în viitor la orice atac care are drept obiectiv un teritoriu african și mijloacele care pot permite întărirea mișcărilor de eliberare națională din Africa.

Adoptarea unor rezoluții care condamnă „agresiunea comisă de Portugalia împotriva Guineei, mercenarii care au invadat această țară și toate forțele care au colaborat direct sau indirect cu Portugalia" are o semnificație deosebită pentru toate popoarele Africii. Sesiunea a stabilit ca ziua de 22 noiembrie să fie declarată «Ziua luptei împotriva colonialismului portughez», propunîndu-se în același context pregătirea de către secretariatul general al O.U.A. a unui proiect de convenție care să condamne recrutarea, antrenarea și echiparea mercenarilor. Alte rezoluții prevăd crearea unui fond special de asistență militară, tehnică și financiară destinat Guineei, sporirea ajutorului pentru mișcările de eliberare din teritoriile africane aflate sub dominație colonială cît și constituirea unui comandament militar unic sau regional pentru Africa în scopul întăririi apărării statelor. Aceste rezoluții urmează a fi aprobate de o viitoare întrunire a șefilor statelor africane.

După cum se știe, înaintea sesiunii O.U.A., misiunea specială a O.N.U., desemnată să examineze la fața locului situația creată în Guineea în urma invaziei și-a prezentat raportul. Apoi, Consiliul de Securitate al O.N.U. a adoptat o rezoluție, prin care „își însușește concluziile misiunii speciale trimise în Guineea și cere ca guvernul Portugaliei să îndemnizeze integral Republica Guineea pentru importantele pierderi în vieți omenești și bunuri pe care le-a cauzat prin atacul armat și invazie". Rezoluția a afirmat din nou că „prezența colonialismului portughez pe continentul african este o amenințare serioasă la adresa păcii și securității statelor africane independente".

D. C.

din surse

NON-STOP ?

Nemulțumit de întîrzierea votării de către Congres a unor proiecte de lege ca, de pildă, cel privind contingentările la importurile de textile sau cel al asistenței familiale, președintele Nixon a anunțat că e decis să-i convoace din nou pe congresmeni încă de la 3 ianuarie. Mai mult, dată fiind urgența acestor proiecte, ar putea fi vorba, la un moment dat, de un program de dezbateri fără întreruperi. Reacția Congresului a fost promptă, liderul majorității democrate, Mike Mansfield, declarîndu-se „gata să-și ocupe locul în Senat și duminica, dar nu 24 de ore din 24".

S.O.S.

Străvechile monumente istorice din insula Philae (Egipt), unele datînd din secolul VII î.e.n., vor fi salvate — stipulează acordul semnat recent la Cairo între René Maheu, director general al UNESCO, și Saroit Okacha, reprezentant al guvernului egiptean pentru afacerile culturale. Lucrările de salvare vor începe în ianuarie 1971, vor dura cinci ani și vor necesita o sumă de 13 milioane dolari.

TRUCAJ

După părerea săptămînalului italian „l'Europeo", atentatul din 27 noiembrie, săvîrșit asupra Papei Paul al VI-lea la Manilla, ar fi fost trucat, inițiatorul lui fiind, nici mai mult nici mai puțin, decît însuși ... „salvatorul", președintele filipinez Ferdinand Marcos (!). Drept motivație a presupunerilor sale, „l'Europeo" avansează ideea că într-o țară ultra-catolică, „o salvă viața șefului bisericii valorează, în sine, mai mult decît o întreagă campanie electorală".

PANTAGRUELIC

Cît va fi costat, în total, dineul oferit la New York generalului Moshe Dayan, ministrul apărării Israelului, nu se știe Ceea ce se știe, potrivit prese americane, este contribuția oferită cu acest prilej de cercul unor oameni de afaceri din S.U.A. : 33 milioane de dolari.

„ATLANTICĂ"

În cercurile politice din Chile sînt comentate știri parvenite din Argentina și Brazilia, despre proiectele cercurilor militare din aceste țări de a forma o „alianță atlantică" latino-americană, care ar urma să cuprindă încă două țări : Uruguay și Paraguay. A intrat în circulație publică părerea că asemenea pregătiri, inclusiv organizarea unor manevre militare terestre braziliano-argentiniene, ar urmări o „contrapondere" la crearea guvernelor de stînga și reformatoare din Chile, Peru și Bolivia. Acțiuni de acest gen — se spune în cercurile din Santiago — ar putea deveni dăunătoare pentru tendințele contemporane ale dezvoltării și interesele Americii de Sud.

FORD

Consiliul de administrație al Companiei de automobile „Ford" a aprobat cumpărarea terenurilor necesare construcției unei uzine proiectate la Bordeaux. Henry Ford a și sosit la Paris în acest scop. În capitala franceză observatorii își reamintesc cîtă agitație stîrnea în urmă cu două luni, cu ocazia alegerilor municipale bordeleze, acest controversat proiect care începe, totuși, să prindă viață.

CONSULTĂRI

În prim planul convorbirilor șeicului Khalifa Ben Hamad Al Thani, viceguvernator și președinte al consiliului de miniștri ai Quatar-ului, cu Geoffrey Arthur, rezident britanic la Bahrein, sosit pentru cîteva zile la Doha, s-ar fi situat două probleme : proiectul de creare a unei federații a celor nouă emirate arabe și retragerea forțelor britanice din regiune pînă la sfîrșitul anului 1971.

— Chiar ieri i s-a mărit soțului meu salariul și văd că ați și aflat...

(Din **Deutsches Allgemeines Sontagsblatt** — R.F.G.)

VATICAN

Pentru prima oară, o religie „necreștină" — religia islamică — va avea un reprezentant permanent pe lîngă Sfîntul Scaun. Este hotărîrea la care s-a ajuns, în urma vizitei de 5 zile la Roma a unei delegații a Consiliului Suprem Islamic din Cairo. Fondat în 1960, Consiliul patronează 50 000 de studenți de diverse naționalități și a difuzat de la înființare pînă azi, opt milioane de cărți traduse în 14 limbi, de la portugheză și engleză pînă la urdu, malayeză, swahili, ulof. Pînă în prezent, singurul delegat permanent la Vatican al unei alte religii decît cea catolică era directorul Centrului anglican din Roma, Harry Smithe.

RESPINS

Un nou eșec pentru partizanii avionului de transport supersonic american „S.S.T." : încercarea lor de a pune capăt „maratonului verbal", angajat de adversarii construcției supersonicului, printr-o moțiune de închidere a discuțiilor, n-a izbutit să întrunească voturile necesare. E a doua victorie a senatorilor opuși proiectelor S.S.T., după cea de acum trei săptămîni, cînd atitudinea lor a dus la respingerea creditului de 290 milioane dolari, cerute de guvern. Acum, Senatul urmează să se pronunțe asupra unui buget de compromis de 210 milioane dolari, aprobat de Camera Reprezentanților.

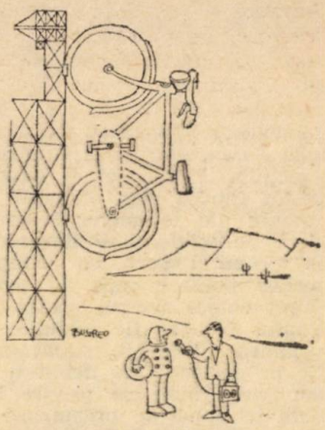

— E o încercare de a demonstra că un voiaj în Lună se poate face și cu cheltuieli mai mici...

(Din **L'Europeo**)

ÎN PREGĂTIRE

În primele zile ale lunii viitoare, Londra așteaptă vizita ministrului afacerilor de externe al R.A.U., Mahmud Riad. În pregătirea evenimentului, ambasadorul R.A.U. în Anglia, Ahmed Hassan El Feki, a înaintat guvernului britanic un aide-mémoire preconizînd intensificarea pe mai multe planuri a relațiilor dintre cele două state.

ANTIPOLUARE

Pentru a evita în viitor riscul unor amenzi plătite din buzunarele lor, mai multe companii petroliere mondiale au decis recent, într-o întrunire ținută la Londra, crearea unui fond de contribuții voluntare care să permită a se face față cheltuielilor prilejuite de poluarea accidentală a mărilor și a țărmurilor, ca în cazurile „Torrey Canyon" și „Pacific Glory". Noul fond ar urma să intre în funcțiune începînd, cel mai tîrziu, din aprilie 1971.

„MIRAGE"

Cercuri autorizate din Paris anunță că Franța urmează să livreze Columbiei și Ecuadorului un număr de avioane de vînătoare „Mirage". Guvernul columbian a și încheiat acorduri cu uzinele franceze „Dassault" și „Snecma". Ele vor preceda, după părerea acelorași cercuri, un protocol guvernamental franco-columbian de cooperare aeronautică, potrivit căruia aviatori columbieni vor urma cursuri speciale de pilotaj în Franța.

Corespondență din Belgrad de la George Ionescu

Repere ale unor modificări constituționale

Incidența directă cu sfera constituțională a preocupărilor privind reevaluarea funcțiilor Federației și exprimarea acestor funcții prin atribuții corespunzătoare ale organelor federale iugoslave se evidențiase limpede încă de la începutul verii, cu prilejul dezbaterilor politice care au avut atunci drept obiect tocmai aceste probleme. Faptul avea să fie subliniat de un eveniment deosebit, situat calendaristic în perioada de debut a toamnei: enunțarea ideii cu privire la o modalitate nouă de organizare a președinției Republicii Socialiste Federative Iugoslavia. De la data formulării publice a acestei propuneri, în luna septembrie a.c., de către Iosip Broz Tito, și pînă acum, tema definirii cadrului constituțional adecvat noilor structuri preconizate s-a impus ca o necesitate evidentă.

În mod frontal, problema corelării conținutului prevederilor constituționale cu cerințele etapei de dezvoltare a societății socialiste iugoslave a fost evocată aproape concomitent cu propunerile privind reorganizarea președinției. Ea a fost reliefată în referatul prezentat de Edward Kardelj la prima ședință a Prezidiului U.C.I., care a urmat acestei propuneri, iar apoi s-a aflat în centrul atenției dezbaterilor Conferinței Naționale a Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, ținută la sfîrșitul lunii octombrie.

La ora actuală Adunarea Federală — Skupștina — dispune de o propunere formală cu privire la modificarea Constituției iugoslave. La începutul săptămînii trecute, președintele Tito a prezentat forului suprem legislativ al țării, conform cu competențele conferite șefului statului, propunerile referitoare la principiile pe care se fundamentează aceste modificări constituționale.

Propunerile prezentate Skupștinei, ele însele o sinteză a dezbaterilor care au avut loc în cadrul forurilor social-politice iugoslave, se compartimentează, s-ar putea spune, în patru mari capitole.

Primul capitol, care de fapt constituie sorgintea celorlalte trei, abordează *problema instaurării președinției Republicii Socialiste Federative Iugoslavia* ca un organ constituțional independent al Federației, alcătuit dintr-un număr egal de reprezentanți ai fiecărei republici iugoslave și ai fiecărei provincii autonome. Așadar, competențele supreme de conducere a statului vor fi conferite unui organ colectiv, alcătuit din reprezentanții celor patru republici și două provincii autonome. Aceasta constituie una din modificările esențiale. În același timp, mecanismul de desfășurare a activității și prerogativele acestui organ sînt astfel preconizate încît să-i asigure o eficacitate sporită în exercitarea atribuțiilor.

Constituită după aceste criterii, viitoarea președinție a Republicii va fi imputernicită, atît cu actualele competențe ale președintelui Republicii, cît și cu altele noi care vor cuprinde, în primul rînd, adoptarea de inițiative politice și legislative, propunerea de măsuri și adoptarea de hotăriri în problemele relațiilor dintre republici și regiuni, ale apărării populare și ale politicii externe. În acest context, se subliniază în propunerile prezentate, președinția astfel concepută va putea în mod efectiv „coordona diferitele puncte de vedere și găsi soluții în cazul în care apar interese contradictorii sau conflicte în societatea noastră". *„Președinția Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, ca organ colectiv, trebuie* — a subliniat Iosip Broz Tito — *să fie unul dintre factorii importanți ai unificării, ai sintezei și ai stabilității politice, care este indispensabilă pentru dezvoltarea continuă a societății iugoslave".*

Președintele I. B. Tito prezentîndu-și propunerile în Skupștină

Aceleași argumente precizează în esență și *preocupările de definire a funcțiilor primordiale ale Federației,* un alt capitol distinct al propunerilor (mă feresc să-l denumesc al doilea, pentru a nu lăsa de loc impresia unei încercări de ierarhizare a importanței problemelor, care nu poate fi de fel făcută într-un asemenea caz ca cel de față). În ce privește acest capitol, trebuie să se pornească — subliniază propunerile — de la poziția principială conform căreia este necesar ca Federația să exercite acele funcțiuni care prezintă un interes comun esențial pentru toate popoarele și naționalitățile, pentru toți oamenii muncii din Iugoslavia, funcțiuni care vor fi desemnate ca atare prin Constituție. Aceste funcțiuni decurg și vor fi stabilite în contextul unor domenii fundamentale, în care interesele comune sînt prioritare: apărarea independenței țării și lupta pentru pace în lume, unitatea sistemului relațiilor socialiste proprii societății iugoslave, existența pieței unitare cu toate interdependențele ei.

Organele federale, în exercitarea funcțiunilor lor, conform propunerii făcute de președintele Tito, nu-și vor putea asuma, în domeniul economic, în cel financiar, alte obligații în afara celor nemijlocit legate de înfăptuirea competențelor stabilite prin Constituție și care, în baza celor preconizate, presupun alocarea de fonduri de investiții numai pentru dezvoltarea regiunilor insuficient avansate pe plan economic.

Practic, modificările constituționale cu privire la funcțiunile Federației în sfera economică se înscriu într-un proces accentuat de descentralizare, au în vedere sporirea prerogativelor și răspunderilor directe, în această privință, ale organizațiilor de muncă, ale comunelor, localităților, provinciilor și republicilor; ele sînt menite să contribuie la crearea condițiilor, specifice Iugoslaviei, pentru înregistrarea unui nou avînt în dezvoltarea țării întregi.

Al treilea capitol al preocupărilor, cărora propunerile prezentate cu privire la Constituție le acordă o atenție deosebită, privește *rolul Skupștinei — Adunarea Federală.* Conform celor relevate în mod stăruitor în tot timpul dezbaterilor din ultimele luni, noul mod de organizare a președinției R.S.F.I., ca și redimensionarea funcțiilor Federației, nu vor diminua de loc rolul, ponderea, drepturile și obligațiile Adunării Federale. Acestea, în urma propunerilor prezentate, vor fi stipulate ca atare, așa cum sînt consemnate și în actuala Constituție.

Și, în sfîrșit, în al patrulea rînd, propunerile se referă într-un mod asemănător și la *Vecea Federală* — guvernul iugoslav — care urmează să rămînă, așa cum stabilesc și actualele prevederi constituționale, un organ executiv de ansamblu, de tip colegiu, răspunzător față de Adunarea Federală în privința aplicării legilor, actelor și măsurilor politice formulate de Skupștină.

Prezentînd aceste propuneri Adunării Federale, președintele Tito a scos în evidență că Adunării Federale îi revine sarcina de a defini metoda de lucru pentru elaborarea schimbărilor constituționale preconizate și pentru formularea proiectului de modificare a Constituției. Adunarea Federală urmează să elaboreze în mod concret și să adopte aceste modificări constituționale pînă la data de 17 aprilie 1971, adică cu o lună înainte de expirarea mandatului actual al președintelui Republicii.

Argumentînd necesitatea adoptării modificărilor constituționale preconizate, președintele Tito a menționat că ele au în vedere realizarea cu mai mare consecvență a egalității popoarelor și naționalităților și a independenței republicilor socialiste iugoslave, ca și a provinciilor autonome, o sporire a responsabilității lor, atît în privința propriei dezvoltări economice, cît și a bunei funcționări a Federației.

Belgrad, 22 decembrie.

Corespondență din Varșovia de la Iosif Dumitrașcu

Hotărîrile Plenarei C. C. al P.M.U.P.

Situația creată în R. P. Polonă săptămîna trecută, incidentele care au avut loc în unele localități ale țării de pe litoralul baltic au fost analizate la cea de-a șaptea ședință plenară a C.C. al P.M.U.P. din 20 decembrie, care a adoptat hotărîrile necesare.

După cum se știe, plenara a acceptat demisia lui Wladyslaw Gomulka din funcțiile de prim-secretar al C.C. și de membru al Biroului Politic, în legătură cu boala sa gravă, și a ales în funcția de prim-secretar al C.C. al P.M.U.P. pe Edward Gierek. Au fost exprimate cele mai bune urări de grabnică însănătoșire lui Wladyslaw Gomulka.

Plenara a hotărît, de asemenea, să elibereze din funcțiile de membri ai Biroului Politic și ai Secretariatului C.C. pe: Boleslaw Jaszczuk, Zenon Kliszko și Ryszard Strzelecki, iar din funcția de membru al Biroului Politic al C.C. pe Marian Spychalski. Astfel, din actualul Birou Politic al Comitetului Central fac parte: Edward Babiuch, Jozef Cyrankiewicz, Piotr Jaroszewicz, Stefan Jedrychowski, Stanislaw Kociolek, Wladyslaw Kruczek, Mieczyslaw Moczar, Stefan Olszowski, Ignacy Loga-Sowinski, Jan Szydlak, Jozef Tejchma. Membrii supleanți ai Biroului Politic sînt: Henryk Jablonski, Mieczyslaw Jagelski, Wojciech Jaruzelski, Jozef Kempa. Din Secretariatul C.C. fac parte: Edward Babiuch, Kazimierz Barcikowski, Edward Gierek, Stanislaw Kociolek, Mieczyslaw Mozcar, Stefan Oleszowski, Artur Starewicz, Jan Szydlak, Jozef Tejchma.

Plenara a obligat Biroul Politic să examineze, în zilele următoare, măsurile îndreptate spre îmbunătățirea situației materiale a familiilor cu salarii mici și cu mulți copii, al căror buget a avut de suferit pagubele cele mai simțitoare ca rezultat al modificării prețurilor intervenite în ultimul timp.

În seara zilei de 20 decembrie, Edward Gierek a rostit o cuvîntare la posturile de radio și televiziune poloneze. În ultima săptămînă — a arătat vorbitorul — au avut loc evenimente care au zguduit profund întregul popor și au creat un mare pericol pentru patrie. În orașe de pe litoral — Gdansk, Gdynia, Szczecin și Elblag — au avut loc manifestări ale muncitorilor, excese și ciocniri pe străzi. Au murit oameni. Noi toți trăim această tragedie. Nu putem să nu ne întrebăm: cum s-a ajuns la această nenorocire, cum s-au ivit și de ce s-au maturizat conflicte sociale atît de acute? Există oare asemenea probleme interne pe care nu le-am putut rezolva pe altă cale?

Obligația noastră, obligația conducerii partidului și a guvernului, este de a da partidului și poporului un răspuns deplin la aceste întrebări. Acesta va fi un răspuns dificil și în spirit autocritic. Dar el va fi clar și veridic. La baza actualei situații din țara noastră se află cauze care decurg din dificultăți reale. Dar există și cauze care au decurs din concepții nechibzuite în politica economică. Aceste cauze le vom înlătura. O lege de fier a politicii noastre economice și a politicii noastre în general, a subliniat E. Gierek, trebuie să fie întotdeauna luarea în considerare a realității, consultările largi cu clasa muncitoare și intelectualitatea, respectarea principiilor colegialității și democrației în viața de partid și în acțiunile organelor lui conducătoare. Ultimele evenimente ne-au amintit în mod dureros adevărul fundamental că partidul trebuie să mențină întotdeauna legătură strînsă cu clasa muncitoare și cu întreg poporul, că el nu trebuie să piardă limbajul comun cu oamenii muncii.

Hotărîrile adoptate recent, privind modificarea prețurilor, a spus E. Gierek, au sporit cheltuielile populației pentru cumpărarea produselor alimentare. Comitetul Central a însărcinat Biroul Politic să analizeze în zilele imediat următoare posibilitatea de îmbunătățire a situației materiale a familiilor cu salarii mici și cu mulți copii și al căror buget, în urma modificării recente a prețurilor, a fost afectat în mod serios. Pentru aceasta, a specificat vorbitorul, trebuie să depistăm fondurile necesare.

Edward Gierek a menționat în continuare existența multor altor probleme care preocupă oamenii muncii polonezi și care impun o rezolvare — cele referitoare la situația femeilor din cîmpul muncii, problema locuințelor, problema tineretului. Doresc să vă asigur, a spus vorbitorul, că ele vor fi analizate cu cea mai mare atenție de conducerea partidului și guvernului și vor fi soluționate potrivit posibilităților și numai în funcție de posibilitățile economice ce ne vor sta la dispoziție. Acestea vor depinde de buna noastră activitate, a tuturor, fără excepție. Va trebui să reanalizăm în mod detaliat problemele planului economiei naționale pe anul viitor și întregului nou cincinal. Va trebui să trecem la activitatea pentru elaborarea unor planuri, înfăptuirea unor schimbări și reforme. Chemăm oamenii muncii, intelectualitatea, oamenii de știință, toate cercurile opiniei publice, să participe la soluționarea acestor importante probleme și pentru aceasta vom crea condiții politice și organizatorice, respectînd în toate sferele vieții normele democrației socialiste. Hotărîrile noastre de astăzi — a subliniat E. Gierek — le vom realiza împreună cu partidele aliate — Partidul Unit Țărănesc și Partidul Democrat, cu toate organizațiile Frontului Unității Poporului. Fiecare cetățean va avea o participare la rezolvarea și înfăptuirea lor.

În continuare, primul secretar al C.C. al P.M.U.P. a spus: Potrivit tradițiilor internaționaliste ale poporului nostru, ideologiei marxist-leniniste a partidului nostru, Polonia a fost și va fi o verigă trainică a forțelor socialismului, democrației și păcii. Pacea și securitatea patriei noastre sînt indestructibil legate de pacea și securitatea Europei. Vom depune și de acum înainte eforturi pentru întărirea lor, vom fi gata să acționăm în această direcție și să colaborăm în mod reciproc avantajos cu toate statele, indiferent de orînduirea lor socială. Cu acest gînd vom porni alături de alte state socialiste pe calea normalizării relațiilor cu R.F.G.

Referindu-se la muncitorii care au întrerupt munca, vorbitorul a spus: Răspunderea cu care sînt investit eu și întreaga conducere de partid îmi impune să declar cu toată sinceritatea că această comportare a însemnat o uriașă primejdie pentru țară, deși înțelegem că cel mai adesea aceste acțiuni au fost dictate de considerente cinstite. Aceasta însă a fost folosită de dușmanii socialismului, de elementele antisociale și criminale. Și nu protestul muncitorilor, ci acțiunile acestor elemente au primit riposta hotărîtă din partea forțelor care stăteau de strajă ordinii — miliția și trupele poloneze — care și-au îndeplinit datoria.

Adresînd un apel tuturor muncitorilor polonezi, tuturor oamenilor muncii, vorbitorul a subliniat în încheiere: Să tragem împreună concluzia din experiența amară a ultimei săptămîni.

Referindu-se la hotărîrile recentei Plenare a C.C. al P.M.U.P., cotidianul polonez „Trybuna Ludu" scria, printre altele, în numărul său de marți: „Partidul a dat un răspuns clar și adevărat la întrebările privind evenimentele tragice de săptămîna trecută și a prezentat mijloacele și metodele de rezolvare a problemelor importante ale țării... Deciziile luate creează condiții pentru ca împreună cu clasa muncitoare, prin efortul întregului popor, să fie instaurat echilibrul social într-un climat de responsabilitate, grijă partinică pentru binele comun. Aceste decizii au fost luate și se poate deja spune că pretutindeni ele au întîlnit un ecou pozitiv, aprobare deplină".

Varșovia, 22 decembrie.

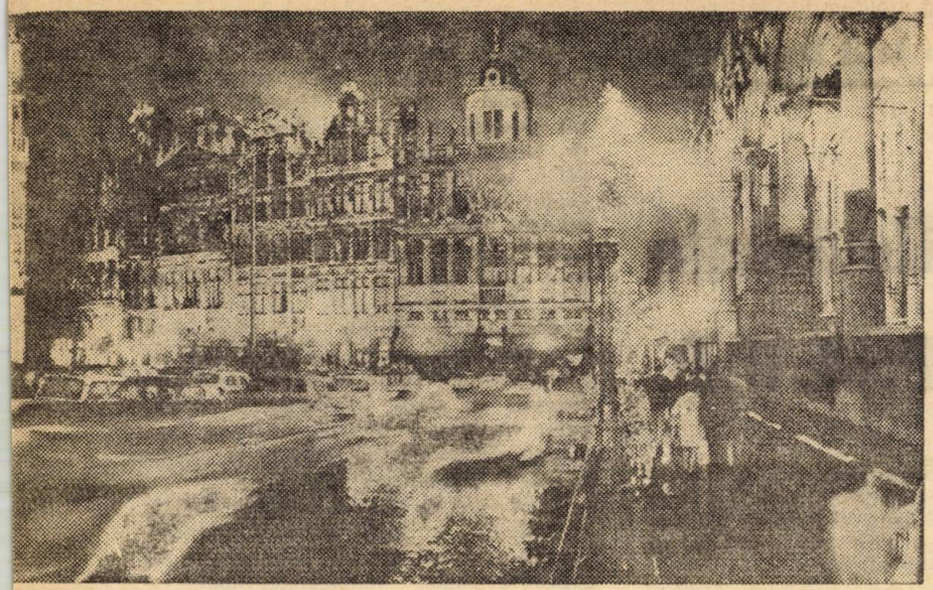

Grande Place, celebrul centru vechi al capitalei

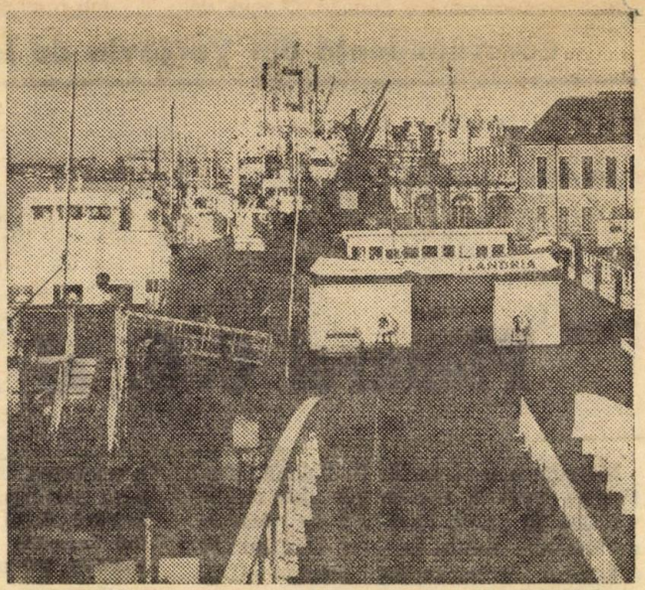

Anvers Cheiul marilor nave

FLAMANZI + VALONI = BELGIENI

„Celebritatea consistă în întreținerea cu grijă a unui anumit număr de defecte" — spunea poetul flamand Karel van de Woestijnie. De acord, spun belgienii, dar aceasta nu înseamnă că trebuie să devenim victimele tipologiei lui Jung. Aspectele exterioare sînt prea des confundate cu sentimentele noastre profunde, cu structura noastră intimă.

Bineînțeles, urmașii triburilor belge ale celților au dreptate. În fond, nu toți irlandezii sînt roșcovani, nu toți spaniolii ciupesc cîte o ghitară melancolică, nu toți americanii sînt rasiști. Franța nu e doar Parisul, iar Budapesta nu e pusta. Dar, în aceeași suită de idei, belgienii cum sînt ? Aș îndrăzni să spun că sînt flamanzi și valoni și că patria pe care și-au constituit-o în răstimpul milenar dintre două maxime este Belgia de astăzi, una din cele mai mici țări europene cumulînd cele mai numeroase cote înalte în ierarhia unor valori pe care secolul nostru le consideră criterii sacrosancte ale civilizației. Pe scurt, ar fi vorba de densitate. Sau, mai concret spus, de densități. Țara cu cea mai densă populație are cele mai dense regiuni industriale, este cea mai dens turistică pe km² și deține un record în densitatea întrunirilor internaționale pe care le găzduiește. Și altele. Printre care densitatea poeților. „În Belgia, sînt atîția poeți, spunea literatul american Mildred Seydell, că dacă arunci o piatră în aer ea va cădea cu siguranță pe capul unui poet". Situație pe care nu o contrazice nici Alain Bosquet atunci cînd spune că „Belgia este țara care are cel mai mare număr de poeți proști, pe kilometrul pătrat". Butada, căci nu e altceva, nu poate fi întîmpinată decît cu zîmbete de toți cei ce cunosc înflorirea perpetuă a artei versului belgian.

Dar, pentru a nu uita maximele enunțate mai sus. Este vorba de două citate **autentice,** chiar dacă prin aceasta ele se abat de la regula generală potrivit căreia „cuvintele istorice" sînt în general inventate de-a fir în păr. După cuceririle sale din nord-vestul european, Iulius Cezar scria : „Din toate popoarele Galiei, belgii sînt cei mai bravi". Două mii de ani mai tîrziu, generalul unei alte armate ocupante avea să declare scîrbit și indignat că „belgienii sînt incorigibili !"

Între cezarul roman și generalul nazist belgienii au cunoscut una din cele mai frămîntate istorii. După ocupația romană, au urmat succesiv cele ale lui Carol cel Mare, Spaniei, Austriei, Olandei, Franței. Și, ulterior, a Germaniei hitleriste, singura și ultima după constituirea Belgiei ca stat independent și suveran, în 1830.

Să fie oare efervescența politică și socială pe care am întîlnit-o în această iarnă un atribut constant al societății belgiene ? Poate că nu, deși unele fenomene pot fi notate drept constante aproape cronice ale preocupărilor la ordinea zilei. Problemele comunitare — cu alte cuvinte găsirea unor modalități sau soluții de conviețuire lipsite de fricțiuni între belgienii flamanzi și cei francofoni, revizuirea unor articole de constituție, confruntarea pe această temă a diferitelor partide și curente, iar în interiorul partidelor a diferitelor tendințe, eforturile pentru menținerea unui curs ascendent în dezvoltarea economică și locul pe care îl ocupă în context regionalizarea, frămîntările studențești generate de statutul străinilor ce frecventează universitățile belgiene, în sfîrșit îngrijorarea provocată de creșterea criminalității — toate aceste „capete de afiș" ale presei de limbă franceză sau neerlandeză își disputau întîietatea în preocupările oficiale și publice. Care au acordat prioritatea firește, modificării Constituției și reglementării dosarului comunitar.

Constituția a fost modificată. S-a dus astfel la capăt, în sfîrșit, o promisiune făcută cu mulți ani în urmă vizînd corectarea unor prevederi ale legii fundamentale ce datează din 1831. Nimeni nu se declară total satisfăcut, dar toată lumea răsuflă ușurată. Guvernul, format din coaliția partidului social creștin și partidul socialist belgian, are motive să fie mulțumit : el are acum toate șansele de a-și continua mandatul normal, pînă la alegerile generale din 1972. Principala problemă, cea a capitalei și a ceea ce se numește „aglomerația bruxelleză", s-a soldat cu următorul compromis : cele șase comune învecinate, ai căror locuitori au dreptul să-și educe copiii în limba dorită, neerlandeză sau franceză, și pe care francofonii doreau să le atașeze regiunii bruxelleze, sînt atribuite regiunii flamande. Colegiul executiv al Marelui Bruxelles va fi paritar, cum cereau flamanzii (capitala este francofonă în proporție de 80 la sută), dar președinția sa va reveni unui francofon.

S-a rezolvat oare cu aceasta „contenciosul comunitar" într-o țară formată din aproape 6 milioane flamanzi, trei milioane și ceva valoni și un milion de bruxellezi — teoretic bilingvi, dar practic vorbind majoritatea limba franceză ? Se speră într-un răspuns pozitiv, atît datorită noilor legi cît mai ales reformelor în materie de dezvoltare economică. Căci aceasta este esența problemei.

■

Gazdele delegației P.C.R. din care autorul acestor însemnări a făcut parte, erau socialiștii belgieni. P.S.D. – aflat la putere împreună cu partidul social-creștin, este fără îndoială forța politică cea mai bine organizată din Belgia, deținînd pîrghii puternice în viața politică, economică și socială a țării. Este un partid cu vechi tradiții, cu perspective certe de dezvoltare viitoare. Care este punctul său de vedere față de problemele ce confruntă societatea belgiană ?

Este de o evidență deplină faptul că problemele economice existente astăzi în țară nu au la bază rivalitățile lingvistice, ci însăși structura economică capitalistă a țării. La care se adaugă, cu însemnată pondere, un anume exces de centralizare. Pe vremuri, regiunea valonă deținea întîietatea în dezvoltarea industrială, în detrimentul Flandrei. De aici și influența po-

litică predominantă a Sudului. O serie de factori interni și externi au dus în perioada postbelică la o răsturnare a situației : regiunile valone au înregistrat un regres — în bună parte datorat modificărilor în ierarhia resurselor energetice cît și unor reglementări decurgînd din apartenența țării la Piața comună și alte organisme vest-europene (desființarea în proporție însemnată a industriei carbonifere, de pildă), în timp ce regiunile flamande au început să cunoască, dimpotrivă, un proces grăbit de industrializare. Un rezultat din ce în ce mai evident al evoluției l-a constituit creșterea ponderii demografice — și politice — a flamanzilor. Soluția a fost găsită în programul de descentralizare economică și administrativă. Vizitele făcute la Mons, Liège, Anvers și în cele două Flandre ne-au îngăduit să înțelegem mecanismele de funcționare și obiectivele vizate în cadrul acestui vast proces aflat în plină fază operațională.

Descentralizarea, ca atare, este în plină actualitate. Nu numai în Belgia, ci și în Franța, în Italia în Germania federală. Cu particularitățile fiecărei țări în parte, cu istoria lor, cu gradul de adeziune a provinciilor și populațiilor acestora la planurile respective de regionalizare. Căci, într-un mod se pune problema în Italia, unde tradițiile de autonomie ale diferitelor principate sau regate din trecut s-au menținut și după unificarea țării, realizată abia cu un secol și ceva în urmă. În Germania apuseană federalismul a existat dintotdeauna, cu excepția perioadei 1933–1945. În Franța, dimpotrivă, centralizarea datează nu de azi sau de ieri, nici de pe vremea lui Napoleon sau Ludovic al XIV-lea, ci tocmai din vremea primului dintre „regii blestemați", Filip cel Frumos.

Belgia, ca stat independent, s-a născut acum un secol și jumătate, iar centralismul s-a manifestat excesiv aproape în toate perioadele. Programul susținut acum de P.S.B., însușit în bună măsură pe plan guvernamental, are în vedere o descentralizare economică și administrativ-teritorială avînd ca pivot central crearea de instituții și mijloace materiale reclamate de o dezvoltare mai autonomă. Printre acestea, consiliile economice și birourile de planificare regională investite cu depline puteri în luarea de hotărîri, autorităților naționale, centrale, revenindu-le sarcina și răspunderea de a coordona și armoniza diferitele programe regionale.

Rezultatele și perspectivele ? Este prematur și hazardat să lansezi aprecieri categorice. Dar este util să ne referim la cîteva date notorii :

Filatură la Bruges

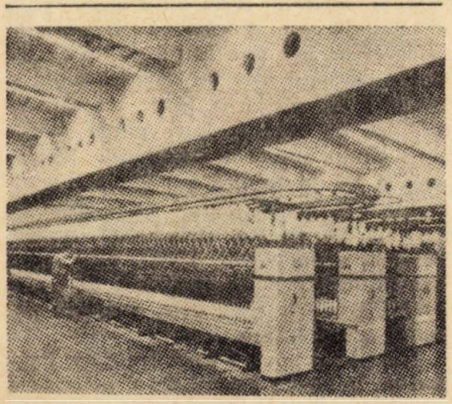

Într-o amplă expunere făcută recent asupra economiei belgiene în anii 1969–1970, ministrul afacerilor economice (Leburton, socialist) făcea cunoscut că produsul național brut, calculat la prețuri reale, deci fără a ține seama de creșterea prețurilor (4,3 la sută în 1970 față de 3,5 la sută în 1969) va înregistra în acest an un spor de 9,8 la sută, iar venitul național de 10,3 la sută în raport cu 1969. Exporturile au crescut și ele, reprezentînd 60 la sută din producția industrială a țării. Sînt toate aceste cifre parte a unui bilanț pe un singur an. Dar ele trebuie privite în corelație cu unele constante, mai elocvente poate. De pildă, că Anvers-ul, cu zecile sale de kilometri de cheiuri, cu tehnica sa ultra-modernizată, se menține ca al 3-lea port din lume ; că în materie de telecomunicații, belgienii sînt pionierii europeni ai introducerii electronicii în această din ce în ce mai importantă nervură a vieții economice a țării ; că excelentele amenajări turistice și arta deplină a conservării și valorificării bogatelor sale monumente aproape că dublează populația țării prin fluxul continuu al străinilor, turismul ocupînd ca importanță al treilea loc printre industriile belgiene. Și lista ar putea continua, lungă, chiar dacă la capătul ei s-ar putea adăuga problemele impuse de fluctuația prețurilor, de folosirea deplină a brațelor de muncă, inclusiv pentru cei aproximativ 600 000 de străini care populează permanent sau pasager teritoriul țării, de incertitudinile generate de înfruntarea pe piețele externe chiar cu partenerii din Piața comună și alianța atlantică. Dar poate că tocmai aceste probleme pledează în Belgia, la nivel guvernamental ca și în rîndul opiniei publice, pentru o orientare externă care, dincolo de adeziunea constantă și declarată la grupul „celor șase" și la N.A.T.O., se dorește a fi considerată ca aliniindu-se tendințelor de cooperare pașnică, de securitate și destindere între țările Europei. Vicisitudinile propriei istorii, experiențele atît de plin trăite sînt argumentele cu cea mai mare putere de pătrundere spre inimile belgienilor atunci cînd meditează, vorbesc sau acționează în legătură cu locul și rolul lor în lumea de astăzi.

■

Între Gallia Belgica de altădată și Belgia contemporană se întinde una din cele mai captivante istorii. Ale cărei pagini le-au scris foștii franci deveniți flamanzi și foștii celți numiți acum valoni sau francofoni. Împreună, sînt belgieni. Cei despre care se spune că vorbesc franceza îți vor demonstra că dincolo de faptul că spun „septante" și „nonante" în loc de soixante și quatrevingtix, ei vorbesc de fapt bruxelleza, liégeza sau brabanta valonă. În timp ce un artizan bonom din Bruges îți va spune că pentru a putea conversa cu un coleg de breaslă din Delftul olandez, vor trebui amîndoi să recurgă la engleză. Și dacă faci numitorul comun al tuturor discuțiilor avute, al tuturor sentimentelor exprimate ajungi la concluzia că, de fapt, toți oamenii aceștia înghesuiți între Marea Nordului și Ardeni simt și tăiesc ca belgieni. Ca ei înșiși, adică. Și aceasta e atît de firesc !

George SERAFIN

FANTOMA DE LA LAS VEGAS

Chemin-de-fer, ruletă, baccara — toate articulațiile jocurilor de noapte sau de zi funcționează perfect la Las Vegas, Barurile au clienți, night-cluburile trepidează sub roata oarbă a norocului, crupierii, barmanii, nostimele vînzătoare, portarii, în sfîrșit, toți angajații, mai mărunți sau mai importanți, care deservesc un concern cu un capital de peste o jumătate de miliard de dolari, își desfășoară frenetic activitatea. Complicata plasă a „circuitelor" firmei, discretă dar nu mai puțin dubioasă, adună această armată de minuitori ai șansei într-o singură mînă, cea a lui Howard Hughes, patronul întregii afaceri, creierul nr. 1 al imperiului cazinourilor din Las Vegas... Cît este de importantă persoana d-lui Hughes o dovedește de altfel zarva imensă produsă de misterioasa lui dispariție. Ipoteze, zvonuri, căutări, fără, însă a i se fi dat de urmă. Încît, iată-ne în plin roman polițist !

Fost pilot recordman la zborul de viteză, fost producător de filme (el a lansat-o pe Jean Harlow în „Îngerii infernului"), Howard Hughes este unul și același cu patronul companiei aeriene „Trans World Airlines", de la conducerea căreia, prin anii '60, a fost înlăturat și apoi căutat de o armată de detectivi, pînă a fost găsit într-un „refugiu" somptuos, pentru a i se plăti drepturile în valoare de 548 milioane de dolari. La 10 ani după dispariția sa năstrușnică de la „Trans World Airlines", Hughes a dispărut din nou, deși deține încă un masiv control asupra acțiunilor jocurilor de noroc din Las Vegas.

„Crimă sau un nou acces romantic ?", aceasta e întrebarea care a început să obsedeze poliția, administrația și presa. Pentru a calma lucrurile, guvernatorul statului Nevada, Paul Laxalt, a declarat că a vorbit personal cu Hughes cîteva chestiuni de afaceri. Colaboratorii milionarului par să infirme o asemenea declarație, fiind știut că Hughes nu discută cu nimeni direct. Tom Bell, avocatul său, nu l-a văzut niciodată, nu i-a vorbit niciodată personal, iar directorii sucursalelor nu l-au întîlnit de ani de zile. Nimeni nu-i cunoaște frizerul, croitorul sau șoferul. Deși se știe unde locuiește sau ar trebui să locuiască (la etajul IX al hotelului „Desert Inn" din Las Vegas), poliția nu a îndrăznit să spargă ușa spre a se convinge care e situația, iar un ziarist, pătruns clandestin spre etajul cu pricina, a putut citi pe peretele de lîngă ușă : „Ochiul roșu te urmărește...". Apoi, cînd a îndrăznit să sune, a fost somat printr-un difuzor să se retragă. Imediat, „gorilele" însărcinate cu paza vastului apartament de la etajul IX au și trecut la represalii.

Deocamdată, aceasta este situația : mister complet. Peste 500 milioane de dolari par să fie administrați de o fantomă, în timp ce directorii diverselor cazinouri din subordinea lui Hughes au și început, în culise, să schițeze viitoarea „reîmpărțire" a teritoriilor. Cu multă grijă, totuși, întrucît nu este exclus ca Hughes să fie viu și nevătămat și să se relaxeze pe undeva prin Bahamas (cum s-a mai întîmplat).

De la Eugen Pop, trimisul nostru special la SANTIAGO DE CHILE LIMA BOGOTA CARACAS

Un periplu jurnalistic (Santiago de Chile — Lima — Bogota — Caracas) mi-a prilejuit contactul direct cu variate manifestări ale acelor fenomene latino-americane care reflectă procesele și tendințele de reînnoire a politicii interne și, în raport cu aceasta, a relațiilor internaționale. Am fost martor ocular al grandiosului miting de pe Estadio Nacional din Santiago de Chile, unde noul președinte, SALVADOR ALLENDE, a expus crezul politic al guvernului popular. Direcții importante ale noii politici chiliene au fost înfățișate, pentru cititorii revistei „Lumea", de către AMERICO ZORILLA, ministrul finanțelor, și CLODOMIRO ALMEYDA, ministrul relațiilor externe. Despre coordonate principale ale orientărilor latino-americane ne-au vorbit generalul JUAN VELASCO ALVARADO, președintele Republicii Peru, RAFAEL CALDERA, președintele Republicii Venezuela, EDGARDO MERCADO JARRIN, ministrul de externe peruvian, senatorul JESUS SOTO AMESTY, președintele Comisiei de politică externă a Congresului venezuelan, RAUL ARBELAEZ URIBE, directorul general al „Institutului pentru comerț exterior" din Columbia.

PERIPLU LATINO-AMERICAN

Primul an al celui de al optulea deceniu apare, în perspectiva timpului, ca un an istoric pentru America Latină. A fost, într-adevăr, un an care a concentrat multă istorie contemporană, un an în care idei călăuzitoare ale acesteia — suveranitate, independență națională, aspirație la o dezvoltare progresistă mai rapidă — au operat modificări importante în relieful politic, economic și social al unor țări de pe continentul de la sud de Rio Grande, aducînd, astfel, schimbări esențiale imaginii pe care America Latină și-o formează despre ea însăși și imaginii ei în lume. Vechi tipare ale concepției asupra dezvoltării economice, care, de fapt, împiedicau emanciparea națională, subordonînd-o dominației străine, sînt sparte în unele țări și cunosc fisuri serioase în altele. Iar politica — atît ca expresie a luptei maselor, cît și ca reflex al acestei lupte în activitățile guvernamentale — se modifică și ea cu intensități și în forme variate, generate de realitățile naționale specifice ale fiecărei țări. Pentru esența acestor modificări — activizarea potențialului și capacităților creatoare ale popoarelor latino-americane —, economiștii au o terminologie specială : „noua strategie a dezvoltării". În conștiința politică a popoarelor latino-americane, aspirînd la înnoirea condiției umane, această noțiune s-a convertit în deviza „dezvoltării prin forțe proprii". Cu alte cuvinte, prin eforturile de a restabili suveranitatea națională asupra unor uriașe bogății înstrăinate, de a le gospodări potrivit intereselor superioare ale țării ; prin asemenea transformări ale structurilor economice care să aducă în circuitul activităților moderne imense capacități umane, reduse pînă nu de mult la simple ipostaze periferice.

Santiago de Chile

„VIVA LA UNIDAD POPULAR !"

PREFIGURĂRI SOCIALE

Santiago este, poate, capitala sud-americană deținînd în cel mai mic procentaj acel specific exotic care e considerat a fi un element tipic al așezărilor din această zonă a lumii. Străzile și cartierele orașului sînt rezultatul unei parcelări sistematice, teritoriul capitalei este împărțit în mii de dreptunghiuri, *cuadros*, care, prin uniformitatea lor, lipsesc pe vizitatorul străin de punctele de reper identificabile în străzi, clădiri sau cartiere. Mai degrabă zonele verzi ale cartierelor, oaze în oceanul de smog al capitalei — *Cerro San Cristobal, Quinta Normal* sau *Parque Cousiño* — pot îndeplini acest rol. Orașului îi conferă, însă, o notă de frumusețe aparte așezarea lui la poalele Anzilor, pe culmile cărora zăpezile nu se topesc nici în lunile de primăvară și vară, care încep în octombrie, cînd Santiago este inundat de flori și de recolta de fructe. Deși concentrează aproape o treime din populația țării, Santiago — notează celebrul scriitor chilian Benjamin Subercaseaux — „este o inimă debilă pentru un corp de gigant ; sîngele nu ajunge în toate părțile corpului, și îi îngheață extremitățile". Nu este o simplă alegorie, scrie Subercaseaux, ci o realitate care, dincolo de explicația ei geografică, are și o cauză politică : „adesea oamenii care au devenit capul și creierul în dirijarea țării" au dus „o politică de cabinet între patru pereți, s-au gîndit numai la o anumită ideologie, și nu la muncă (...) Chile a avut politicieni, dar niciodată nu a știut ce este un om de stat (estadista)". Subercaseaux exagerează, poate, este prea sentențios, probabil pentru a da mai multă greutate tezei sale, dar, în general, are dreptate.

Mai precis spus, a avut dreptate. Pentru că, în lunile octombrie și noiembrie

LUMEA

am publicat în 1970

politica externă și relațiile internaționale ale României

numărul revistei

— Declarația Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Socialiste România cu privire la atacul forțelor armate israeliene împotriva Libanului 20
— Întîlnirea dintre delegația P.C.R. și delegația P.C.U.S. 21
— Comunicatul Consfătuirii miniștrilor afacerilor externe ai țărilor participante la Tratatul de la Varșovia . . 26
— Tratat de prietenie, colaborare și asistență mutuală între Republica Socialistă România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste 28
— Comunicat cu privire la vizita delegației de partid și guvernamentale a Uniunii Sovietice în Republica Socialistă România 28
— Plenara C.C. al P.C.R. din 8—9 iulie 29
— Decretul de ratificare a Tratatului româno-sovietic . . 40
— O.N.U. Textul memoriilor explicative la propunerile românești 40
— Cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la sesiunea jubiliară a Adunării Generale a O.N.U. 43

■

— Anul internațional 1969. Mircea Malița 1
— 1970 văzut din București. *Ion Cârje* 1
— Orizont 1970. *Eugen Pop* 2
— Evoluția ascendentă a relațiilor dintre România și Iugoslavia. *Ilie Șerbănescu* 3, 4
— Condiții favorabile în colaborarea româno-franceză. *Ion Florescu* 3
— Budapesta. Cooperare rodnică. *Alexandru Pintea* . . 4
— Dezvoltarea relațiilor româno-arabe. *Rodica Georgescu.* 5
— Contribuții românești la studierea conceptului de diplomație. *Paul Dimitriu* 8
— Convorbiri economice româno—vest-germane. *Mircea Moarcăș* 10
— Cooperarea româno-algeriană. *Constantin Benga* . . 11
— România socialistă — factor activ în opera de asigurare a păcii și colaborării internaționale. *George G. Potra* 14
— Ankara. Opinii și aprecieri semnificative. *Nicolae Ionescu* 15, 16
— Convorbiri româno-cehoslovace. *I. Nicolaescu* . . . 16
— Ankara. O manifestare de prietenie și stimă reciprocă. *Liana Enescu* 16
— Un volum de istorie diplomatică. *George G. Potra* . . 16

numărul revistei

— Leninismul și principiile politicii externe a României socialiste. *Constantin Florea* 17
— Evoluția ascendentă a relațiilor româno-turce. *Eugen Phoebus* 17
— Moment important în evoluția relațiilor româno-zambiene. *Rodica Georgescu* 20
— 15 ani de la semnarea Tratatului de la Varșovia. *George G. Potra* 20
— Solidaritate cu lupta popoarelor din Indochina. Prof. univ. *Tudor Ionescu* 21
— Paris. În așteptarea înaltului oaspete român. *Georges Dascal* 24
— Vizita delegației M.A.N. și a Consiliului de Stat în R.P.D. Coreeană și R. P. Chineză. *Ileana Nicolaescu* . . . 24
— Vizita în Franța a președintelui Consiliului de Stat, NICOLAE CEAUȘESCU. *Constantin Florea* 25
— Colaborarea dintre România și R. F. a Germaniei în spiritul păcii și securității europene. *Radu Pascal* . . 25
— România și colaborarea interbalcanică. Dr. *Gheorghe Colț, Ion Mielcioiu* 25
— O nouă și importantă etapă în dezvoltarea colaborării româno-franceze. *Constantin Florea* 26
— Vizita în R. F. a Germaniei a președintelui Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer. *Radu Pascal* . . . 26
— Moment important în dezvoltarea dialogului româno-iranian. *Radu Budeanu* 27
— Perspective noi în dezvoltarea relațiilor româno—vest-germane. *Radu Pascal* 27
— Vizita delegației de partid și guvernamentale a Uniunii Sovietice 28
— Vizita președintelui Republicii Africa Centrală. *Dumitru Constantin* 29
— 50 de ani de la stabilirea relațiilor diplomatice dintre România și Cehoslovacia. *N. Hanganu* 32
— Un moment de seamă în istoria relațiilor româno-sovietice. *Dr. M. George* 32
— O politică de pace și colaborare internațională. *Nicolae Ecobescu* 34
— Dinamica relațiilor politico-diplomatice și consulare ale României. *George G. Potra, A. Vasiu* 34
— Colaborarea economică și tehnico-științifică a României cu țările socialiste. *I. Ionescu* 34, 35
— Președintele Joseph-Désiré Mobutu, oaspete al țării noastre 35
— Calda prietenie și colaborare româno-bulgară. *Ileana Nicolaescu* 38
— Austria și România. *Eugen Pop* 38
— Vizita președintelui NICOLAE CEAUȘESCU în Austria. *Radu Pascal* 39, 40
— Prima ediție a Tîrgului Internațional București. *Ilie Șerbănescu* 41

numărul revistei

— O.N.U. Președintele NICOLAE CEAUȘESCU la lucrările sesiunii jubiliare. *Liviu Rodescu* 42
— România și Națiunile Unite. *Liviu Rodescu* 42
— O cuvîntare de amplă rezonanță internațională *Liviu Rodescu* 43
— Vizita președintelui NICOLAE CEAUȘESCU în California și la Detroit 43
— Vizita președintelui NICOLAE CEAUȘESCU la Washington 44
— Cursul ascendent al relațiilor iugoslavo-române. *Bojidar Djurița* 44
— Relații româno-cubaneze. *Constantin Bucur* 44
— Vizita în Iugoslavia a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU. 45
— Moment remarcabil în dezvoltarea relațiilor româno-polone 46
— Vizita în Bulgaria a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU. 47
— Propunerile românești în dezbaterea O.N.U. *Constantin Alexandroaie* 48
— Vizita delegației guvernamentale române în R. D. Vietnam și R. P. Chineză 48
— Vizita președintelui NICOLAE CEAUȘESCU în Maroc. 50
— Semnificațiile unui itinerar marocan. *Rodica Georgescu.* 50
— România și dezarmarea. *Marin Buhoară* 51

probleme politice generale

— „Deceniul Kennedy" se încheie. *Felicia Antip* . . . 1
— După reuniunea de la Rabat. *Rodica Georgescu* . . 2
— America Latină. Ipoteze electorale ale anului 1970. *Anca Voican* 2, 4
— Un fenomen numit Bernadette Devlin. *Mihai Matei.* 2
— Italia. „Autunno caldo". *Ștefan Andrei* 3
— Embargoul francez asupra armamentelor pentru Orientul Apropiat. *Rodica Georgescu* 3
— Bonn. Consens și controverse. *Radu Pascal* 3
— Biafra. Adio arme ? *Rodica Georgescu* 3
— America Latină. „Anul independenței naționale". *Luis Suarez* 3
— Obiective prioritare ale Nigeriei. *Rodica Georgescu.* 4
— Diplomația americană la început de an. *Felicia Antip.* 4
— Conferința de presă a lui Walter Ulbricht. *Ștefan Deju.* 4
— Raportul cancelarului și dezbaterile din Bundestag. *Mircea Moarcăș* 4
— Anglia. Trei semne de întrebare pentru noul an. *Mihai Matei* 4
— Neliniște în „Insula Afroditei". *Eugeniu Obrea* . . . 4
— „Starea Uniunii" sub semnul „noii căutări". *Felicia Antip* 5
— Rebus politic italian. *Rodica Dumitrescu* 5
— Paris : Probleme la ordinea zilei. *Florica Șelmaru.* 5
— Bolivia. Generalul și prizonierul. *Eugen Pop* 5
— Sahara spaniolă. Războiul fosfaților. *Ion Madoșa* . . 5
— Primul buget Nixon. *Felicia Antip* 6
— Diplomația engleză și scadența electorală. *Mihai Matei.* 6
— Cine i-a plătit pe ucigașii lui Yablonski ? *Felicia Antip.* 6, 12
— O.S.A. Cîți șefi are Galo Plaza ? *Constantin Bucur* . . 6
— Reuniunea interparlamentară consacrată Orientului Apropiat. *Ion Mărgineanu* 7
— Convorbiri polono—vest-germane. *Iosif Dumitrașcu* . . 7
— Kiruna și „modelul suedez". *Mihai Matei* 7
— Organizația statelor riverane fluviului Senegal. *Dumitru Constantin* 7
— Tangaj interoccidental. *Florica Șelmaru* 7
— „Operațiunea secretă" din Laos. *Eugeniu Obrea* . . 7
— Un altfel de „pronunciamento". *Eugen Pop* 7
— Italia. Premisele și perspectivele rezolvării crizei. *Francesco Gozzano* 8
— Moscova. Convorbiri politice și economice. *Silviu Podină.* 8
— În labirintul „vietnamizării". *Romulus Căplescu* . . . 8
— Orientul Apropiat. Mersul evenimentelor. *Rodica Georgescu* 8
— Manifestul radicalilor francezi. *Florica Șelmaru* . . . 8
— Organizațiile de rezistență palestiniene. *Ion Madoșa.* 8
— Problema kurdă. *Stelian Țurlea* 8
— America și „starea lumii". *Felicia Antip* 9
— Viena. Confruntarea cu un alegător mai critic. *Hans Thür* 9

numărul revistei

— Guatemala între „colonelos" și „licenciados". *Mircea Fodoreanu* 9
— Londra. „Cartea Albă" anunță zile negre. *Mihai Matei.* 9
— Africa. Interese proprii și interese străine. *Ștelian Țurlea.* 9
— Despre unele aspecte ale politicii P.C. din Japonia. *Korehito Kurahara* 9
— Washington. Festivitățile trec divergențele rămîn. *Florica Șelmaru* 10
— Pregătirea întîlnirii dintre Willi Stoph și Willy Brandt. *Ștefan Deju* 10
— America Latină. Cursul dezvoltării de sine stătătoare. *Eugen Pop* 10, 11
— Partidul Comunist din Germania și Partidul Comunist German. *Vasile Gheghi* 10
— Călătoria președintelui Tito în Africa. *Milos Dromnjak.* 10
— Dahomey. Obiectivele triumviratului militar. *Ion Madosa.* 10
— Relații indo-pakistaneze. *Radu Budeanu* 11
— Finlanda în pragul alegerilor. *Pentti Sorvali* 11
— Budapesta. Sesiunea Adunării de Stat. *Alexandru Pintea.* 11
— Escaladare în Laos. *Eugeniu Obrea* 11
— Radiografia „desegregării imediate". *I. Cioară* . . . 11
— Întîlnirea de la Erfurt. *Ștefan Deju* 12
— Lima. C.I.E.S. La masa conferinței și în culise. *Carlos Ortega* 12
— Despre unele probleme ale dezvoltării social-politice contemporane. *Luigi Longo* 12
— Franța. „Reconversiune spre Sud ?" *Rodica Georgescu* 12
— Bolivia. Filozofie și practică la început de drum. *Anca Voican* 12
— Erfurt și climatul politic european. *Radu Pascal* . . . 13
— Declarația președintelui Consiliului de Miniștri al R.D.G., Willi Stoph 13
— Declarația cancelarului R.F.G., Willy Brandt . . . 13
— Datele crizei cambodgiene. *Sergiu Verona* 13
— Rhodesia. „Stratagema republicană" a eșuat. *Colin Legum* 13
— Italia. De la Rumor la Rumor. *Rodica Dumitrescu* . . 14
— Cambodgia. Evoluții primejdioase după lovitura de stat. *Sergiu Verona* 14
— S.U.A. Contramesajele partidului democrat. *Felicia Antip* 14
— Ankara. Coordonate ale dezvoltării și bunelor relații. *Nicolae Ionescu* 15
— S.U.A. „Operațiunea recensămînt". *Eugen Preda* . . 15
— Vocația „orașelor înfrățite". *Costică Alecu* 15
— „Dosarul Edward Kennedy" : Ultimul episod. *Felicia Antip* 15
— S.A.L.T. O nouă rundă de negocieri. *Sergiu Verona* . . 16
— Dialogul Bonn — Washington. *Radu Pascal* 16
— Roma. Limitele formulei guvernamentale. *Francesco Gozzano* 16
— Întîlnirea arabo-asiatică a partizanilor păcii. *George Serafin* 16
— Nigeria : Cursul reconstrucției și reconcilierii. *Dumitru Constantin* 16
— Cazul Carswell și controversa Administrație-Congres. *Felicia Antip* 16
— Moscova. Festivitățile consacrate centenarului nașterii lui V. I. Lenin. *George G. Potra* 17
— Geneva. Tratativele de dezarmare. *Tiberiu Bogdan* . . 17
— Bugetul britanic și scadența electorală. *Mihai Matei.* 17
— Dispute electorale dominicane. *Anca Voican* 17
— Africa de Sud. Între rasiști și ultrarasiști. *E. S. Sachs.* 17
— Dimensiunile crizei indochineze. *Sergiu Verona* . . . 18
— Dahomey. Soluție ratată. *Ion Madoșa* 18
— Argentina și Europa. *Jose Ricardo Eliaschev* . . . 18
— „A doua emancipare" latino-americană. *Eugen Pop.* 18
— Indochina. Al treilea front al agresiunii americane. *Sergiu Verona* 19
— Europa la un sfert de veac după victoria asupra fascismului. *Vasile Gliga* 19
— R. D. Germană și semnificația zilei de 8 mai. *Ewald Moldt* 19
— Viena. Programul Kreisky. *Hans Thür* 19
— Paris. Opțiunile externe în fața parlamentului. *Florica Șelmaru* 19
— R.S.A. Minoritatea care votează și „majoritatea tăcută" *Mihai Matei* 19
— Americanii și implicațiile intervenției în Cambodgia. *Felicia Antip* 20
— Programul politic al Frontului Unit Național Kampuchea. 20
— Spania. Sensul „deschiderii". *Rodica Dumitrescu* . . 20
— Congresul P.S.D. și politica vest-germană. *Radu Pascal.* 21
— Eșecul acțiunilor anticubaneze. *Victor Stamate* . . . 21
— Universitățile americane și războiul din Indochina. *Felicia Antip* 21
— Orientări canadiene. *I. Cioară* 21
— Bolivia. Guvernul și sindicatele. *Eugen Pop* 21

numărul revistei

— Marea Britanie. Start în cursa electorală. *Mihai Matei.* 21
— Al doilea colocviu internațional privind cooperarea și securitatea internațională. *Nicolae Fotino* . . . 22
— După întîlnirea de la Kassel. *Mircea Moarcăș* . . . 22
— Declarația președintelui Consiliului de Miniștri al R.D.G., Willi Stoph 22
— Declarația cancelarului R.F.G., Willy Brandt 22
— Bruxelles. Contacte fructuoase între parlamentari. *Aurel Zamfirescu* 22
— Senegal : „Pregătirea viitorului". *Dumitru Constantin.* 22
— Liga Arabă. *Constantin Stănescu* 22
— Italia : Testul regiunilor. *Rodica Dumitrescu* . . . 23
— Un an de la crearea Guvernului Revoluționar al Republicii Vietnamului de Sud. *Sergiu Verona* 23
— După sesiunea N.A.T.O. *Radu Pascal* 23
— Agendă suedeză. *George Serafin* 23
— Colombo. Deplasare spre stînga. *Eugeniu Obrea* . . 23
— Helsinki. Cum s-a ajuns la guvernul Aura. *Pentti Sorvali* 23
— Al doilea Colocviu european. *George G. Potra, Ilie Șerbănescu, Mihai Matei* 24
— Washington. Noua strategie a adversarilor războiului. *Felicia Antip* 24
— De ce a fost destituit Ongania ? *Eugen Pop* . . . 24
— Stadiul convorbirilor dintre R. F. a Germaniei și unele țări socialiste. *Radu Pascal* 24
— Militarii și unele evoluții politice latino-americane. *Anca Voican* 24
— Alegerile pentru Sovietul Suprem al U.R.S.S. *Laurențiu Duță* 25
— Dezbaterea dezarmării. *Sergiu Verona* 25
— Anglia. Finiș în cursa electorală. *Frank Allaun* . . . 25
— Roma. Vot regional — responsabilități naționale. *Francesco Gozzano* 25
— R. P. D. Coreeană în luptă pentru socialism și unificarea patriei. *Ileana Nicolaescu* 26
— Anglia. Anatomia unei surprize electorale. *Mihai Matei.* 26
— Relațiile japono-americane și scadența Tratatului de Securitate. *Sergiu Verona* 26
— Schimb de ștafetă prezidențial în Mexic. *Anca Voican.* 27
— Viena : Colocviul internațional consacrat activității O.N.U. Conf dr. *Gheorghe Moca* 27
— Congo-Kinshasa. Un deceniu de eforturi și realizări. *Nicolae Crețu* 27
— Radicalii francezi după Nancy. *Florica Șelmaru* . . . 27
— Ankara : Controverse politice. *Alexandru Cîmpeanu* . . 27
— Conservatorii englezi demarează prudent. *Mihai Matei.* 28
— Președintele Pompidou la Bonn. *Florica Șelmaru* . . 28
— Indochina și dilemele politicii americane. *Constantin Alexandroaie* 28
— Sudan : Cele 365 de zile. *Stelian Țurlea* 28
— Ecuador : „Chimborazo" din nou în funcțiune. *Eugen Pop* 28
— Tineretul la Națiunile Unite. *Vasile Nicolcioiu* . . . 29, 30
— Italia : Paradoxurile politicii de centru-stînga. *Rodica Dumitrescu* 29
— Actualitatea acordurilor din 1954 de la Geneva. *Sergiu Verona* 29
— Ulster : Tensiune variabilă, dar persistentă. *Mihai Matei* 29
— Bonn : Guvern și opoziție. *Radu Pascal* 29
— Între Bruxelles și Kinshasa. *Stelian Țurlea* . . . 29
— O.S.A. : O reuniune agitată. *Anca Voican* . . . 29
— Seul. Repercusiunile unei politici antipopulare. *Eugeniu Obrea* 29
— Cipru : Reflecții postelectorale. *Liana Enescu* . . . 29
— O nouă alianță agresivă : Bangkok — Pnom Penh — Saigon. *Sergiu Verona* 30
— Roma. Partida nu s-a încheiat încă. *Francesco Gazzano* 30
— Viena. Preocupări guvernamentale. *Radu Pascal* . . 30
— Finlanda. Revenire la coalitia preelectorală. *Mihai Matei* 30
— Campania electorală din Chile. *Anca Voican* . . . 30
— Geneva. Comitetul pentru dezarmare în sesiunea de vară. *Tiberiu N. Bogdan* 31
— Atena. Semnificația remanierilor. *Al. Cîmpeanu* . . 31
— Greva docherilor englezi. Politică și economie. *Mihai Matei* 31
— Pentru reunificarea Coreei 31
— Franța. Semivacanță politică. *Florica Șelmaru* . . . 31
— George Wallace pe scena politică americană. *I. Cioară* 31
— Maroc : După referendum. *Stelian Țurlea* 31
— Dialogul intereuropean marchează progrese. *Radu Pascal* 32
— Partidul laburist după alegeri. *Frank Allaun* 32
— „Formula" comerțului latino-american cu S.U.A. *Eugen Pop* 32
— Semnarea Tratatului sovieto—vest-german. *Radu Pascal* 33
— Vara, la Washington și San Clemente. *Felicia Antip* 33
— Cazul Bolo : Erostrat sau profesorul Miroiu ? *Florica Șelmaru* 33
— Belgia. Lingvistică și constituție. *Liana Enescu* . . . 33

numărul revistei

— Sînt „tupamaros" niște „visători" ? *Anca Voican* . . 33
— Ulster. După o paradă care n-a avut loc. *Mihai Matei* 34
— Tratativele S.A.L.T. după a doua etapă. *Sergiu Verona* 34
— „Contestația" feminină în S.U.A. *Felicia Antip* . . . 34
— Afganistan. Treptele dezvoltării. *Radu Budeanu* . . 35
— Debut dificil al politicii „la Est de Suez". *Mihai Matei* 35
— Spania. Climat politic și social în efervescență. *Rodica Dumitrescu* 35
— „Contestatarul" Dom Helder Camara. *Anca Voican* 35
— Tineretul și securitatea europeană. *Vasile Nicolcioiu* 36
— O.N.U. și idealurile de progres și justiție. *Valeriu Tudor* 36
— Cooperare și securitate în Europa. *Radu Pascal* . . 36
— Chile. Destinul guvernării democrat-creștine. *Eugen Pop* 36
— Agendă diplomatică iugoslavă. *George Ionescu* . . 36
— A treia conferință la nivel înalt a țărilor nealiniate. *George G. Potra* 37
— Stockholm. Febră electorală în creștere. *Lars Göransson* 37
— Paris. „Operațiunea Bordeaux". *Ioan Grigorescu* . . 37
— O.U.A. — reuniune a solidarității și reconcilierii. *Rodica Georgescu* 37
— Orientul Apropiat. Tensiune și expectativă. *Rodica Georgescu* 37
— Chile. Un scrutin semnificativ. *Rodica Dumitrescu* . . 37
— Eficiența O.N.U. în dezbaterea sesiunii jubiliare. *Adrian Comănescu* 38
— A treia conferință a țărilor nealiniate. *Liviu Rodescu* 38
— Ostaticii și situația din Orientul Apropiat. *Rodica Georgescu* 38
— Chile. 37 de zile pînă la desemnare. *Rodica Dumitrescu* 38
— Londra. Sindicatele și guvernul conservator. *Richard Clements* 38
— Bonn. Tonalități noi în confruntarea guvern-opoziție. *Radu Pascal* 38
— Reorganizări la Pentagon ? *Eugen Preda* 38
— Evenimentele din Iordania. *Rodica Georgescu* . . . 39
— Sesiunea a 25-a a O.N.U. în cifre și fapte. *Constantin Alexandroaie* 39
— Stockholm. Social-democrații vor guverna, dar fără majoritate absolută. *Lars Göransson* 39
— „Testul" de la Bordeaux. *Florica Șelmaru* 39
— Anglia. La începutul sezonului politic de toamnă. *Frank Allaun* 39
— Conferința de la Paris în problema Vietnamului. *Alexandru Holban* 39
— S.U.A. În perspectiva electorală. *Felicia Antip* . . . 39
— Datele experienței peruviene. *Carlos Ortega* 39
— Gamal Abdel Nasser. *Rodica Georgescu* 40
— Orientul Apropiat. După moartea președintelui Nasser. *Rodica Georgescu* 40
— Dialogul sovieto-francez. *Florica Selmaru* 40
— Circumstanțele călătoriei în Europa a președintelui Nixon. *Felicia Antip* 40
— Lagos. Pe prim plan : reconstrucția națională. *Edmond Frédéric* 40
— Speranțele Ciprului. *Eugeniu Obrea* 40
— Vizita președintelui Pompidou în U.R.S.S. *Silviu Podină* 41
— Călătoria președintelui Tito în Belgia. *George Ionescu* 41
— Relații bulgaro-turce. *Gheorghe Ieva* 41
— Convorbirile polono—vest-germane. *Iosif Dumitrașcu* 41
— Dialog cehoslovaco-finlandez. *Ileana Nicolaescu* . . 41
— Norvegia și securitatea europeană. *Dag Halvorsen* 41
— O.N.U. Dezbaterile generale și cei trei „D". *Constantin Alexandroaie* 41
— Orientul Apropiat. Consultări politice și diplomatice *Rodica Georgescu* 41
— Reflecții după conferința laburistă. *Frank Allaun* . . 41
— Italia. A doua scadență. *Rodica Dumitrescu* . . . 41
— Bolivia. Militari contra militari. *Anca Voican* . . . 41
— Columbia. Ultima rundă a marii coaliții. *A. Covan* 41
— Valoarea creatoare a dialogului european. *Florica Selmaru* 42
— Reacții la propunerile americane privind Indochina 42
— Stabilirea de relații diplomatice între R.P. Chineză și Canada 42
— Bonn. Soarta liberalilor și coaliția guvernamentală. *Radu Pascal* 42
— Experiență boliviană continuă. *Anca Voican* . . . 42
— Ce se întîmplă la Reggio Calabria ? *Rodica Dumitrescu* 42
— Belgia. Un scrutin agitat. *Liana Enescu* 42
— Santiago de Chile. De la „Moneda chica" la „Moneda". *Eugen Pop* 43
— Orientul Apropiat. Săptămîna politică și diplomatică. *Rodica Georgescu* 43
— Încordare în Quebec. *Felicia Antip* 43
— Franța. Privind către „municipale" — și mai departe. *Florica Selmaru* 43
— Iran. Reperele dezvoltării. *Radu Budeanu* 43
— Sesiunea jubiliară O.N.U. : moment final. *Liviu Rodescu* 44

numărul revistei

— Vizita președintelui Tito la Haga și la Paris. *Ileana Nicolaescu* . . . 44
— Santiago de Chile. Victoria lui „Unidad Popular". *Eugen Pop* . . . 44
— Comuniștii și actualitatea politică italiană. *Nicolae Puicea* . . . 44
— S.U.A. Alegerile „mid-term". *Felicia Antip* . . . 44
— Cabinetul Brandt-Scheel. Un an de guvernare. *Radu Pascal* . . . 44
— Marea Britanie. Guvernul și opoziția la început de sezon politic. *Mihai Matei* . . . 44
— Varșovia. Spre finalizarea negocierilor polono—vest-germane. *Sergiu Verona* . . . 45
— Santiago de Chile. Începutul noii guvernări. *Eugen Pop* 45
— Londra. La Est de Suez și acasă. *Cristian Popișteanu* 45
— Declarație cu ocazia celei de-a XXV-a aniversări a Organizației Națiunilor Unite . . . 45
— Atena. În pregătirea „micului parlament". *Alexandru Cimpeanu* . . . 45
— America Latină. De la Fray Bernal Boyl la Dom Helder Camara. *Anca Voican* . . . 45
— O.N.U. Dezbaterea dezarmării în Comitetul Politic *Tiberiu Bogdan* . . . 46
— Varșovia. Convorbirile polono-vest-germane. *Sergiu Verona* . . . 46
— Santiago de Chile. Primele trepte în procesul autodefinirii *Eugen Pop* . . . 46
— R.F.G. Scrutinul din Hessa. *Radu Pascal* . . . 46
— Charles de Gaulle. *Florica Șelmaru* . . . 46
— Stabilirea relațiilor diplomatice între R.P. Chineză și Italia. *Liana Enescu* . . . 46
— Orientul Apropiat. După adoptarea recomandărilor O.N.U. *Rodica Georgescu* . . . 46
— S.U.A. Perspectivă post-electorală. *Felicia Antip* . . . 46
— La O.N.U. și în lume, o singură Chină — R.P. Chineză. *Constantin Alexandroaie* . . . 47
— Convorbirile polono-vest-germane : acord final. *Iosif Dumitrașcu* . . . 47
— Sindicatele argentiniene și puterea. *José Ricardo Eliaschev* . . . 47
— Evenimentele din Siria. *Dumitru Constantin* . . . 47
— Reuniuni vest-europene și problemele securității. *Florica Selmaru* . . . 48
— Semnificațiile federale ale alegerilor de land. *Radu Pascal* . . . 48
— Peru privește spre viitor. *Luis Suarez* . . . 48
— Noi acte de război împotriva R.D. Vietnam. *Ileana Nicolaescu* . . . 48
— Intervenția colonialistă din Guineea. *Dumitru Constantin* . . . 48
— America, încotro ? *Felicia Antip* . . . 48
— Varșovia. Dialogul polono-francez. *Iosif Dumitrașcu* 49
— Berlin. Schimbul de păreri continuă. *Ștefan Deju* . . . 49
— Italia. Implicațiile lui „decretone-bis". *Rodica Dumitrescu* . . . 49
— Grecia. „Micul parlament" intră în funcțiune. *Liana Enescu* . . . 49
— Orientul Apropiat. Contacte interarabe. *Dumitru Constantin* . . . 49
— Anglia. Diagnostic economic și context politic. *Mihai Matei* . . . 49
— Ce se discută la sesiunea N.A.T.O. *Sergiu Verona* . . . 49
— Vocabular de politică americană curentă. *Felicia Antip* 49
— Semnarea tratatului polono-vest-german. *Radu Pascal* 50
— München. O întîlnire a tineretului european. *Fred Mahler* 50
— Pentru un colocviu omnieuropean. *Florica Selmaru* 50
— Procesul de la Burgos. *Rodica Dumitrescu* . . . 50
— Pakistan. Moment electoral. *Radu Budeanu* . . . 50
— Postfață la sesiunea a 25-a. *Adrian Comănescu* . . . 51
— Carnet politic britanic. *Mihai Matei* . . . 51
— Turcia. Incertitudini și frămîntări. *Liana Enescu* . . . 51
— Orientul Apropiat. Actualitate politică și diplomatică *Rodica Georgescu* . . . 51
— Cronica procesului din Burgos. *Rodica Dumitrescu* . . . 51
— Tokio. În favoarea normalizării relațiilor cu R. P. Chineză. *Florea Țuiu* . . . 51
— Franța. Regrupări — un termen la ordinea zilei. *Florica Șelmaru* . . . 52
— Bonn. Confruntări. *Radu Pascal* . . . 52
— Grecia. Bilanț și perspective. *Liana Enescu* . . . 52
— După întîlnirea Heath-Nixon. *Mihai Matei* . . . 52
— Ankara. Sezon politic activ. *Liana Enescu* . . . 52
— Roma. Obiectivele mișcărilor sociale. *Luca Pavolini* . . . 52
— Belgrad. Repere ale unor modificări constituționale. *George Ionescu* . . . 52
— Hotărîrile plenarei C.C. al P.M.U.P. *Iosif Dumitrașcu* 52
— Flamanzi + valoni = belgieni *George Serafin* . . . 52
— Periplu latino-american. *Eugen Pop* . . . 52

numărul revistei

reportaje, documentare

— Cuba '70. *Paul Diaconescu* . . . 1
— Hippies : spectacol și confuzie. *Ana Maria Narti* . . . 1
— New York. *Paul Alexandru Georgescu* . . . 2
— Madrid. *Sergiu Verona* . . . 3
— Iran. *Radu Budeanu* . . . 4
— Osaka. *Ion Cârje* . . . 5
— Moscova. În întîmpinarea jubileului. *Silviu Podină* . . . 6
— R. D. Vietnam. Patosul reconstrucției. *Ilie Ciurescu* . . . 6
— Veneția. *Rodica Dumitrescu* . . . 7
— O dimineață la „superpiața cerealelor". *Eugen Preda.* 7
— Cambodgia. *Adrian Ionescu* . . . 8
— R. A. U. Vechi și noi puncte de reper. *Romulus Căplescu* . . . 9
— Berlin, Leipzig, Dresda. *Anca Voican* . . . 9
— Tokio. *N. Popescu-Bogdănești* . . . 10
— Samarkand. *Nicolae Moraru* . . . 11
— „Expo '70" la ora premierei. *Florea Țuiu* . . . 11
— Pozzuoli — un alt Pompei ? *Stelian Țurlea* . . . 11
— Schije și palmieri la Ha Long. *Corneliu Vlad* . . . 12
— Hoggar. *Constantin Benga* . . . 13
— Retrospectivă cameruneză. *Ion Madoșa* . . . 13
— Ungaria — un sfert de veac de la eliberare. *Radu Dobre* . . . 14
— Singapore. *Dana Alexandru* . . . 14
— Secvențe mexicane. *Vasile Oros* . . . 15
— Rangoon. *Andrei Silard* . . . 16
— Întîlnire cu Bagdadul. *George Serafin* . . . 17
— Sakura. *Ion Cârje* . . . 18
— De la Kosice la Banska Bystrica. *Eugen Pop* . . . 19
— Oslo. *Ion Manea* . . . 20
— Delhi. *Radu Budeanu* . . . 21
— Secvențe italiene. *Nicolae Puicea* . . . 22
— Vilnius, Volgograd, Frunze. *Ion Mitran* . . . 22
— Pekin—Shanhai. *Viorel Popescu* . . . 23
— Itinerar alsacian. *George Serafin* . . . 24
— Anglia .Noua fizionomie urbană. *Liviu Rodescu* . . . 24
— Întîlnire cu Islanda. *Liviu Rodescu* . . . 25
— Siberia renăscută. *Dr. Fiodor Angheli* . . . 26
— Madagascar. *George Ionescu* . . . 26
— Seattle, un oraș american. *Eugen Preda* . . . 27
— Calgary — capitala petrolului canadian. *Catinca Ralea* . . . 27
— Ulan Bator — Harhorin. *Petru Ignat* . . . 28
— Paris .14 iulie. *Virgil Dănciulescu* . . . 29
— Katowice. *Halina Lipowczan* . . . 30
— La Liège cauți istoria și descoperi industria. *Stelian Țurlea* . . . 30
— Sarajevo. *Al. N. Trestieni* . . . 31
— Barcelona. *Valentin Silvestru* . . . 32
— Congo-Brazzaville. Repere noi pe hartă. *Nicolae Crețu.* 33
— Bombay. *Radu Budeanu* . . . 33
— New York. Azi în golful Broasca Țestoasă. *Eugen Preda* 34
— Repere congoleze. *George Ionescu* . . . 35
— Montevideo. *Iuri Ionescu* . . . 35
— Lang Son după 25 de ani. *Corneliu Vlad* . . . 36
— Redescoperirea Amazoniei. *Sergio Baptista* . . . 36
— Vocația internațională a Vienei. *Eugen Pop* . . . 37
— Itinerar bulgar. *Mihai Negulescu* . . . 37
— Seicatele din golful persic. *Dumitru Constantin* . . . 37
— Secvențe tunisiene. *Gheorghe Secuiu* . . . 38
— Amsterdam. *Andrei Silard* . . . 39
— R. P. Chineză. Înfăptuiri și orizonturi. *Ilie Ciurescu* . . . 40
— Arhipelagul Fiji. *Dumitru Constantin* . . . 42
— Itinerar polonez. *Dorel Dorian* . . . 43
— Periplu turc pe două continente. *Toma George Maiorescu* . . . 44
— Note de drum din R. P. Polonă. *Dr. N. S. Stănescu.* 45
— Profilul contemporan al Rodopilor. *Ileana Nicolaescu* 47
— Periplu nipon. *Ștefan Andrei* . . . 47
— Vechiul și noul Zagreb. *Ion Manea* . . . 48
— Popasuri în Shqiperia. *Pan Solcan* . . . 48
— Finlanda. Confluențe în timp și spațiu. *Florian Hera.* 49
— Regiunile Argentinei. *José Ricardo Eliaschev* . . . 50

numărul revistei

interviuri, convorbiri

— MITIA RIBICICI, președintele Veceі Executive Federale a R.S.F. Iugoslavia 2
— Ing. CZESLAW KOTELA, arhitectul-șef al orașului Varșovia 3
— OMANN SIGURD, președintele Partidului Socialist Popular din Danemarca și GERT PETERSEN, membru în Comitetul Executiv al partidului, redactor șef al ziarului „S. F. Bladet" 3
— WALTER STEIGNER, vicepreședintele Comisiei vest-germane pentru U.N.E.S.C.O. director general al postului de radio „Deutsche Welle" 3
— NICOLAE ECOBESCU, adjunct al ministrului afacerilor externe 6, 8, 11, 12
— CESAR RUIZ VELARDE, ministrul afacerilor externe al Boliviei 9
— CORNEL BURTICĂ, ministrul comerțului exterior . . 11
— HENRY STJERNQUIST, președintele Consiliului municipal al orașului Copenhaga 11
— Prof. dr. docent JEAN LIVESCU, membru corespondent al Academiei R. S. România, rectorul Universității din București 11
— SISANA SISANE, membru al C.C. al Frontului Patriotic Laoțian 11
— JOHN LYNG, ministrul afacerilor externe al Norvegiei 12
— ROY MASON, ministrul comerțului al Marii Britanii. 12
— CYRILLE ADOULA, ministrul de stat însărcinat cu afacerile externe cooperarea și comerțul exterior al R. D. Congo 13
— BUJOR ALMĂȘAN, ministrul minelor și geologiei . . 14
— NDABAKWAJE LIBERE, ministrul afacerilor externe și al cooperării al Republicii Burundi 15
— MIGUEL FIGUERAS, viceministru al industriei zahărului din Cuba 15
— EMIL JONSSON, ministrul afacerilor externe al Islandei. 18
— PIETER VEECKEN PUTMAN CRAMER, ambasadorul Olandei la București 18
— SAM NUJOMA, președintele S.W.A.P.O. 18
— MADELEINE RIFFAUD, ziaristă 20
— Dr. KENNETH DAVID KAUNDA, președintele Republicii Zambia 21
— CLELIO DARIDA, primarul Romei 21
— CORNELIU MĂNESCU, ministrul afacerilor externe al României 23
— MITCHELL SHARP, ministrul de externe al Canadei. 23
— MAURICE SCHUMANN, ministrul afacerilor externe al Franței 24
— ETIENNE de VERICOURT, președintele Consiliului orașului Paris 24
— MEHRDAD PAHLBOD, ministrul culturii și artelor din Iran 25
— WILLY BRANDT, cancelarul R. F. a Germaniei . . . 25
— SAYED ABBAS CHEDID, director al Centrului de informare al O.N.U. în România 26
— ANDRÉ CHANDERNAGOR, președintele Uniunii Interparlamentare 28
— Prof. dr. GHEORGHE BUZDUGAN, președintele Consiliului Național al Cercetării Științifice 28
— FUMI VONGVICIT, secretar general al C.C. al Frontului Patriotic Laoțian 30
— MANUEL PEREZ GUERRERO, secretar general al U.N.C.T.A.D. 30
— HANS PETER TSCHUDI, președintele Confederației Helvetice 31
— HUBERT WIELAND ALZAMORA, ambasadorul Republicii Peru la București 31
— TRAN DUY HUNG, primarul Hanoiului 32
— HORACE KING, speakerul Camerei Comunelor a Parlamentului britanic 33
— JOSEPH-DÉSIRÉ MOBUTU, președintele Republicii Democratice Congo 35
— KANG IÄNG SÄP, ambasadorul R.P.D. Coreene la București 37
— CONRAD AHLERS, șeful oficiului federal de presă, secretar de stat al R. F. a Germaniei 37
— ALFRED KASTLER, laureat al premiului Nobel . . . 37
— RUDOLF KIRCHSCHLÄGER, ministrul afacerilor externe al Austriei 38
— SINGKAPO SIKHOT CHOULAMANY, comandantul șef al regiunii militare „Valea Ulcioarelor" 38
— OTTO WINZER, ministrul afacerilor externe al Republicii Democrate Germane 41
— JOHN SPARKMAN, senator american 41
— A. V. BASOV, ambasadorul Uniunii Sovietice la București 45
— ADNAN KURAL, ambasadorul Republicii Turcia la București 45
— CLODOMIRO ALMEYDA, ministrul afacerilor externe al Republicii Chile 47
— JOHN A. HALL, director general adjunct al A.I.E.A. 47
— Dr. KHAMSOUK KEOLA, președintele Comitetului Alianței forțelor neutraliste patriotice din Laos . . 47
— MIHAI LEVENTE, președintele, și ILIE RĂDULESCU, secretarul grupului român al Uniunii Interparlamentare. 48
— Dr. YOUSSEF BEL ABBES, ministrul afacerilor externe al Regatului Maroc 49
— NGUYEN DUC VAN, ambasadorul Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud la București 51

economie, știință, cultură

— Relațiile publice între națiuni. *Mihnea Gheorghiu* . . 1
— Soldul momentului economic. *Costin Murgescu* . . 1
— Venus, Luna, Marte : Marile premiere spațiale. *Mircea Grigorescu* 1
— De la moneda-marfă, la „aurul hîrtie". Dr. *Costin Chiriţescu* 2
— „Emigrația cenușie". *Vasile Oros* 2
— „Pe lună totul a fost plăcut. Chiar și căzăturile". *Charles Conrad* 3
— Bulgaria. Ritmuri ale dezvoltării. *Rodica Dumitrescu.* 4
— Obiectivul eficienței în economia poloneză. *Iosif Dumitrașcu* 5
— 1970 — Anul internațional al educației. *George G. Potra* 6
— Praga. Probleme economice în dezbaterea Plenarei C.C. al P.C.C. *Eugen Ionescu* 6
— Bonn. Economie și comerț. *Mircea Moarcăș* . . . 6
— „Singur deasupra Lunii". *Richard Gordon* 7
— Schimburile comerciale între R. D. Germană și R. F. a Germaniei. *Ilie Șerbănescu* 8
— McLuhan și „ruralizarea". *H. Dona* 8
— După Lună, ocolul lumii în 40 de zile. *Mircea Grigorescu* 9
— De la Lindbergh la „Jumbo-jet". *Mircea Grigorescu.* 10
— Ritmurile energeticii sovietice. *Piotr Neporojnii* . . 12
— Reînnoirea culturală congoleză. *Paul Mushiete* . . 12
— Atena. Schimburi economice în dezvoltare. *Florica Șelmaru* 13
— America Latină. Căile și perspectivele dezvoltării. *Carlos Quintana* 14
— Pakistan. Conectare la progresul economic. *Radu Budeanu* 14
— Amploarea editării operelor lui Lenin. Dr. *Fiodor A. Angheli* 15
— Nordicii în labirintul grupărilor economice. *Mihai Matei* 15
— Ecuadorul și politica schimburilor economice. *Barriero Solórzano* 15
— A XXV-a sesiune a Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa *Nicolae Iordache* 16
— Hanoi. Ritmurile industrializării. *Corneliu Vlad* . . . 17
— S.O.S. în Cosmos. Cei trei Icari și „odiseea lor" *Felicia Antip* 17
— Piața comună : Începe „count down"-ul ? *Ilie Șerbănescu* 17
— Reuniunea europeană a rectorilor universitari. Prof. *Ștefan Pascu* 18
— Enigmele celulei vii. *Mircea Grigorescu* 18, 19
— Zambia, pe calea independenței economice. *Rodica Georgescu* 19
— Strategia industrială în America Latină. *Maria Desmireanu* 20

numărul revistei

— Vor putea fi ajutați astronauții în caz de accident? *Mircea Grigorescu* 20
— Franța. Premise pentru noul plan economic. *Florica Șelmaru* 21
— Piața comună. Semnificația unei decizii. *Ilie Șerbănescu* 21
— Repere noi în dezvoltarea economică a Argentinei *N. D.* 21
— Creiere și „supercreiere". *Albert Rosenfeld* . . . 21, 22
— „Soiuz-9" în zbor de lucru și de lungă durată. *Laurențiu Duță* 24
— F.A.O. Al doilea Congres Mondial al Alimentației. *Addeke Hendrik Boerma* 25
— Prima conferință a miniștrilor științei din Europa . . 25
— În lumea științei și a tehnicii. *Mircea Grigorescu* . 25, 31, 38
— America Latină. Relația comerț-dezvoltare. *Marian Chirilă* 26
— Coordonate ale dezvoltării Iranului. *Radu Budeanu.* 26
— Pilonii cincinalului sovietic. *Silviu Podină* 27
— Venezuela. Descoperirea fierului. *Eugen Pop* . . . 27
— Magistralele dezvoltării algeriene. *Rodica Georgescu* 27
— Există viață pe Marte și pe Venus? *Mircea Grigorescu* 27
— Între cei „șase" și cei „patru". *Ilie Șerbănescu* . . 28
— R. D. Germană. Repere în economie și știință. *Eugen Phoebus* 29
— Pentru un regim al oceanelor. *Silviu Brucan* . . . 29
— Bagdad. Petrol și irigații. *Petre Tomulescu* 29
— Havana. Realizările „anului cel lung". *Victor Stamate.* 30
— Sondajele de opinie după alegerile din Anglia. Dr. *Pavel Cimpeanu* 30
— R.A.U. — Opțiuni economice. *Dumitru Constantin* . . 30
— Cauzele accidentului lui „Apollo-13". *Georges Menant.* 30
— Negocierile Piața comună — Marea Britanie. *Ilie Șerbănescu* 31
— Oamenii de știință și cooperarea internațională. *N. Iordache* 32
— Pakistan. Parametri economici. *Radu Budeanu* . . . 33
— De la Montgolfier la Zeppelin și mai departe... *Mircea Grigorescu* 33, 34
— Ankara. Devalorizarea și politica economică. *Liana Enescu* 34
— Indonezia. Preocupări economice. *Il. Sandu* 34
— Colocviul de drept comparat de la Palma de Mallorca. *Paul Dimitriu* 35
— Despre Lună și unele considerațiuni terestre. *Felicia Antip* 35
— Oceanografia — speranța secolului al XXI-lea. Prof. *Jean-Marie Pares* 35
— Al XXII-lea Congres de istorie a medicinii. 36
— Conferința Generală U.N.E.S.C.O. — Veneția 1970. *Vasile Florea* 36
— Controverse în triunghiul comercial S.U.A.—C.E.E.—Japonia. *Ilie Șerbănescu* 36
— „Industrial design"-ul — o știință modernă? *Radu Budeanu* 37
— Bătălia computerelor. Dr. *Alexandru Puiu* și *Ovidiu Rujan* 37
— Mexic. Realități și perspective economice. *D. Ioan* . . 38
— C.E.E. și candidații: Primele contacte. *Mihai Matei.* 39
— Zborul automat Pămînt—Lună—Pămînt. *Mircea Grigorescu* 39
— Reuniunea F.M.I. „Orologiul dereglat". *Ilie Șerbănescu.* 40
— Automatele pe rutele cosmice. *Boris Rauschenbach.* 40
— Supersonice și aerobuze. *Mihai Matei* 40
— Arhitectura celui de-al treilea mileniu, *Mircea Grigorescu* 41
— Viena. O industrie cu tradiție. *Petre Stăncescu* . . 43
— Tîrgul internațional București '70. Sub semnul cunoașterii și cooperării. *Radu Budeanu* 44
— Învățămîntul algerian. Anul — test. *Dumitru Constantin.* 44
— „Cei 6" — Marea Britanie o față nouă? *Florica Șelmaru* 45
— Primul automobil selenar. *Mircea Grigorescu* . . . 47
— Dileme și confruntări economice occidentale. *Ilie Șerbănescu* 47
— Belgrad. Dezbateri economice. *George Ionescu* . . . 49
— Cum se deplasează „Automobilul lunar"? 49
— De ce în Marea Ploilor. Dr. *Kira Șingariova* 49
— Spirala discriminărilor comerciale. *Ilie Șerbănescu* . . 50
— Piața Comună. Între economic și politic. *Ilie Șerbănescu* 51
— Moment evocator în istoria aeronauticii. *V. Firoiu* . . 51
— Viață pe alte planete. *Franco Bertarelli* 52

numărul revistei

„sinteze"

— Securitatea europeană, factor al destinderii internaționale. Dr. *Ion Covaci* 2
— Recunoașterea „de jure" și „de facto" în dreptul internațional. Prof. univ. dr. docent *Edwin Glaser* . . . 3
— „Societatea consumului" confruntată cu viața. Prof. univ. dr. *I. Nicolae Văleanu* 3
— Națiunea în lumea contemporană. *Ion Mitran* . . . 5
— Leninismul și dezvoltarea independentă a popoarelor. *Constantin Florea* 6
— Revoluția tehnico-științifică și implicațiile sale social-economice. Prof. univ. dr. *Gheorghe P. Apostol* . . 7
— Tineretul și contemporaneitatea. *Vasile Nicolcioiu.* 7, 9, 14
— Rezerve la tratatele multilaterale. *Gheorghe Secarin.* 10
— România socialistă — factor activ în opera de asigurare a păcii și colaborării internaționale. *George G. Potra* 14
— Leninismul și dezvoltarea relațiilor economice internaționale. Prof. dr. *A. D. Albu,* conf. dr. *Al. Puiu* . . 16
— Leninismul și principiile politicii externe a României socialiste. *Constantin Florea* 17
— Confruntări sociale în țările capitalului. *Petru Ignat.* 18
— Participarea tuturor statelor lumii la viața internațională — condiție de bază a păcii și progresului. Conf. univ. dr. *Gh. Moca* 19
— Prognoze economice pentru deceniul 1970—1980. Conf. univ. dr. *Gheorghe Badrus* 20, 21, 23
— Principiile imperative ale dreptului internațional. Prof. univ. dr. docent *Edwin Glaser* 22
— România și colaborarea interbalcanică. Dr. *Gheorghe Colț* și *Ion Mielcioiu* 25
— Probleme actuale ale sistemului economic capitalist. Prof. univ. dr. *Ion Bulborea* 27, 28
— Principiile dreptului internațional privind relațiile de prietenie și cooperarea dintre state 30
— Clasa muncitoare — forța motrice fundamentală a lumii contemporane. Dr. *Carol Niri,* Dr. *Traian Caraciuc* 32, 33
— Cercetări de pedagogie a păcii. *Paul Dimitriu* . . . 33
— Colaborarea economică și tehnico-științifică a României cu țările socialiste. *I. Ionescu* 34, 35
— Definirea agresiunii — element important pentru menținerea păcii și securității. *Gheorghe Secarin, Tudor Mircea* 35
— Cursa înarmărilor și consecințele ei multiple. *Sergiu Verona* 39
— O.N.U. și dezvoltarea cooperării internaționale. *George G. Potra* 40
— O.N.U. Sesiunea jubiliară. *George G. Potra, Stelian Țurlea* 42
— Dosarul decolonizării. *Constantin Florea, George G. Potra* 46
— Friedrich Engels și lumea contemporană. *Ion Mitran.* 48
— Respectarea deplină a dreptului popoarelor de a-și hotărî singure destinele. Prof. univ. dr. docent *Edwin Glaser* 49
— Dosarul dezarmării. *Sergiu Verona* 51

lumea în cărți și reviste, seriale, reproduceri, diverse

— Navele din Cherbourg. *Mircea Grigorescu* 2
— Inimaginabila carieră a unui falsificator. *Clifford Irving* 2, 3, 4, 5,
— Două tragedii: după Dallas, Memphis. *Coretta Scott King* 2
— Resorturi și implicații ale „complexului militar-industrial" *Mihai Dulea* 3
— Urmările unei viziuni deformate asupra lumii. *John Kenneth Galbraith* 4
— „Bătălii neterminate" *Dana Alexandru* 5
— Contribuții românești la studierea conceptului de diplomație. *Paul Dimitriu* 8

numărul revistei

— Măsurile anti-hijacking. *Mircea Grigorescu* . . . 12
— Epopeea Polului Sud. *Raymond Cartier* 12, 13
— O sinteză a relațiilor dintre România și țările Americii Latine. Conf. univ. dr. *Dinu C. Giurescu* . . . 14
— Alaska : Miliarde sub gheață. *Mircea Grigorescu* 14, 15, 16, 17
— Pledoarie pentru demnitatea profesiunii de gazetar. *Felicia Antip* 15
— Un volum de istorie diplomatică. *George G. Potra.* 16
— Lenin văzut de români. Dr. *Augustin Deac* 17
— Mecanismul intim al sondajelor de opinie. *Pavel Cimpeanu* 20
— Notații despre monștri. *Mihai Matei* 20
— „Fabrica de bani" I.O.S. în pragul falimentului. *Mircea Grigorescu* 22, 23
— Franța : „Mediul înconjurător și remodelările urbanistice" *Florica Selmaru* 23
— Opțiunile lui Edward Kennedy. *Boris Ringheanu* . . 23
— Imperativele istoriei și implicațiile „dezangajării" *Sergiu Verona* 24
— O lume care dispare — boșimanii. *Mino Monicelli.* 24
— A existat un predecesor al lui Oswald ? *Alistair Cook* 26
— O carte despre rezistența italiană. *Constantin Florea.* 28
— O ceașcă de cafea... *Mircea Grigorescu* 28, 29
— Învățămintele istoriei și imperativele prezentului. *George G. Potra* 31
— Procesul Manson. *Felicia Antip* 32, 36, 45
— Raportul comerț-dezvoltare în lumea contemporană. *Ilie Șerbănescu* 35
— Lyndon Johnson și frații Kennedy. *Kenneth O'Donnel* . 37, 38
— „Operațiunea Chase". *Antonangelo Pinna* 39
— Fantomele Dallas-ului. *Franco Nenceni* 40
— Hijack : violență la mare altitudine. *Mihai Matei* . . 41
— Am luptat alături de „Che". *Inti Peredo* 42
— Două lucrări despre O.N.U. *George G. Potra* . . . 43
— Amurgul Maharajahilor. *Mircea Grigorescu* . . . 43, 44
— „Memorii de speranță". *Charles de Gaulle* . . 47, 48 49
— „Interarms" et Co. *Van Geirt* 47
— Drama din golful Bengal. *Mircea Grigorescu* . . . 48
— În culisele „războiului industrial" *I.S.* 50
— Awdagost, un oraș enigmă sub nisipul deșertului. *Jacques de Sugny* 50
— Actualitatea unui principiu. *Dumitru D. Ilrim* . . 52

pe urmele istoriei

— Primul interviu acordat de V. I. Lenin unui corespondent străin. *G. Iarros* 4
— Mohandas Karamachand Gandhi, un artizan al Indiei moderne. *George G. Potra* 5
— „Ziua cea mai scurtă" — 7 decembrie 1941. *Sergiu Verona* 6, 7, 8, 9, 10
— Un sfert de veac de la eliberarea Budapestei. *Dr. Ion Babici* 8
— 6 martie 1945. Act istoric în viața poporului nostru Conf. dr. *Nicolae Petreanu* 10
— 6 martie 1945. Mărturii de peste hotare. Conf. dr. *Traian Caraciuc* 10
— 150 de ani de la nașterea lui Alexandru Ioan Cuza. *Dan Berindei* 12
— Kantaria și Egorov despre asaltul asupra Reichstagului *I. Dimitriev* 14
— Contribuția României la războiul antihitlerist. Dr. *Ion Spălățelu* 15, 19
— Patrioți români în rezistența antifascistă europeană. Dr. *Ion Babici* 18
— Ultimele zile ale lui Mussolini. *Paul B. Marian* . . . 18
— Imagini de pe frontul rezistenței europene Dr. *N. Copoiu* 19

numărul revistei

— Din memoriile marilor comandanți : G. K. Jukov, D. Eisenhower, B. Montgomery, Charles de Gaulle . . . 19
— Un sfert de veac de la semnarea Cartei O.N.U. Prof. univ. dr. docent *Edwin Glaser* 26
— 6 august 1945. Un moment de seamă în istoria relațiilor româno-sovietice. Dr. *M. George* 32
— Hiroșima 6 august 1945. *Sergiu Verona* 32
— Un episod din luptele pentru eliberarea Bucureștiului Col. rez. *Octavian S. Răuță* 34
— Momente ale capitulării Japoniei. *Sergiu Verona* . . 36
— Greva generală din octombrie 1920. Conf. univ. *Constantin Mocanu* 42
— Sesiunea jubiliară O.N.U. Geneză și istorie. *Cristian Popișteanu* 42

profil

M'AAMMAR EL KADHAFI 2
PIERRE GRABER 3
SALEM ALY ROBAYEE 4
JUAN B. MARTIN 5
LUBOMIR STROUGAL 6
WALDECK ROCHET 7
KEITH HOLYOAKE 8
JOSÉ FIGUERES FERRER 9
MOHAMED ALI HAITHAM 10
JOHN LYNG 11
LUIGI LONGO 12
CYRILLE ADOULA 12
MARIO GIBSON BARBOSA 13
NDABAKWAJE LIBERE 14
CEVDET SUNAY 15
ABDOU DIOUF 16
EMIL JONSSON 17
BRUNO KREISKY 18
KENNETH DAVID KAUNDA 19
EDGARDO MERCADO JARRIN 20
HUBERT MAGA 21
MITCHELL SHARP 22
C. WILFRED JENKS 23
SIRIMAVO BANDARANAIKE 24
KARL AUGUST FAGERHOLM 25
EDWARD HEATH 26
ROBERTO MARCELO LEVINGSTON 27
JEAN BEDEL BOKASSA 28
LUIS ECHEVERRIA ALVAREZ 29
AHTI KARJALAINEN 30
SIR ALEC DOUGLAS-HOME 31
Dr. RUDOLF KIRCHSCHLÄGER 32
EMILIO COLOMBO 33
JOSEPH-DÉSIRÉ MOBUTU 34
SOLEIMAN FRANGIE 35
MOHAMED MASMOUDI 36
SARDAR SWARAN SINGH 37
EDWARD AKUFFO-ADDO 38
EDVARD HAMBRO 39
OTTO WINZER 40
ANWAR EL SADAT 41
ABDUL RAZAK 42
SAEB SALAM 43
SALVADOR ALLENDE GOSSENS 44
MAHMUD FAWZI 45
WLADYSLAW GOMULKA 46
JOZEF CYRANKIEWICZ 46
HEDI NOUIRA 47
HAFEZ EL ASSAD 48
HASSAN al II-lea 49
JUAN JOSÉ TORRES 50
RUDOLF GNÄGI 51
EDWARD GIEREK 52

UZINA CARBOCHIM

CARBOCHIM
CLUJ

produce o variată gamă de abrazivi dintre care amintim :

— GRANULE ABRAZIVE, care prezintă multiple avantaje ca de exemplu :
— înlocuiesc nisipurile pentru sablare
— dau randamente superioare la șlefuirile libere
— ridică rezistența pardoselilor industriale.

— trei genuri de PIETRE DE POLIZOR pe bază de electrocorindon normal, electrocorindon nobil și carbură de siliciu neagră, care se livrează sub forme cilindrice, plane, conice plane, pietre oală, taler, cilindrice cu scobituri, pietre cu segmenți, pietre pilă.

— ABRAZIVI PE SUPORȚI, în dimensiuni diferite : benzi de 117—311 mm, suluri de 700—950 mm și foi de 230/300 mm, pe suporți de hîrtie și pe suporți de pînză; la realizarea cărora se utilizează ca material abraziv atît carbura de siliciu neagră cît și electrocorindonul normal.

CHIM

Rețineți, vă rugăm, adresa furnizorului :
CARBOCHIM Cluj, Piața 1 Mai nr. 3, tel. 3.01.20.

ale acestui an, oricine a putut simți, la Santiago, un nou ritm al bătăilor inimii chiliene. L-am simțit și eu. Asistînd, participînd la reacția în lanț a evenimentelor care au consacrat rezultatul alegerilor de la 4 septembrie — de la marile manifestații de masă în sprijinul Unității Populare, pînă la discuțiile cu caracter teoretic despre politica economică a guvernului popular. Erau zile de comunicare neîntreruptă pe itinerariile încrederii dintre Santiago și zonele cele mai depărtate din nordul și din sudul fîșiei lungi de pămînt dintre Anzi și Pacific. Iar cînd a intervenit atentatul împotriva generalului Schneider — încercare disperată a elementelor ultrareacționare de a bloca circulația normală a sîngelui în noul organism politic al țării — criză (pentru că se provocase o criză reală, chiar cu pericolul unui infarct), ea a fost învinsă printr-o rezistență încordată a tuturor articulațiilor acestuia.

Desemnarea lui Allende ca președinte, la 24 octombrie, și instalarea lui oficială, la 4 noiembrie, nu au fost posibile decît în condițiile unei excepționale

Salvador Allende : „Să creăm o societate nouă, fără exploatare"

mobilizări populare pentru apărarea și consolidarea victoriei Unității Populare. Iar cuvîntarea lui *SALVADOR ALLENDE* pe *Estadio Nacional* a fost ascultată cu marea speranță și încredere într-un destin național nou. Arătînd rațiunile unor transformări radicale în sistemul economic și politic, Allende expunea — pentru prima oară, în calitate de președinte — obiectivele esențiale ale programului Unității Populare. Acelea de *„a crea o societate nouă în care oamenii să poată satisface nevoile lor materiale și spirituale, fără ca aceasta să însemne exploatarea altor oameni ; de a crea o societate nouă care să asigure fiecărei familii, bărbaților, femeilor, tinerilor, copiilor drepturi, siguranță, libertate și speranțe, care să insufle tuturor convingerea profundă că sînt chemați să construiască o patrie nouă, care va fi, totodată, construirea unei vieți mai frumoase, mai bune, mai libere și mai demne pentru ei înșiși ; de a crea o societate nouă, capabilă de progres continuu, în domeniile material, tehnic și științific ; capabilă, de asemenea, să asigure intelectualilor și oamenilor de artă condiții pentru a putea exprima în operele lor o adevărată renaștere culturală ; de a crea o societate nouă în cadrul căreia să existe posibilitatea conviețuirii cu toate popoarele ; cu națiunile avansate, a căror experiență poate fi de mare folos în efortul nostru de autodepășire..., cu națiunile dependente de pe toate latitudinile, cărora dorim să le exprimăm solidaritatea noastră frățească. Politica noastră internațională este bazată azi, ca și ieri, pe respectarea angajamentelor internaționale asumate de bună voie, pe autodeterminare și nonintervenție. Vom colabora cu hotărîre la întărirea păcii, la coexistența statelor. Fiecare popor are dreptul de a se dezvolta liber, de a merge pe calea pe care și-a ales-o"*.

În aceeași zi, la 4 noiembrie, Santiago de Chile a cunoscut cea mai mare *fiesta* populară din istoria sa. Pe bulevardul Alameda Bernardo O'Higins, marea scenă a fiestei, — aproape un milion de oameni. Cu mii de placarde slăvind țara și unitatea populară („Viva Chile ! Viva la Unidad Popular").

Justificarea speranțelor, convertirea programului electoral într-un program concret al guvernării a preocupat Unitatea Populară încă înainte de constituirea noului cabinet. Abordarea, într-o concepție nouă, a dezvoltării economice a figurat pe primul loc al primelor dezbateri din noul consiliu de miniștri.

Interviu nocturn cu ministrul finanțelor

După o astfel de ședință, într-o seară tîrzie, ministrul finanțelor, *AMERICO ZORILLA*, și-a găsit, totuși, timp pentru o convorbire cu corespondentul revistei „Lumea". L-am întrebat pe Americo Zorilla cum se vor elabora și ce priorități vor acorda prevederile bugetare referitoare la finanțarea noii politici economice. *„Tocmai acum lucrăm la un asemenea proiect* — spunea el — *și curînd va fi prezentat în comisia respectivă a Congresului..."* Americo Zorilla vorbește rar și totuși apăsat, cu mina omului care face eforturi să învingă oboseala multor nopți nedormite. În timp ce citează cifre, date și jaloane ale preocupărilor ministerului pe care îl conduce, face cîte o scurtă paranteză în legătură cu inerția concepțiilor pe care trebuie să le înfrunte noul guvern, în legătură cu efortul foarte serios pe care trebuie să-l facă el, personal, pentru a se familiariza cu problemele complexe ale gestiunii financiare. De meserie tipograf, membru al P.C. din Chile, Americo Zorilla este unul din cei patru miniștri ai guvernului Allende care provin din rîndurile muncitorilor-militanți, încadrați în partidele comunist și socialist. Funcția de ministru i se pare „teribil de grea", dar *„sarcinile primite trebuie îndeplinite întotdeauna, și în bune condițiuni... Marea problemă economică ce se pune acum în fața guvernului popular — avînd o legătură strînsă cu finanțele țării — este recuperarea unor bogății naționale fundamentale : cuprul și alte minereuri. Ne propunem, de asemenea, să naționalizăm întregul sistem bancar, să instaurăm controlul statului asupra tuturor mecanismelor financiare de importanță capitală"*.

— Cînd se vor efectua aceste naționalizări ?

— Cît posibil de repede, analizîndu-se, însă, fiecare caz în parte. Desigur, proiectele pentru perioada imediat următoare vor fi realizate concomitent cu obiectivele generale ale politicii economice pentru cei șase ani de guvernare. Printre sarcinile imediate figurează asigurarea unor soluții eficiente pentru reducerea șomajului. Cum ? Atît prin lărgirea activităților în anumite sectoare (construcții, lucrări publice), cît și prin înlăturarea unor dificultăți economice pricinuite de așazisa „contractare" a producției într-o serie de întreprinderi. Este vorba de o „contractare" artificială, care a intervenit după 4 septembrie, în atmosfera de incertitudine și de haos pe care au încercat s-o creeze dreapta chiliană, sectoarele marelui capital. A intervenit și

Americo Zorilla : „Obiectivul central: înlocuirea actualei structuri economice, lichidîndu-se puterea capitalului monopolist național și străin"

scurgerea de devize în străinătate. Și teama de noi investiții.

— Totuși, ulterior, datorită precizărilor făcute de Unitatea Populară, o serie de manevre ale dreptei au fost dejucate, nu ? Importante grupuri de întreprinzători s-au declarat în favoarea reactivării economiei.

— Evident, s-au limpezit o serie de poziții. Este clar că, în acțiunea de schimbare a structurilor, se va trece la naționalizarea monopolurilor străine și autohtone, că sectorul de stat — cu o bază de pe acum destul de importantă — va avea un rol hotărîtor în dezvoltarea economiei, în consolidarea pozițiilor strategice ale progresului național. Dar, prin naționalizarea monopolurilor, întreprinderile mici și mijlocii vor fi eliberate de dictatul și opresiunea marelui capital, vor beneficia de sprijinul statului prin credite, stimularea exporturilor, asigurarea desfacerii producției.

— Care dintre obiectivele de perspectivă vor fi realizate în 1971 ?

— Aceasta este tema raportului la care lucrez, cu concursul altor departamente. El va fi cunoscut foarte curînd.

Discuția cu Americo Zorilla a avut loc la sfîrșitul celei de a doua decade a lunii noiembrie. Zilele acestea, un economist chilian pe care l-am cunoscut la Santiago mi-a trimis un exemplar al raportului ținut de Americo Zorilla în Comisia mixtă a Congresului pentru cheltuieli bugetare. Acest raport reprezintă primul document oficial al politicii economice pe care o va promova noul guvern, urmărind, ca obiectiv central, *„înlocuirea actualei structuri economice, lichidîndu-se puterea capitalului monopolist național și străin și*

a latifundiarilor, pentru a se iniția construirea socialismului". Într-unul din numerele viitoare ale revistei, ne vom ocupa pe larg de tezele teoretice și modalitățile concrete prevăzute în acest document pentru transformări structurale în sistemul de proprietate și în direcționarea generală a economiei. Ne oprim, în aceste rînduri, la sublinierea *hotărîrii guvernului de a trece imediat, în 1971, la aplicarea programului transformărilor fundamentale.* Se prevede, deci, pentru 1971 :

— *naționalizarea completă a băncilor particulare ;*

— *naționalizarea completă a marilor mine ;* (Săptămîna aceasta Congresul chilian a și luat în dezbatere proiectul unui amendament constituțional care prevede naționalizarea companiilor străine din industria cuprului) ;

— *naționalizarea marilor monopoluri din producție și din rețeaua de distribuție.* (Startul a și fost luat. Recent, președintele Allende a semnat un decret pentru exproprierea marii întreprinderi textile Bellavista — Tomé, al cărei acționar principal a părăsit țara, luînd cu el 2 miliarde de escudos) ;

— *înfăptuirea cu hotărîre a reformei agrare ;*

— *creșterea ariei statale în comerțul exterior ;*

„Importanța esențială a acestui program, se arată în documentul de politică economică la care ne-am referit mai sus, face necesară considerarea lui ca un obiectiv imediat.... El reprezintă interesele reale ale imensei majorități a chilienilor și, în spatele lui, stă forța uriașă a unui popor organizat, conștient de sarcinile sale istorice. Pe această forță se va baza guvernul pentru a traduce în viață programul, învingînd — cu ajutorul ei — toate obstacolele. O dată cu efectele economice pe care le determină, acest program reprezintă *inițierea distrugerii bazei materiale pe care se sprijină sectoarele cele mai reacționare ale țării.* (Subl. ns.). Din punct de vedere al mobilizării populare (programul), este pîrghia decisivă a integrării reale a majorității poporului în făurirea propriului său destin ; este marele mecanism al educației și organizării populare, condiția ineludabilă a succesului".

...În avionul cu care călătoream, mai tîrziu, de la Lima la Bogota, am cerut unui domn care stătea lîngă mine un ziar din Santiago. Trecuse o săptămînă, perioada ședерii în Peru, de la plecarea din Santiago și în acest răstimp nu văzusem nici un ziar chilian.

— Vești proaste. Cu aceste cuvinte îmi întinse omul ziarul.

Am aruncat o privire pe pagina întîia.

— Vă referiți la tentativa de atentat împotriva papei ?

— Nu. Vedeți articolul alăturat. Și schițînd un gest de iritare, arătă cu mîna spre cele trei coloane din dreapta paginii I-a, unde se publica un rezumat al raportului ținut de Americo Zorilla, subliniindu-se — cu un subtitlu — ideea naționalizărilor iminente.

Cine era omul de lîngă mine, n-am aflat. Dar, probabil, unul din reprezentanții cercurilor ale căror privilegii monopoliste sînt, astăzi, amenințate. Confruntarea cu aceste grupuri, cu exponenții lor în viața politică va fi, se pare, inevitabilă. *Iar unanimitatea punctelor de vedere guvernamentale și concertarea acțiunilor politice ale partidelor care compun unitatea populară apar, așa cum reiese și din raportul lui Zorilla, ca o condiție hotărîtoare a succesului.*

Lima

„MOMENTUL PARACAS" SAU „FRONTUL COMUN ÎMPOTRIVA SUBDEZVOLTĂRII"

Lima este acea capitală sud-americană care, pentru vizitatorul străin, reprezintă un adevărat El Dorado turistic. Cu cele mai multe construcții în stil andaluz, transplantate pe țărmul Pacificului ; cu mumia lui Pizarro sub lespezile mormîntului său din catedrala construită, în cele mai mici amănunte, după indicațiile cuceritorului spaniol ; cu bijuteria arhitecturii coloniale — palatul *Torre Tagle,* fosta reședință a viceregelui (azi sediul ministerului de externe), de unde indicațiile ghidului turistic duc la palatul *Perichole,* edificiu luxos construit pentru cîinele preferat al reprezentantului regal (și transformat, ulterior, într-o cazarmă). Și să nu uităm că, la două ore de zbor, se află vechea capitală a incașilor, Cuzco, iar după încă cîteva ore de drum, cu un trenuleț de munte, se poate ajunge la faimoasa citadelă indiană Machu-Pichu, splendidă relicvă a civilizației băștinașilor, descoperită abia în 1911, și comparabilă, prin forța evocatoare a măiestriei constructorilor ei, cu vestigiile vechii Atene sau cu piramidele egiptene.

Lima, ca oraș, încîntă ochiul, are farmecul unei metropole calme, aproape lipsite de zgîrîie-nori, respiră atracția luxului și rafinamentului etalate de elita peruviană — casta latifundiarilor și a aventurierilor îmbogățiți peste noapte de pe urma uriașelor zăcăminte de *guano* (îngrășăminte naturale, considerate mai rentabile decît minele de aur), sau a concesiunilor acordate societăților nord-americane. În „bario alto" (cartierele miliardarilor), ecoul răzmeriților țărănești din Cuzco și Ayacucho ajungeau filtrate de ziarele capitalei în așa fel încît să nu alarmeze opinia publică. Destinul tragic al indienilor din Anzi și din *sierra,* pe care l-a înfățișat cu ardoare inegalabilă, marele scriitor și eseist peruvian José Carlos Mariátegui (în faimoasele sale „Ensayos sobre la realidad peruana"), a zguduit conștiințele unor intelectuali luminați, dar continua să-i lase indiferenți și reci pe ocupanții jilțului prezidențial din fostul palat al lui Pizarro. Iar la Lima timpul părea că se scurge în ritmul lent al unui anume mod de viață moștenit de la conchistadori, cizelat cu aurul munților de *guano* și al fluviilor de petrol din subsol. Iar ca o mostră, turiștilor li se arăta capul de leu din lemn prețios de la intrarea în palatul Torre Tagle, de gîtul căruia se agăța altădată balanța pentru cîntărirea aurului și argintului trimise în metropolă.

Dar, de doi ani, Lima, ca centru turistic, a fost într-un fel eclipsată de Lima văzută ca un focar de politică nouă, determinînd, inițial, șocuri deconcertante, de pe urma cărora unii din *bario alto* nu și-au revenit nici astăzi. La 3 octombrie 1968, cînd o echipă de militari a preluat puterea, s-a crezut că este vorba de o lovitură de stat obișnuită. Primul șoc a survenit după cîteva zile, la 9 octombrie, cînd unități ale forțelor armate au ocupat rafinăria de la Talara, pe baza decretului de naționalizare a proprietăților monopolului de filiație nord-americană, „International Petroleum Company" (I.P.C.). Proclamațiile guvernului condus de generalul Velasco Alvarado, noul președinte al țării, se întemeiau pe dreptul inalienabil al fiecărei țări de a-și exercita pe deplin suveranitatea asupra resurselor naturale înstrăinate, acaparate prin nesocotirea constituției și a legilor țării. Ni s-au evocat, la Lima, momentele încordate din acea perioadă, imediat următoare naționalizării, cînd artileria grea a presiunilor nord-americane și în special amenințarea S.U.A. cu boicotul comercial a concentrat în focarul atenției publice conflictul cu caracter mai general dintre dominația imperialistă pe continentul latino-american și aspirațiile popoarelor acestui continent la o dezvoltare independentă, la un tratament internațional care să respecte și să stimuleze eforturile naționale pentru depășirea stadiului de subdezvoltare economică. Sprijinul maselor largi din țară și solidaritatea latino-americană cu guvernul peruvian a amortizat tirul presiunilor economice, împiedicînd decretarea unor sancțiuni economice ale S.U.A., împotriva Republicii Peru și dînd actului de independență de la Lima girul multor popoare și guverne. Au urmat apoi o serie de acțiuni de rezonanță internă și internațională — reforma agrară, naționalizarea comercializării minereurilor și a făinii de pește, decretarea controlului național asupra direcțiilor principale de dezvoltare industrială — care au adus modificări importante noțiunii de guvernare militară latino-americană, apreciată pînă atunci în bloc, și, pe drept cuvînt, considerată sinonimă, pînă la „cazul peruvian", cu exercitarea abuzivă a puterii, de regulă prin susținerea fără rezerve a intereselor oligarhiei interne și ale monopolurilor străine. Guvernanții

militari din Peru, a căror influență se face simțită și în clarificarea orientărilor oficiale din Bolivia, s-au afirmat ca exponenți ai intereselor naționale, acționînd, cu o formulă originală de exercitare a puterii, pentru „cea de a doua independență a țării" ; cea economică, fără de care însăși independența politică ar deveni fragilă, vulnerabilă.

Convorbire cu președintele Velasco Alvarado

Consolidarea independenței a fost tema principală a convorbirii dintre președintele VELASCO ALVARADO și cîțiva ziariști străini, aflați la Lima, printre care și autorul acestor însemnări. Președintele Alvarado ne-a înfățișat în puține cuvinte, (lăsînd mai degrabă faptele să vorbească), un scurt bilanț al evoluției peruviene, datele ei principale.

— *„Guvernul nostru și-a propus să realizeze schimbări structurale și să stimuleze dezvoltarea economiei în interesul națiunii peruviene.* Pentru aceasta este necesar ca mecanisme im-

Velasco Alvarado : „Industrializarea — o sarcină principală a revoluției peruviene"

portante ale producției și ale comerțului să fie sub control național. *În această viziune a fost decretată «Legea generală a industriilor» și «Legea generală minieră». Am recuperat petrolul, iar recent — cîteva mine. Concesionarii lor nu au vrut să respecte decretul guvernamental care prevede, pentru investitorii străini, obligația de a exploata eficient zăcămintele respective și de a prezenta autorităților peruviene, pînă la 31 decembrie 1970, planul financiar al noilor investiții... Dacă e nevoie de asistență financiară străină ? Sigur că este nevoie. Dar în condiții care să nu lezeze independența țării, dreptul de decizie al națiunii asupra sectoarelor economice respective. Deci, în condiții echitabile.* Totodată afirmăm că țara trebuie să dispună de principalele surse de credit care să fie ale noastre, realizate cu eforturi naționale ; *avem nevoie de resurse, dar nu în primul rînd de cele străine, ci de cele realizabile la noi. Acest scop îl urmăresc și dispozițiile legale cu privire la controlul creditelor și în legătură cu regimul circulației devizelor. Mai înainte, devizele fugeau pur și simplu din țară. Acum ieșirile de devize se desfășoară sub controlul de stat. Este o măsură foarte importantă. Și eficientă".*

Cunoscînd o serie de declarații ale guvernanților peruvieni, în care se subliniază coordonatele de ordin social ale transformărilor structurale din economia țării, l-am rugat pe președintele Velasco Alvarado să expună cititorilor revistei „Lumea" opiniile domniei-sale în legătură cu perspectivele schimbărilor pe acest plan. Cum se desfășoară procesul de emancipare a categoriilor populare cu „poziții marginale" în economie și în raporturile sociale ?

— *„Aceasta cere o activitate de durată* — a răspuns el. *O activitate pe care noi am început-o și în care avem unele rezultate bune, chiar foarte bune. M-aș referi, în primul rînd, la reforma agrară. Ea a dat noi perspective vieții oamenilor care lucrează pămîntul. În multe țări, reforma agrară necesită 10—15 ani, ba, poate, chiar mai mult. La noi se face într-un ritm foarte rapid și fără vărsare de sînge. Desigur, o asemenea acțiune de anvergură nu este lipsită de dificultăți și nici ferită de unele greșeli. Dar eu, personal, sînt satisfăcut de progresul general al reformei agrare. Îmbunătățirea situației sociale a tuturor peruvienilor este și o problemă legată de instruirea școlară, de sporirea instituțiilor necesare în acest scop. În agricultură, de pildă, ducem încă lipsă de personal specializat. Trebuie să fim preocupați și de pregătirea doctrinală a celor ce aplică legea reformei, chemați să transmită ideile care călăuzesc înfăptuirea acestei importante transformări structurale".* În continuare, președintele Alvarado s-a referit la rolul extraordinar de important al dezvoltării industriale în ameliorarea situației sociale, oprindu-se în acest sens asupra Legii comunității industriale, decretată foarte recent. Pe baza acestei legi, o parte a beneficiilor patronale este reînvestită în întreprindere, ca o cotă-parte de proprietate a muncitorilor. *„Este o cale pe care noi o considerăm importantă în procesul de schimbare a structurilor,* ne spunea președintele Alvarado. *Este o experiență peruviană, prin care se asigură muncitorului drepturi cuvenite pentru ceea ce produce. Munca este, doar, esența dezvoltării, a progresului".*

Revenind la problemele generale ale economiei, în conexiune cu cele sociale, președintele Alvarado sublinia că *industrializarea este una din sarcinile principale pe care și le-a propus revoluția peruviană. Perspectiva dezvoltării industriale,* spunea Velasco Alvarado, *cunoaște în prezent un moment foarte important.*

— Vă referiți la situația și la ideile pe care le-ați expus la Paracas și la ecoul lor în cercurile industriașilor ?

— *Da, la ele mă refer. Și dacă găsiți că prezintă interes pentru publicul din țările dv.,* continuă președintele, adresîndu-se întregului grup de gazetari, *ar fi util pentru Peru, să le faceți cunoscute.*

Conținutul discursului rostit de Velasco Alvarado la conferința factorilor executivi ai politicii naționale de la Paracas (15 noiembrie), necesită măcar o scurtă incursiune în evoluția raporturilor dintre patronatul peruvian și guvernul militar. Cu un alt prilej, ne vom ocupa pe larg de istoricul acestor raporturi, acum subliniind doar faptul că extinderea ariei controlului statal în economie a determinat, din partea unor importante categorii de industriași, tendințe de „abținere" în domeniul investițiilor. La aceasta s-a adăugat și poziția de expectativă în fața evoluției politice actuale.

Consolidarea regimului a dus, prin forța lucrurilor, la necesitatea revizuirii acestor poziții, facilitată, în final, prin precizările făcute la Paracas, de ambele părți, cu privire la viitorul relațiilor dintre puterea militară și cercurile patronale. În discursul rostit la Paracas, președintele Alvarado a făcut o clară demarcație între puterea oligarhică — împotriva căreia guvernul acționează prin măsuri de ordin politic, economic și financiar — și capitalul național interesat în dezvoltarea industrială a țării. „Oligarhia o formează capitalul financiar care își utilizează puterea economică pentru a cumpăra o putere politică în scopul de a-i servi interesele economice (...) Industriașul cu proprietate mică și mijlocie sau chiar marele industriaș modern nu fac parte din această oligarhie împotriva căreia luptăm (...) Faptul că guvernul revoluționar stimulează toate formele cooperatiste nu înseamnează că el vrea să le impună ca unicul model de organizare economică". Subliniind că precizările făcute nu sînt deloc în contradicție cu concepția cunoscută a guvernului asupra dezvoltării — în procesul de emancipare economică, statul asumîndu-și un rol dinamizator — că guvernul vede în aportul muncitorilor unul din izvoarele esențiale ale creației bunurilor materiale, președintele a făcut cunoscut, în același timp, că „guvernul va respecta interesele întreprinderilor mici, medii și mari, care răspund spiritului social al revoluției". La cîteva zile după dezbaterile de la Paracas, președintele Societății naționale a industriașilor l-a vizitat pe Velasco Alvarado la Palatul prezidențial, oferindu-i „colaborarea cea mai hotărîtă și amplă". Această poziție a capitalului național — explicabilă și prin dimensiunile noi pe care le poate dobîndi industria peruană, prin restrîngerea dominației capitalului monopolist străin, — este apreciată de ziarele din Lima ca un eveniment de importanță excepțională pentru un nou avînt al forțelor de producție, semnificația lui fiind *lărgirea forțelor angajate în acțiune și crearea unui larg „front național împotriva subdezvoltării".*

Formele specifice pe care le iau în Chile, Peru și în alte țări latino-americane eforturile pentru valorificarea mai eficientă a resurselor materiale și umane proprii, concepute ca elemente de bază ale progresului economic și social, aduc în sfera acestor preocupări și problemele comerțului exterior, una din sursele principale ale acumulării capitalurilor necesare pentru reușita noii strategii a dezvoltării. Întrevederile noastre de la Bogota și Caracas au prilejuit contactul cu noi concepții în domeniul relațiilor economice, cu forme și preocupări care diferă și ele de la țară la țară, avînd, totuși, ca o trăsătură comună, tendința de eliberare din vechile mecanisme ale dependenței comerciale, dinamizarea exporturilor, diversificarea relațiilor de schimb și de cooperare.

Bogota, Caracas

OPINII DESPRE RELAȚIA COMERȚ-DEZVOLTARE

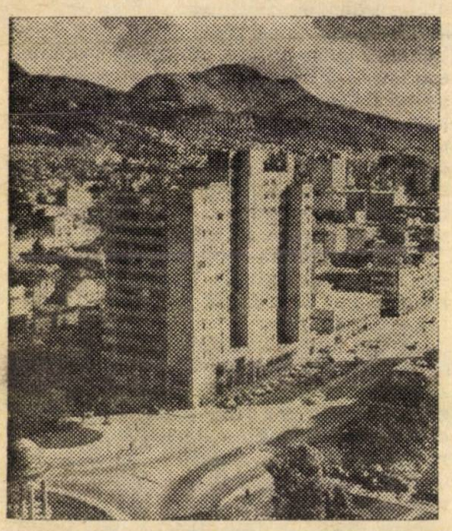

Raul Arbelaez Uribe: „Dinamizarea comerțului exterior — factor important al dezvoltării"

Tematica abordată ne împiedică să ne oprim mai pe larg asupra fizionomiei capitalelor vizitate, pe care le vom înfățișa în alte numere ale revistei, sub acest aspect, în reportajul de față limitîndu-ne mai degrabă la scurte remarci care mai mult sugerează unele trăsături ale orașelor în care am poposit. Despre freneticul Caracas, rivalul potențial al ultramodernului Sao Paulo din Brazilia, am scris în „Lumea" într-un trecut nu prea îndepărtat. Deci, cîteva cuvinte — deocamdată — despre Bogota. Situată la o altitudine de 2 600 de metri, capitala Columbiei, înconjurată de munți cu piscuri de peste 3 000 de metri, prezintă caracteristici, să le spunem geografice, care pot părea stranii. La altitudinea amintită coexistă bradul și salcia plîngătoare, bradul și palmierul, chiar pe aceeași alee. Din cauza reliefului împrejurimilor, și, în general, datorită obstacolelor naturale, Bogota a fost timp de cîteva secole capitala latino-americană cea mai izolată de restul teritoriului național, de celelalte centre urbane. Situație lichidată azi în mare măsură, cu sprijinul navigației aeriene. Bogota este azi cel mai important centru al transporturilor aeriene sud-americane. Columbia are un număr de aeroporturi aproape de necrezut — 619. În privința traficului comercial aerian, compania columbiană de aviație „Avianca", întrece, proporțional, toate celelalte companii din lume. Palatul administrativ al companiei este și cel mai semeț edificiu al capitalei. Chiar supradimensionat, căci adăpostește și sediile altor organisme oficiale. Aici, la etajul al XII-lea al blocului „Avianca" este și sediul Institutului național pentru comerț exterior (INCOMEX), unde am avut o convorbire interesantă cu directorul general al instituției, dr. RAUL ARBELAEZ *URIBE*. Tema interviului — relația dintre dezvoltarea economică și comerțul exterior.

— V-aș ruga să ne explicați, dr. Uribe, de ce se vorbește despre INCOMEX ca despre o inovație instituțională foarte importantă?

— În primul rînd pentru că, prin INCOMEX se lichidează o serie de reguli birocratice anterioare, instituția noastră avînd un statut destul de autonom în stimularea relațiilor comerciale externe. Pînă în 1968 în acest scop a ființat superintendența pentru comerț exterior depinzînd de ministerul dezvoltării. S-a simțit, însă, nevoia unei instituții cu prerogative mai largi, cu raporturi mai elastice în relațiile cu celelalte departamente economice și financiare. Funcțiile ei speciale, autoritatea care i se conferă reies și din faptul că directorul general al INCOMEX-ului este numit de președintele republicii. Care este atribuția esențială a institutului? Să elaboreze studii cu privire la dezvoltarea schimburilor economice, să sondeze piețele și să propună perfectarea unor convenții comerciale cu un rol dinamic în asigurarea unui ritm mai accelerat al dezvoltării economice.

— Practic cum se atinge acest scop? Care sînt instrumentele și împuternicirile de care dispune INCOMEX?

— Aici e nevoie de o mică introducere. Noi urmărim în primul rînd înlocuirea unor produse importate cu produse ale economiei naționale. Există, în consecință, o listă de importuri prohibite, controlul în această privință aparținînd INCOMEX-ului. Există și o altă listă, referitoare la importuri cu prohibiții parțiale. Institutul avizează pozitiv sau negativ diferite cereri pentru importuri de produse figurînd în această listă pe baza studiului efectuat asupra utilității lor pentru direcțiile principale ale dezvoltării economice. Există o corelație foarte interesantă între politica importurilor și a exporturilor columbiene. Economiile de devize la care m-am referit stimulează investițiile în economia națională, modernizarea producției și diversificarea ei, ceea ce reprezintă noi resurse ale unor exporturi cu valori superioare. Să vă prezint o statistică privind dinamica valorii exporturilor columbiene, în afară de cafea: 1965 — 55 milioane de dolari; 1967 — 112 milioane; 1968 — 154 milioane; 1969 — 204 milioane. Pentru 1970, sperăm să înregistrăm 215—220 milioane de dolari.

— Cum evoluează relațiile comerciale cu țările socialiste?

— Ne interesează mult dezvoltarea schimburilor economice cu țările socialiste. S-au lărgit mult relațiile comerciale cu aceste țări și pentru viitor contăm pe un flux continuu cu debit tot mai mare al schimburilor economice. Traficul legăturilor comerciale cu România este ascendent. Le putem privi cu multă încredere.

Progresul economic și relațiile internaționale

ROMÂNIA VĂZUTĂ DIN AMERICA LATINĂ

Imperativele modernizării economiilor naționale, aspirația la o dezvoltare nestînjenită de dominația imperialistă, de imixtiunile străine reprezintă resorturi principale ale poziției active, dinamice, ale țărilor latino-americane în politica internațională. De la această idee a pornit discuția noastră cu senatorul JESUS SOTO AMESTY, președintele Comisiei de politică externă a Congresului venezuelan.

— *Politica noastră externă* — ne spunea dl Amesty — *are în vedere eforturile care se fac pentru dezvoltarea economică a Venezuelei. Acționăm, deci, pentru multiplicarea relațiilor noastre cu toate țările lumii, pentru a stabili cu ele nu numai legături formale, ci raporturi efective, bazate pe respect mutual. În felul acesta putem să lărgim și piețele noastre. Pînă de curînd, nu numai Venezuela, dar și celelalte țări latino-americane au avut schimburi limitate, ceea ce se explică, în primul rînd, prin relațiile lor cu Statele Unite, care ocupă locul întîi pe lista partenerilor comerciali ai acestor țări. Este o realitate avînd o explicație logică, prin însăși situarea noastră geografică. Dar nu credem că dezvoltarea*

noastră este condiționată de aceste relații bilaterale.

— Ce credeți despre îngrijorările exprimate în capitalele latino-americane, ca urmare a proiectelor de legi protecționiste din S.U.A. care ar limita accesul exporturilor din sudul continentului pe piața nord-americană ?

— Nu cred că aceste legi se vor aplica. Totodată, gîndesc că Statele Unite — dacă vor să mențină relații economice bune cu țările latino-americane — vor trebui să revizuiască și politica lor în privința prețurilor la materiile prime achiziționate din țările latino-americane. Cu privire la proiectul de lege protecționist Mills, aș vrea să mai adaug o părere. Dacă ea se aplică totuși, vom căuta noi piețe. Aspirăm la o politică economică independentă și în această direcție putem avea în vedere colaborarea cu alte zone geografice. Aceasta ne va permite să nu fim obligați să spunem totdeauna un „da" automat în fața pozițiilor nord-americane.

— Ce direcții de dezvoltare aveți în vedere în acest domeniu ?

— Sîntem interesați să lărgim și să sporim relațiile noastre politice și economice cu lumea socialistă, cu popoarele din Asia și Africa. Este firesc că nu vrem să ne limităm numai la aria americană a comerțului. Pentru că principalul nostru suport economic îl reprezintă exporturile de petrol și de minereuri. Sînt produse pe care le putem plasa în oricare parte a lumii, cînd se ivesc condiții mai avantajoase. Dezvoltarea comerțului este un sprijin pentru dezvoltarea industrială. Cerințele dezvoltării influențează, în general, lărgirea relațiilor internaționale în toate domeniile. În evoluția lor se impun criterii menite să asigure respectarea independenței și suveranității fiecărei țări, a intereselor sale naționale. Există, în America Latină, tendințe foarte marcate ale luptei pentru eliberarea de sub dominația capitalului străin. Fără această eliberare nu se poate concepe o dezvoltare independentă. Iar dacă guvernele sau forțele care tind să ajungă la guvern nu țin seama de aceste aspirații naționale, atunci se ivesc alte forțe care își asumă responsabilitatea împlinirii lor. Așa cum s-a întîmplat în Peru. Sau în Bolivia.

■

Ideile unor relații internaționale echitabile sînt de altfel afirmate și reafirmate astăzi în toate capitalele țărilor sud-americane vizitate. La Lima, de pildă, l-am rugat pe generalul Velasco Alvarado să sintetizeze pentru cititorii revistei „Lumea" concepția guvernului său asupra normelor esențiale ale relațiilor internaționale. *„Trebuie ca popoarele să se respecte reciproc* — spunea VELASCO ALVARADO. *Este esențial ca nici o țară să nu influențeze politica altor țări, să nu intervină în treburile acestora. Trebuie să se respecte suveranitatea fiecărei țări, independența ei. Aceasta este poziția Republicii Peru. Noi am afirmat totdeauna că sîntem pentru relații cu toate țările. Pe baza respectului reciproc și în cadrul unor relații de la egal la egal".* Principiile independenței și suveranității naționale, ca norme diriguitoare ale relațiilor între state au fost subliniate și în interviul acordat revistei noastre de CLODOMIRO ALMEYDA, ministrul de externe chilian. Citez din acest interviu, apărut în nr. 47 al revistei noastre : *„Principiile politicii noastre sînt cunoscute — independența națională, suveranitatea, autodeterminarea."*

Președintele Caldera declară revistei „Lumea"

Există în țările Americii Latine o mare receptivitate la principiile echității în relațiile internaționale, verificabile, poate, înainte de toate, în practica unor schimburi economice reciproc avantajoase, promovate pe baza egalității în drepturi. La o conferință de presă a președintelui Venezuelei, dr. RAFAEL CALDERA, am solicitat opiniile domniei-sale în legătură cu principiile „noilor relații comerciale" la care se referise într-o cuvîntare rostită

Rafael Caldera : „Venezuela dorește să aibă cele mai bune relații cu România"

la cea de a XI-a Conferință F.A.O. pentru America Latină. În semn de considerație pentru opinia publică românească, președintele Rafael Caldera s-a oprit în mod deosebit asupra bunelor relații dintre România și Venezuela : *„Reînnoiesc opinia pe care am exprimat-o reprezentanților țării dv. în sensul că Venezuela dorește să aibă cele mai bune relații cu România, nu numai diplomatice, ci și comerciale și culturale".* Președintele s-a referit la faptul că atît România cît și Venezuela, fiind țări producătoare de petrol, au interese comune în dezvoltarea schimburilor reciproc avantajoase. *„Normele comerțului internațional,* a spus Rafael Caldera, *trebuie să fie călăuzite, în concepția noastră, de echitatea socială internațională. Cu alte cuvinte, într-un sens inspirat de solidaritatea umană, de drepturile tuturor națiunilor și în interesul reciproc al ambelor popoare. Am sondat posibilitatea de a vinde în România unele produse. De exemplu, s-au făcut unele încercări în legătură cu excedentele de orez și în legătură cu alte cîteva articole. Pe de altă parte am primit propuneri și inițiative românești, de a ni se vinde mașini sau alte produse. Toate acestea se includ în domeniul relațiilor comerciale și credem că perspectivele sînt destul de bune".*

Mi-a fost dat să ascult, în toate țările vizitate, cuvinte calde, frumoase, despre țara noastră, cunoscută de latino-americani în primul rînd prin ritmul înalt al dezvoltării sale economice și prin prestigioasa ei politică internațională. În capitalele celor patru țări latino-americane am înregistrat aprecieri elogioase despre țara noastră, interlocutorii mei au constatat existența posibilității ca, prin eforturi reciproce, să se multiplice legăturile de colaborare în variate domenii. Într-un interviu acordat revistei „Lumea", pe care îl vom publica ulterior, ministrul de externe peruvian, EDGARDO MERCADO JARRIN, spunea : *„Sînt foarte optimist în ce privește viitorul relațiilor dintre țara mea și România, deși ele s-au stabilit cu relativ puțin timp în urmă, perspectivele colaborării în domenii importante sînt, după părerea mea, foarte promițătoare. La aceasta se adaugă afinitățile latinității, care facilitează înțelegerea dintre cele două popoare".*

SPRE REDESCOPERIREA AMERICII LATINE

Impresiile și concluziile periplului latino-american, relatate în acest reportaj, nu au putut cuprinde, desigur, decît o mică parte din tabloul complex al frămîntărilor și preocupărilor legate de căile pe care le caută popoarele din țările acestui continent pentru a lichida decalajul ce le desparte de ritmurile înalte ale progresului economic și social atinse în alte regiuni ale lumii. Am înfățișat opinii ale unor personalități de frunte ale vieții politice referitoare mai ales la efortul de înlăturare a tarelor subdezvoltării. Schimbarea vechilor structuri și deschiderea unor itinerarii noi ale progresului — în primul rînd prin recuperarea bogățiilor naționale și industrializarea lor — apare, într-o formă sau alta, ca o preocupare generală. Modificările aduse unor rînduieli economice și sociale învechite sînt mai radicale în unele țări și parțiale, doar, în altele. Căutarea *drumului propriu* spre atingerea unui *scop comun* — accelerarea dezvoltării — oferă (subliniez din nou, cu riscul repetării) o mare varietate a formelor și mijloacelor politice, economice și comerciale pe care le îmbracă procesul de emancipare a națiunilor latino-americane, lupta lor împotriva dominației imperialiste.

Țările Americii Latine dispun de uriașe potențiale materiale și umane. Ele au fost frustrate de o mare parte a acestor potențiale ; altele, mai ales capacitățile umane, au fost menținute în stare de inerție. În ultimii ani are loc un proces de „redescoperire a Americii Latine", a potențialelor sale imense. Iar marea diversitate a căilor pe care se merge spre această redescoperire, multiplicarea lor în cursul acestui an, reprezintă elementul cel mai important al eforturilor cu care America Latină se apropie de arterele principale ale civilizației contemporane.

DIN NOU TULBURĂTOAREA IPOTEZĂ:

viață pe alte planete?

La 28 septembrie 1969, lîngă localitatea australiană Murchison a căzut un uriaș meteorit, ale cărui fragmente s-au împrăștiat pe o suprafață de 7 km pătrați. Aceste fragmente au făcut obiectul unor cercetări care au durat 12 luni și care au dus la rezultate de un interes științific deosebit. Ele par să confirme ipoteza potrivit căreia forme de viață analoge cu cele de pe Pămînt ar exista și pe alte planete. În legătură cu această problemă reproducem articolul lui Franco Bertarelli, comentator științific al săptăminalului „Epoca".

Galaxia noastră văzută „din profil". Săgeata indică locul sistemului nostru solar

- **Misterul meteoritului de la Murchison**
- **Ce ne relatează cei 17 aminoacizi**
- **La o distanță de 8 miliarde ani-lumină**
- **Putem capta semnale din Univers ?**
- **Cum s-ar desfășura un dialog interstelar**

Recenta descoperire a unor aminoacizi în fragmentele meteoritului căzut anul trecut în Australia a furnizat proba aproape sigură că pe alte corpuri cerești există premise pentru dezvoltarea organismelor vii. Se pare că a primit astfel o solidă confirmare teza celor ce susțin că nu sîntem singuri în Univers, că nu sîntem „marea excepție".

Bucăți din meteoritul de la Murchison — alese dintre cele mai „frumoase", adică dintre cele mai concludente pentru cercetarea științifică — au fost închise în casete ermetice și expediate cu avionul la centrele de cercetări ale N.A.S.A. de la Mountain View (California). Îndelungatele analize la care au fost supuse fragmentele de rocă meteorică au arătat că ele conțin 17 aminoacizi, cu alte cuvinte acele substanțe chimice indispensabile pentru formarea proteinelor. (După cum se știe, proteinele stau la baza oricărei celule vii). Devine deci legitimă presupunerea că, și „în afara" Pămîntului, au avut loc fenomene fizico-chimice capabile să declanșeze acea aventură miraculoasă — și cu atîtea aspecte încă puțin cunoscute — care este nașterea ființelor vii. O aventură care, într-una din nenumăratele lumi ce populează Universul — planeta Pămînt — a început cu peste trei miliarde de ani în urmă, cînd combinarea a cel puțin 21 de aminoacizi a dat naștere proteinelor, iar acestea au constituit celulele capabile să transforme energia, să se reproducă, să se miște. În acel moment s-a născut viața primordială și aceasta a fost prima verigă a unui lanț de numeroase etape și variații succesive, începînd de la ființe unicelulare și ajungînd pînă la om.

Aminoacizii au fost găsiți și alteori în materialele extraterestre, dar de fiecare dată a existat o îndoială. În ce sens ? În sensul că aceste substanțe nu aparțineau efectiv fragmentului extraterestru analizat, ci proveneau, prin „contaminare", de la instrumentele folosite pentru cercetare. Într-adevăr, e suficientă o amprentă digitală pe o eprubetă pentru a „contamina" substanța din interior cu o infinitate de „lucruri" terestre. De astă dată, însă, oamenii de știință de la N.A.S.A. declară categoric că cei 17 aminoacizi (din care șase se găsesc și în celulele ființelor vii) sînt de origine prebiotică, adică nu au nici o legătură cu ceea ce s-a întîmplat pe Pămînt. Această convingere se bazează pe următorul fapt : structurile cristaline ale aminoacizilor terești au proprietatea de a devia lumina aproape întotdeauna spre stînga (de aceea ele se și numesc levogire) ; cristalele aminoacizilor din meteoritul analizat sînt dextrogire (deviază lumina spre dreapta) și levogire în proporție aproape egală. Iată deci o particularitate care nu este a lumii noastre, și, implicit, prima probă — sigură în proporție de 99 la sută, susțin specialiștii — că în corpul ceresc din care s-a desprins fragmentul căzut în Australia existau cel puțin condiții de natură să permită un grandios eveniment : nașterea vieții.

Pentru a rămîne în domeniul experimentelor — domeniu mai puțin fascinant dar mai concret decît cel al ipotezelor — să ne referim la o serie de probe efectuate anterior după ce s-a dobîndit certitudinea că atmosfera rarefiată a planetei Marte e formată în special din amoniac, metan, apă și hidrogen în stare liberă, adică gazos. Supunînd în laborator aceste patru elemente anorganice la descărcări electrice de 60 000 volți, s-au obținut prin sinteză unele molecule organice. Mai întîi cinci aminoacizi; apoi, prin rafinare și prin tehnici mai avansate, alți noi aminoacizi, zaharuri, polimeri — adică lanțuri de molecule diferite — și chiar trifosfat de adenozină, substanță care se află la baza mișcărilor musculare ale animalelor. Pe scurt, carbonul (adică rădăcina a tot ce este organic) s-a despărțit de metanul propriu-zis cu ajutorul energiei declanșate de descărcările electrice.

Acest episod de laborator are două semnificații: în primul rînd, el arată că atmosfera marțiană poate fi un eventual leagăn al vieții ; în al doilea rînd, se prefigurează o ipoteză prețioasă privind condițiile în care „previața" a putut să se ivească pe Pămînt cînd planeta noastră era gata consolidată, dar încă foarte tînără. Pe-atunci (cînd în lumea noastră nu era nimic din ce există astăzi, nici măcar un fir de iarbă sau vreo bacterie), multe substanțe și-au tras obîrșia toc-

mai din acele componente anorganice mai sus menționate — apa, amoniacul, hidrogenul, metanul. Cît privește descărcările electrice obținute astăzi în laborator, ele puteau fi pe-atunci fulgere dezlănțuite între acel Pămînt pe care nu l-am putea recunoaște astăzi și cerul plin de nori.

Astfel de experiențe relevă un adevăr intuit de mult, și anume că cel puțin o parte a planetelor a trecut prin procese fizico-chimice analoge, care au trasat un fel de „itinerar" în timp mai mult sau mai puțin asemănător, în cursul căruia s-au verificat condițiile prielnice pentru ca, din etapă în etapă, viața să se poată ivi și dezvolta. Cu alte cuvinte, cea mai „promițătoare" planetă

venimentelor întîmplate pe Pămînt. Chiar dacă știința nu a ajuns încă să elucideze multe mistere și să descifreze toate etapele uriașului proces de apariție a vieții, există certitudinea că numărul, cantitatea condițiilor favorabile trebuie să fi fost enormă, uimitor de mare. Pe lîngă „plasarea" la o distanță anumită de astrul din care ne-am desprins (pentru planeta noastră, Soarele), pe lîngă condițiile legate de masa și viteza „voiajului orbital" al Pămîntului, trebuie să fi intervenit o mulțime de alte condiții pentru a înălța acest edificiu infinit de complex care este viața pe planeta noastră. S-ar părea că un asemenea punct de plecare restrînge considerabil domeniul

și heliul, comune întregului Univers), de ce am crede că numai Pămîntul a putut fi leagănul vieții de vreme ce mulți alți Sori au în mod sigur planete care îi înconjoară ? La enormitatea de condiții necesare pentru apariția vieții se răspunde deci cu o enormitate de „replici", cu numărul necunoscut dar imens al situațiilor în care, într-un punct sau altul al Cosmosului, s-au întîlnit aceleași elemente primordiale.

Să ne întoarcem la zona din imediata apropiere a Pămîntului. Dacă nu vom găsi viață în Sistemul nostru solar, aceasta n-ar avea nici o semnificație teoretică dată fiind certitudinea că și alte stele au planete, de exemplu micul Soare al lui Bar-

cerca atunci un sentiment de neliniște și de singurătate pentru că acele presupuse copii ale noastre viețuiesc la o distanță de... trei miliarde și jumătate ani... lumină. Or, în condițiile unei asemenea distanțe, un mesaj de-al lor captat întîmplător prin radio nu ar putea să mai aibă vreo semnificație. De altfel, răspunsul Pămîntului ar ajunge acolo cînd Soarele „nostru" va fi încetat să mai strălucească și cînd specia noastră va fi dispărut, cu Pămînt cu tot, de milioane de secole.

Cercetarea va trebui să se limiteze așadar la imediatele „împrejurimi" terestre. Se știe că cercetarea de „radio-voci" venind din spațiul cosmic a și început și nu puține sînt marile antene terestre „acordate" pe lungimea de undă de 21 cm (1420 megacicli), gata să capteze eventuale semnale lansate de alte inteligențe, al căror aspect formal nu ni-l putem imagina. Pînă acum nu s-a „prins" nimic, dar numeroși oameni de știință continuă să spere.

De ce această frecvență și această lungime de undă ? Ele corespund caracteristicilor spectrale ale hidrogenului (component cosmic primar, după cum am mai arătat) și au cele mai mari șanse să fie receptate printr-o atmosferă lipsită de viață. Firește, aci ne aflăm cu adevărat în domeniul ipotezelor și ne-am îndepărtat mult de premisele experimentale de la care am plecat. Am menționat însă și acest aspect al problemei pentru a arăta cît de înrădăcinată este, în mulți oameni de știință, convingerea „nesingurătății" noastre în Univers.

Totodată, în eventualitatea primirii unui semnal din Cosmos, trebuie să se răspundă ceva „celorlalți". Repetarea modulațiilor semnalului primit, fie numai intercalînd unele variații, înseamnă a spune : v-am ascultat și sîntem și noi ființe inteligente și evoluate. Apoi, pentru ca ipoteticul dialog să nu ia sfîrșit, este neapărat nevoie să se mai spună ceva. Acest ceva ar putea să fie, potrivit unor proiecte, un limbaj universal codificat, pe baza semnificațiilor unor numere și mărimi legate între ele. Ar putea urma apoi o serie de operații matematice, avînd ca rezultant constant valoarea lui „Pi" (celebrul 3,14 al anilor noștri tineri) și măcar enunțarea adevărului absolut al teoremei lui Pitagora. În sfîrșit, dacă distanțele o vor permite, emisiunile de televiziune ar putea să înfăptuiască restul „prezentărilor" și să pună bazele unei profunde cunoașteri reciproce. Tulburător, desigur, și chiar obositor, dacă te gîndești la deceniile și la secolele necesare pentru această convorbire interstelară, dat fiind că undele radio călătoresc cu viteza luminii. Dar nu încape îndoială că omul va înfrunta cu entuziasm o astfel de oboseală, de îndată ce va ști că, undeva în Univers, are „tovarăși de viață", indiferent cine ar fi și cum ar arăta ei.

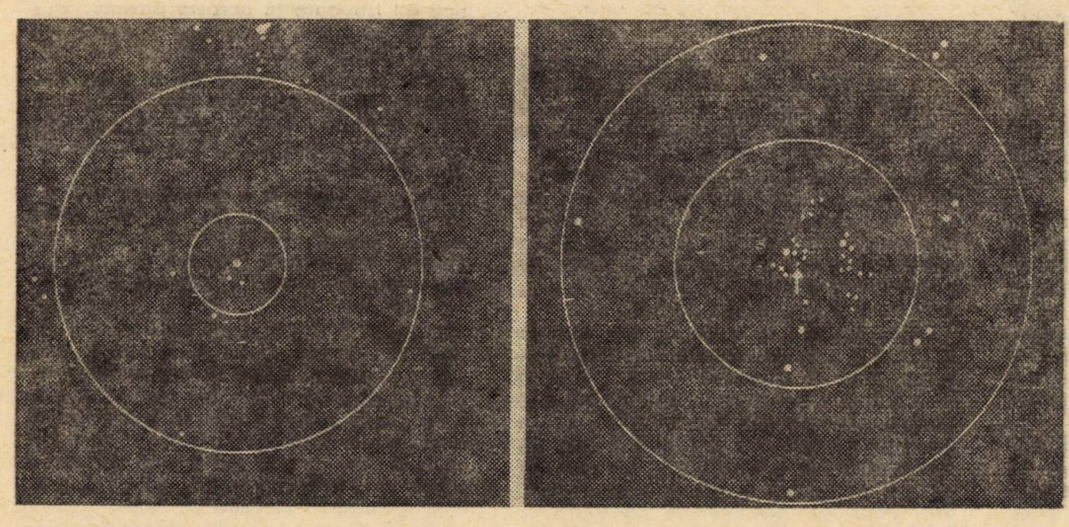

Punctul aflat în centrul desenului din stînga reprezintă Galaxia noastră ; de jur împrejur se văd componentele Grupului local. În desenul din dreapta, Grupul local este punctul indicat de săgeată. Celelalte puncte reprezintă aglomerări stelare cu mai puțin de 50 de Galaxii

sub acest aspect dintre planetele sistemului solar — Marte — pare să se afle acum în același stadiu în care era Pămîntul cu sute și sute de milioane de ani în urmă. Și, deoarece timpul și spațiul au o altă valoare la scară astronomică în raport cu cea terestră și umană, există temeiul să se afirme că posibilitatea apariției altor forme de viață e plauzibilă atît pentru trecut, cît și pentru prezent sau pentru viitor.

Cînd se vorbește de viața extraterestră trebuie efectuată o operație mintală deloc ușoară: depășirea obișnuitelor noastre etaloane. O formă de viață, inclusiv una mult mai inteligentă și mai evoluată decît a noastră, poate fi morfologic diferită de ceea ce putem concepe noi și probabil că și este mult diferită. În această privință trebuie să renunțăm chiar și la fanteziile literaturii de „știință-ficțiune", la fascinantele venusiene, bunăoară, sau la monștrii care, potrivit imaginației a tot felul de autori, ar popula Universul. În realitate nu putem spune nimic pentru că nu am văzut nimic și nu știm nimic sigur.

Dar, dat fiind că Universul este guvernat de aceleași legi și compus din aceeași materie, de ce să considerăm că viața de pe Pămînt e o excepție, MAREA EXCEPȚIE ? Nu puține sînt faptele care vin în sprijinul așa-numitei teorii a pluralității vieții. Principala tează în acest domeniu este posibila repetare a e-

probabilităților. Teoria pluralității vieții își găsește însă un suport în înseși dimensiunile Universului, în raport cu care Pămîntul înseamnă mai puțin decît un bob de grîu sau decît o furnică. Să privim în jur. Într-o asemenea „proiecție universală", întregul nostru Sistem solar nu înseamnă aproape nimic. El este legat de un braț al Galaxiei noastre, care reprezintă o aglomerare de cel puțin 100 miliarde de alți Sori, împărțiți într-un conglomerat de corpuri cerești cu un diametru de circa o sută de mii de ani-lumină (un an lumină, dat fiind că radiațiile luminoase străbat circa 300 000 km pe secundă, înseamnă aproximativ 9 460 miliarde km). La rîndul ei, Galaxia noastră nu este decît un element dintr-un complex de Galaxii, numit „Grup local". Dar... atenție ! Cele mai puternice radiotelescoape au și „văzut" și catalogat cîteva milioane de grupuri de Galaxii și au ajuns să scruteze cerul pînă la o profunzime de peste 8 miliarde ani-lumină ! În plus, pe lîngă aceste distanțe halucinante, unele Galaxii se îndepărtează de noi cu viteza luminii, astfel încît nici nu le mai putem „vedea" vreodată. Încotro se duc ? Și dincolo de ele, ce există ?

Or, dacă viața apare ca un fruct rar și prețios, determinat de nenumărate circumstanțe ce acționează concomitent asupra aceleiași materii (în componența căreia predomină hidrogenul

nard, care are două planete și care se află la o distanță de noi de „numai" șase ani-lumină. Doar „în apropierea Pămîntului" (ca să ne referim la distanțe „mici", de 60 ani-lumină), cel puțin 30 000 de Sori asemănători cu al nostru au planete.

Am spus înainte că eventuala absență a vieții „în apropierea" Pămîntului nu are — teoretic vorbind — nici o importanță. Practic însă, acest fapt ar avea o anumită însemnătate. De ce ? Pentru că oamenii sînt îndemnați tot mai mult spre verificarea experimentală a teoriilor pe care le formulează. Or, în special cînd ne gîndim la viața extraterestră, simțim nevoia de a vedea, de a atinge, de a lua contact, de a comunica. Și, cum e greu de imaginat că vom fi în stare să călătorim vreodată dincolo de Sistemul nostru solar, ziua cînd vom căpăta totuși certitudinea că alte ființe asemănătoare nouă locuiesc, de pildă, în împrejurimile unui Soare din constelația Bootes, va fi ziua unei triste deziluzii. Vom în-

MEDITERANA

ieri o mlaştină, mîine un munte

În revista „Le Figaro littéraire" au fost publicate concluziile ştiinţifice surprinzătoare la care a ajuns o expediţie oceanografică, în urma unor cercetări întreprinse în adîncurile Mediteranei. Iată rezultatele comunicate ziariştilor.

În urmă cu şase milioane de ani, Mediterana nu era decît un lac cu apă sălcie, pe jumătate secat. Peste zece milioane de ani, între Grecia şi Egipt se vor înălţa fără îndoială munţi.

Iată primele concluzii ale campaniei de forări adînci pe care „Glomar Challenger" le-a efectuat recent, timp de două luni, în Mediterana. Se ştie că acest vas, singurul din lume în stare să foreze 1 000 de metri de sedimente la o adîncime de 5 000 sau 6 000 de metri, continuă de doi ani, în toate oceanele globului, carotaje care reînnoiesc mereu cunoştinţele noastre despre Pămînt.

Rezultatele campaniei lui mediteraneene erau aşteptate cu nerăbdare : această mare, „înghesuită" între Africa şi blocul eurasiatic, mărginită de puternice lanţuri de munţi, este una dintre cele mai complexe care există şi îndelungata ei istorie e foarte puţin cunoscută. Expediţia fusese pregătită cu concursul oceanografilor francezi, care au prezentat ei înşişi presei primele rezultate.

Primul rezultat : un foraj nemediteranean, efectuat la sud-vest de Lisabona, în largul strîmtorii Gibraltar, a confirmat data naşterii oceanului Atlantic — în urmă cu 150—180 milioane de ani.

Al doilea rezultat, spectaculos : pretutindeni se găseşte sare. De la vestul la estul Mediteranei, fundul mării este căptuşit cu un strat gros de sare, care a început să se depună în urmă cu 10 milioane de ani şi s-a oprit brusc în urmă cu 5 500 000 de ani. Se găsesc totodată anumite roci care nu se formează decît prin evaporare, în ape sărate relativ calde (între 30 şi 40 de grade Celsius).

Pe scurt, totul pare să indice că Mediterana nu era odinioară decît un vast lac de mică adîncime, supus unei evaporări intense şi în mare parte secat : un fel de mlaştină imensă în care concentraţia de sare făcea imposibilă orice viaţă, aşa cum este cazul azi în Marea Moartă.

Lucru ciudat : se pare că din cînd în cînd, ici şi colo, un aflux de apă dulce permitea, timp de cîteva mii de ani, o viaţă elementară. Cum se poate explica această situaţie, şi în special încetarea bruscă, în urmă cu 5 500 000 de ani, a perioadei de evaporare ? Într-adevăr, de la un capăt la celălalt al bazinului, găsim dintr-o dată, fără tranziţie, sedimentele caracteristice fundurilor oceanice. În această privinţă nu s-a ajuns la o părere unanimă în cadrul echipei ştiinţifice de pe bordul lui „Glomar Challenger". Unii se gîndesc la fenomene de prăbuşire. Alţii optează pentru o ipoteză „catastrofică" : după părerea lor, deschiderea bruscă a strîmtorii Gibraltar a provocat invadarea zonei mediteraneene de către apele Oceanului Atlantic.

În orice caz, istoria recentă a Mediteranei occidentale pare să fi fost agitată. S-a descoperit, printre altele, în apropierea Insulelor Baleare, un strat de cenuşă vulcanică gros de 80 cm, mărturie a unei explozii violente care ar data de 2 milioane de ani. Se pare că un vulcanism intens a însoţit formarea acestei părţi a bazinului : găsim semnele cîtorva duzini de erupţii majore în zona arcului vulcanic italian.

În Mediterana orientală, tabloul este la fel de remarcabil. Aici, fenomenul esenţial este „înghesuirea" blocului african lîngă blocul eurasiatic. Datorită acestei compresiuni, „placa" pe care se află Africa intră sub „placa" europeană, ceea ce îngustează treptat marea şi anunţă formarea unui lanţ de munţi.

„Glomar Challenger" a descoperit două ilustrări izbitoare în această privinţă.

Una se referă la sedimente aparţinînd iniţial cîmpiei abisale a Nilului. Ele apar astăzi bombate, avînd forma unui dom prelung, la sud de insula Creta şi de insulele din Marea Egee : semn al unei faze care ar fi început abia în urmă cu un milion de ani.

Cealaltă ilustrare e consecinţa unei forări practicate în fosa elenică, chiar acolo unde „placa" africană alunecă sub „placa" europeană. Forarea a dezvăluit sedimente din cretacicul inferior, datînd de 120 milioane de ani, situate direct deasupra unor sedimente pliocene care pot data de numai cîteva milioane de ani. Este un indiciu evident că sedimentele s-au încreţit şi s-au amestecat sub presiunea celor două „plăci", că se îngrămădesc unele peste celelalte din pricina îngustării soclului lor. La fel s-a format Himalaia atunci cînd teritoriul Indiei, „venit" dinspre sud, a intrat în ciocnire cu Asia.

O concluzie interesantă. Dacă, aşa cum s-a calculat, mişcarea actuală a Africii continuă cu viteza de 2,7 cm pe an, peste 10 milioane de ani Mediterana orientală va fi dispărut, iar între Egipt şi Grecia se va înălţa un lanţ de munţi cu totul nou.

DEASUPRA SCYLLEI ŞI CARIBDEI

Sînt secole de cînd omul visează construirea unui pod deasupra strîmtorii Messina, pentru ca Sicilia să nu mai fie izolată de continent, pentru ca legendele despre Scylla şi Caribda să fie depăşite dar, mai cu seamă, fireşte, pentru a se facilita traficul de călători şi de mărfuri, ceea ce ar contribui implicit la dezvoltarea economică a insulei. Proiectele prezentate în ultima vreme pentru construcţia podului se ridică la nu mai puţin de 144, ele fiind de cele mai diferite origini : italiene, americane, engleze, franceze, argentiniene, suedeze, vest-germane. Juriul internaţional care a consultat aceste proiecte a reţinut şase, în următoarea ordine : Quaroni — Musmeci, Lambertini, Montuori — Pablo, Grupul „Technical", Grupul „Ponte sullo Stretto" şi Alan Gray. Dintre acestea, şansele cele mai mari de a fi admis şi transpus în practică le are primul proiect, datorită ingeniozităţii şi îndrăznelii sale (fotografia alăturată).

Sergio Musmeci, în vîrstă de 44 de ani, inginer pentru construcţii civile (a obţinut diploma la 22 de ani) şi inginer aeronautic, este profesor la Universitatea din Roma, unde predă structurile şi mecanica raţională. Proiectul podului peste strîmtoarea Messina prezentat de Musmeci e apreciat de experţi drept o adevărată „acrobaţie arhitectonică". El prevede un arc de trei kilometri lungime, susţinut de cîte doi piloni înalţi de şase sute de metri (fiecare cu un diametru de treizeci de metri) şi cabluri de un metru grosime. Circulaţia ar urma să se desfăşoare pe două nivele : pe cel superior vor fi amenajate opt benzi pentru circulaţia autovehiculelor şi două trotuare pentru pietoni, iar pe cel inferior — două linii de cale ferată. Toate elementele uriaşului pod, care va cîntări probabil peste 285 mii de tone, sînt concepute strict funcţional.

Zona în care este proiectat podul — ţărmurile Scyllei şi Caribdei, la confluenţa dintre Marea Tireniană şi Marea Ionică — prezintă nu puţine dificultăţi naturale. În timpul mareelor — şase ore într-un sens, şase ore în celălalt — se scurg dintr-o mare în cealaltă aproximativ 50 milioane metri cubi de apă, care provoacă o serie de curenţi ce ating o viteză de 11 kilometri pe oră. Datorită mulţimii curenţilor existenţi se formează vîrtejuri puternice, extrem de periculoase pentru navele care le-ar cădea pradă. Hărţile indică în această zonă şi frecvente mişcări seismice, iar vînturile bat adesea cu o violenţă care pustieşte ţărmul. La toate acestea se adaugă faptul că fundul marin în strîmtoarea Messina este aproape necunoscut.

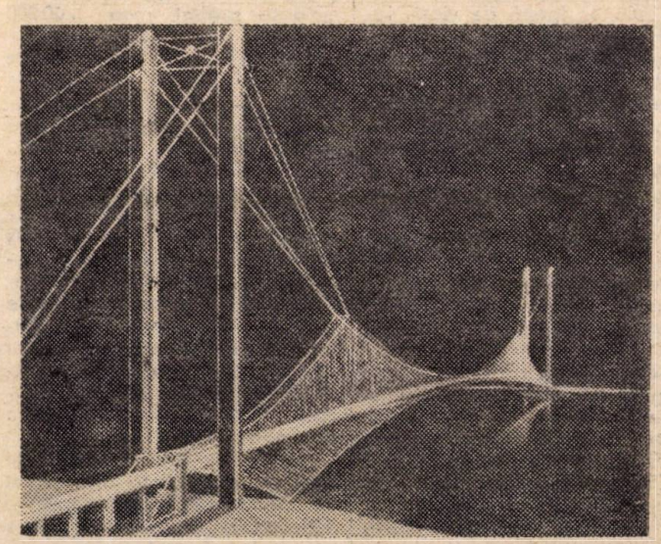

lumea în cărți și reviste

Actualitatea unui principiu

Dumitru D. Ifrim

Problema suveranității și a multiplelor ei implicații a fost și este una dintre problemele cele mai dezbătute și nu numai în literatura juridică. Totuși pînă în prezent, literatura noastră de specialitate a resimțit lipsa unui studiu monografic mai amplu, care să trateze esența noțiunii de suveranitate și manifestarea acesteia atît în planul relațiilor din interiorul statelor, cît și în sfera relațiilor internaționale, să analizeze originea și dezvoltarea sa istorică, să întreprindă o critică a diferitelor concepții care s-au emis în înțelegerea teoretică și aplicarea ei practică. Este meritul incontestabil al conf. dr. Gheorghe Moca de a fi elaborat un asemenea studiu, de a fi dat în cele peste 200 pagini ale lucrării recent apărute *), în baza unei analize clare și profunde, o reușită sinteză a ceea ce reprezintă suveranitatea de stat și manifestarea ei în dreptul internațional contemporan.

Problema suveranității constituie un aspect central al vieții internaționale și al dreptului internațional contemporan ; „însemnătatea social-politică și juridică a făcut din ea — subliniază autorul — nu numai problema fundamentală a teoriei și practicii dreptului internațional, fără a cărei explicare și fundamentare științifică nu pot fi analizate temeinic și înțelese principiile, normele și instituțiile dreptului internațional, însuși dreptul internațional în ansamblul său și dinamica sa" (p. 7), dar — și tocmai datorită acestui rol deosebit — un cîmp de înfruntare între diferitele concepții privind relațiile dintre state, caracterul acestor relații și perspectiva dezvoltării lor viitoare, un cîmp de înfruntare între vechi și nou în domeniul relațiilor internaționale și al dreptului internațional. Actualitatea problemei a devenit și mai pregnantă în condițiile creșterii fără precedent a luptei popoarelor pentru eliberare socială și națională, pentru statornicirea în relațiile internaționale a unei legalități juridice stabile, pe baza unui drept al păcii și cooperării internaționale, legalitate de neconceput fără respectarea suveranității fiecărui stat, a fiecărui membru al comunității internaționale.

Atribut fundamental al puterii de stat, suveranitatea — ca fenomen social — este produsul acelor condiții istorice care au generat organizarea politică a societății, apariția statului. Pornind de aici și analizînd originea și trăsăturile generale ale suveranității, conținutul și particularitățile ei istorice și naționale, autorul ajunge la concluzia că „suveranitatea de stat este supremația unică, deplină și indivizibilă a puterii de stat în limitele frontierelor teritoriale și independența acesteia în raport cu orice altă putere, ceea ce se exprimă în dreptul exclusiv și inalienabil al statului de a stabili și realiza de sine stătător politica sa internă și externă, de a-și exercita funcțiile, de a înfăptui măsurile practice de organizare a vieții sociale interne și a relațiilor sale externe pe baza respectării suveranității altor state, a principiilor și normelor de drept internațional acceptate prin acordul său de voință" (p. 34).

Este evident că suveranitatea nu poate fi concepută în relațiile internaționale decît pe baza reciprocității. Căci, inexistența acesteia înseamnă implicit existența numai a suveranității cîtorva state, a statelor mai puternice, și, în același timp, știrbirea suveranității celorlalte state.

Cea mai mare parte a lucrării este consacrată — cum era și firesc — analizei suveranității ca principiu fundamental al dreptului internațional contemporan și locului său în cadrul celorlalte principii. Se subliniază, astfel, nu numai că acest principiu se manifestă ca un criteriu fundamental al validității normelor și instituțiilor dreptului internațional, al legalității internaționale, că numai prin acordul de voință al statelor se creează dreptul, dar și că în aceeași măsură, numai prin respectul reciproc al suveranității pe baza normelor create este posibilă o trainică cooperare internațională.

Autorului consacră un întreg capitol analizei principiului suveranității în doctrina burgheză actuală. Sînt astfel respinse ca neștiințifice teoriile cu privire la „caracterul anacronic" al suveranității, teorii care consideră că suveranitatea ar constitui „un obstacol neschimbat al dezvoltării comunității organizate a națiunilor", teoria „competenței", care propovăduiește „primatul" dreptului internațional sau al „superiorității" dreptului organizațiilor internaționale, ca și teoria „suveranității relative sau limitate" și așa-numita „politică a puterii". Autorul demonstrează cu argumente clare, convingătoare, că aceste teorii urmăresc să servească drept mijloace de realizare a politicii reacționare a cercurilor imperialiste, care atentează la suveranitatea statelor și popoarelor, fie pe căile ocolite ale dependenței economice, financiare etc., fie prin acte fățișe de agresiune, de încălcare a integrității teritoriale și independenței naționale.

În condițiile noii orînduiri sociale, suveranitatea, ca atribut fundamental al statului socialist, cunoaște o nouă etapă, superioară, a evoluției sale, determinată de însăși superioritatea sistemului socialist. Socialismul eliberează națiunile de sub dominație și exploatare, creează condițiile cele mai favorabile pentru rezolvarea definitivă a problemei naționale, pentru afirmarea și înflorirea națiunii. Suveranitatea statului socialist exprimă și garantează pe deplin, din punct de vedere politic, economic și juridic, dreptul inalienabil al națiunii socialiste, al poporului fiecărei țări de a hotărî în mod suveran asupra destinelor sale, a politicii sale interne și externe.

Referindu-se la aplicarea acestui principiu în relațiile dintre statele socialiste, autorul subliniază că afirmarea sa consecventă corespunde intereselor fiecărui stat socialist în parte și, totodată, ale sistemului mondial socialist în ansamblu. „Prin dezvoltarea și consolidarea multilaterală a fiecărui stat socialist, ca stat suveran și independent, prin participarea activă la cooperare și la rezolvarea problemelor internaționale, prin promovarea unor relații bazate pe principiile fundamentale, statele socialiste își manifestă rolul lor în lumea contemporană, executînd o puternică influență progresistă în raporturile și organizațiile internaționale, în dezvoltarea dreptului internațional" (p. 208).

Analiza pe care autorul o consacră principiului suveranității se întregește prin prezentarea, din această perspectivă, a activității internaționale a României socialiste. În stabilirea și dezvoltarea raporturilor sale de cooperare multilaterală cu toate statele, țara noastră pornește de la necesitatea respectării cu strictețe a suveranității fiecărui stat, a neadmiterii folosirii forței împotriva integrității teritoriale și independenței sale politice, a rezolvării pe cale pașnică, prin soluții acceptabile, a tuturor diferendelor internaționale ,aducîndu-și o însemnată contribuție la triumful, în raporturile interstatale, a normelor și principiilor dreptului internațional — garanție a asigurării păcii, securității și progresului general.

Prin problematica sa actuală, prin bogăția de idei, prin modul de argumentare în susținerea punctelor de vedere exprimate, prin claritatea și concizinea expunerii, monografia dr. Gheorghe Moca reprezintă o valoroasă contribuție românească la dezvoltarea științei dreptului internațional.

*) Gheorghe Moca, „Suveranitatea de stat și dreptul internațional contemporan", Editura științifică, București, 1970.

L'EXPRESS

PARIS

Roger Priouret

8 DUPĂ 7

PROBLEMA economică nr. 1 în lumea occidentală este creşterea preţurilor. Pentru a risca un diagnostic, trebuie să avem în vedere datele ei.

— Nu există decît un singur precedent cunoscut : acela al războiului din Coreea. Dar vîlvătaia de atunci se explica prin teama de un război mondial. După dispariţia acestei temeri, totul a reintrat în ordine. Azi nu se petrece cîtuşi de puţin ceva asemănător.

— Nici o ţară nu este cruţată, exceptînd, foarte relativ, Finlanda. Şi nici o ţară cît de cît importantă nu poate fi cruţată. Cînd inflaţia a căpătat o cadenţă atît de puternică şi atît de generală, ea este „importată" în ciuda voinţei guvernanţilor.

Ceea ce se petrece în momentul de faţă în Germania federală este semnificativ. Întrucît acolo preţurile cresc ceva mai puţin decît în Statele Unite, întrucît guvernul îşi manifestă voinţa de a apăra moneda, băncile, societăţile şi particularii care au dolari lichizi îi transformă în mărci. Banca federală emite deci în mod masiv monedă, iar această monedă relansează inflaţia în Germania federală. Elveţia este ameninţată în acelaşi fel.

Nu există deci remedii naţionale pentru ţările mijlocii şi mici atît timp cît creşterea preţurilor în Statele Unite persistă.

— În Statele Unite, creşterea preţurilor se situează între 5-6 la sută anual. Există toate şansele ca ea să se accelereze. De mai multe luni, Nixon atenuează restricţiile asupra creditului. El urmăreşte deplina folosire a braţelor de muncă pentru a obţine realegerea sa în 1972. Ca atare, pregăteşte pe 1971-1972 un buget cu un deficit apreciabil pentru a stimula activitatea economică. Înseamnă că în Statele Unite există toate condiţiile pentru o relansare a... inflaţiei.

Dacă Statele Unite trebuie să se hotărască să-şi apere moneda, care este etalonul de măsură al întregii lumi occidentale, ele nu o vor face decît după realegerea lui Nixon, deci în noiembrie 1972.

— Un val de majorări masive de salarii va fi suficient pentru a relansa creşterea preţurilor în 1971. Încă de pe acum, cifrele indică o creştere considerabilă în vara acestui an. De atunci, presiunea s-a intensificat şi mai mult în Germania federală, în Marea Britanie şi în Suedia. În Statele Unite a fost încheiat contractul de la „General Motors", cu majorarea de salarii corespunzătoare şi, în special, cu clauza scării mobile a salariilor. Nu toate întreprinderile americane vor urma acest contract, dar pretutindeni unde sindicatele sînt puternice, ele vor obţine rezultate asemănătoare.

— Cele două metode folosite în timp de pace pentru a frîna creşterea preţurilor au fost aplicate succesiv, apoi simultan, în Statele Unite. Prima, cea indicată de Keynes, este manipularea bugetului statului prin majorări de impozite şi economii la cheltuieli. Ea a fost folosită de fostul preşedinte Johnson în 1968. A doua este restrîngerea creditului, care tinde să reducă emisia de monedă de către bănci. Ea a fost aplicată în 1969 de către preşedintele Nixon, fără ca majorarea de impozite din 1968 să fie suprimată.

Această dublă şi riguroasă disciplină a reuşit să oprească expansiunea economică fără să pună capăt creşterii preţurilor. Ea ar fi fost oare eficientă dacă ar fi fost menţinută în 1970 ? Părerea experţilor este că da. Dar cine poate fi sigur ?

Să reţinem pur şi simplu că cele două şcoli — keynesienii şi monetariştii — au eşuat, ceea ce adaugă la dezorientarea guvernanţilor pe cea a experţilor.

— În trecut, şomajul fusese totdeauna o frînă în calea creşterii salariilor şi, prin ricoşeu, în calea creşterii preţurilor. El a încetat să joace acest rol. Chiar în momentul de faţă există un şomaj puternic în Statele Unite, în Canada şi în Marea Britanie. El nu a împiedicat nici contractul de la „General Motors", nici vreo grevă din Marea Britanie.

— Creşterea profiturilor este de asemenea un factor de majorare a preţurilor. Or, rezultatele societăţilor sînt mai puţin favorabile în 1970 decît în 1969. În aproape toate ţările capitaliste se înregistrează o scădere a beneficiilor.

Se poate pune întrebarea dacă se va putea trăi multă vreme cu o creştere medie a preţurilor de 5-6 la sută anual. În teorie nu este imposibil de vreme ce Franţa trăieşte astfel de 20 de ani. În practică, preţurile franceze scăpau de tendinţa generală datorită mediului extern. Şi atunci cînd nu scăpau de ea — în 1957 şi 1958 — o devalorizare corecta curba.

Cel mai probabil este că anul viitor vom asista la apariţia unui ritm de creştere de 7 la sută în mai multe ţări. De altfel, el a şi fost atins în Japonia, în Marea Britanie şi în Norvegia. El este pe deplin verosimil pentru Statele Unite în vara viitoare. Fireşte, după 7 la sută, se va înregistra un ritm de 8 la sută etc.

Mai departe există două eventualităţi. În primul rînd, cea în care guvernele nu ar face nimic altceva decît ceea ce fac azi. Ne-am îndrepta direct spre o panică monetară asemănătoare cu cea din Germania după primul război mondial. Cei ce au anunţat marea catastrofă monetară occidentală ar avea dreptate. Ne amintim de profeţia lui Jac-

COMPETIŢIA ŞEICILOR

Federaţia emiratelor din Golful Persic nu va fi creată mîine. Reprezentanţii şeicilor, întruniţi la Abu-Dhabi, la sfîrşitul lui octombrie, s-au despărţit într-un dezacord total, iar sir William Luce, consilier britanic însărcinat să înfiinţeze viitoarea federaţie, nu a putut decît să constate eşecul a doi ani de eforturi.

Marea Britanie, care îşi exercită suveranitatea asupra acestei regiuni, ar trebui, în principiu, să-şi retragă forţele din această zonă înainte de sfîrşitul anului viitor. Dar englezii nu vor s-o facă fără a fi creat mai întîi o grupare politică favorabilă menţinerii şi apărării intereselor lor, care sînt de fapt considerabile.

Încă în februarie 1968, Londra reuşise să determine pe şeici să semneze un acord, denumit „de la Dubai", care prevedea crearea unui consiliu suprem al suveranilor şi al unui consiliu executiv. Din păcate, aceste organisme nu erau investite cu nici o autoritate, iar şedinţele lor sporadice au provocat totdeauna conflicte între reprezentanţii emiratelor. Proiectul de federaţie trebuia să remedieze aceste deficienţe şi să ducă la organizarea unei puteri centrale eficace. Cele nouă state interesate — Bahrein, Abu-Dhabi, Dubai, Quatar, Ras el-Khaima, Oum el-Qowan, Ajman, Foujeira şi Sharja — în principiu de acord asupra esenţialului (o constituţie comună, numirea unui preşedinte, alegerea unei capitale şi a unui guvern ale întregii federaţii), nu se mai înţeleg deloc atunci cînd este vorba de a trece de la intenţii la practică. Aceste dificultăţi sînt de două feluri : personale şi politice. Într-adevăr, şeicii au o concepţie aparte despre putere. Fiecare vrea să pară mai bogat, mai strălucitor decît ceilalţi. Redevenţele provenind din petrol sînt cheltuite în mare măsură pentru a asigura şefilor feudali un lux exorbitant. Se povesteşte că şeicul din Ajman ar poseda un automobil somptuos, care a costat o sumă fabuloasă. Un amănunt picant : emiratul Ajman nu are decît vreo 10 kilometri de drumuri. Adevărată sau nu, anecdota este revelatoare.

„Competiţia" este şi mai marcată în domeniul economic. Aflînd că Dubai şi Abu-Dhabi vor construi porturi moderne (care vor fi situate la o distanţă de numai 100 de kilometri unul de altul), minusculul emirat Sharja le-a urmat : pînă în doi ani, aici va fi construit un port ultramodern ! „Războiul aeroporturilor" nu este mai puţin pitoresc. După Bahrein, Quatar, Abu-Dhabi şi Dubai, alte trei emirate au hotărît să se echipeze cu piste în stare să primească avioane cu reacţie. Este vorba de Sharja, Ras el-Khaima şi Foujeira.

Pe plan politic, situaţia este şi mai confuză. Într-adevăr, fiecare din cei nouă şeici se crede în stare să-şi asume funcţia de preşedinte al viitoarei federaţii. Nu există nici un singur emirat care să nu considere capitala sa îndreptăţită să devină sediul federaţiei. În sfîrşit, pe un alt plan, Bahreinul, în care trăieşte jumătate din populaţia federaţiei (în total 700 000 de locuitori), vrea un sistem de reprezentare proporţională în diferitele instituţii federale. Fireşte, nici unul din celelalte emirate nu vrea să audă vorbindu-se de un asemenea sistem, cerînd să fie tratate pe picior de egalitate.

(După **Jeune Afrique**)